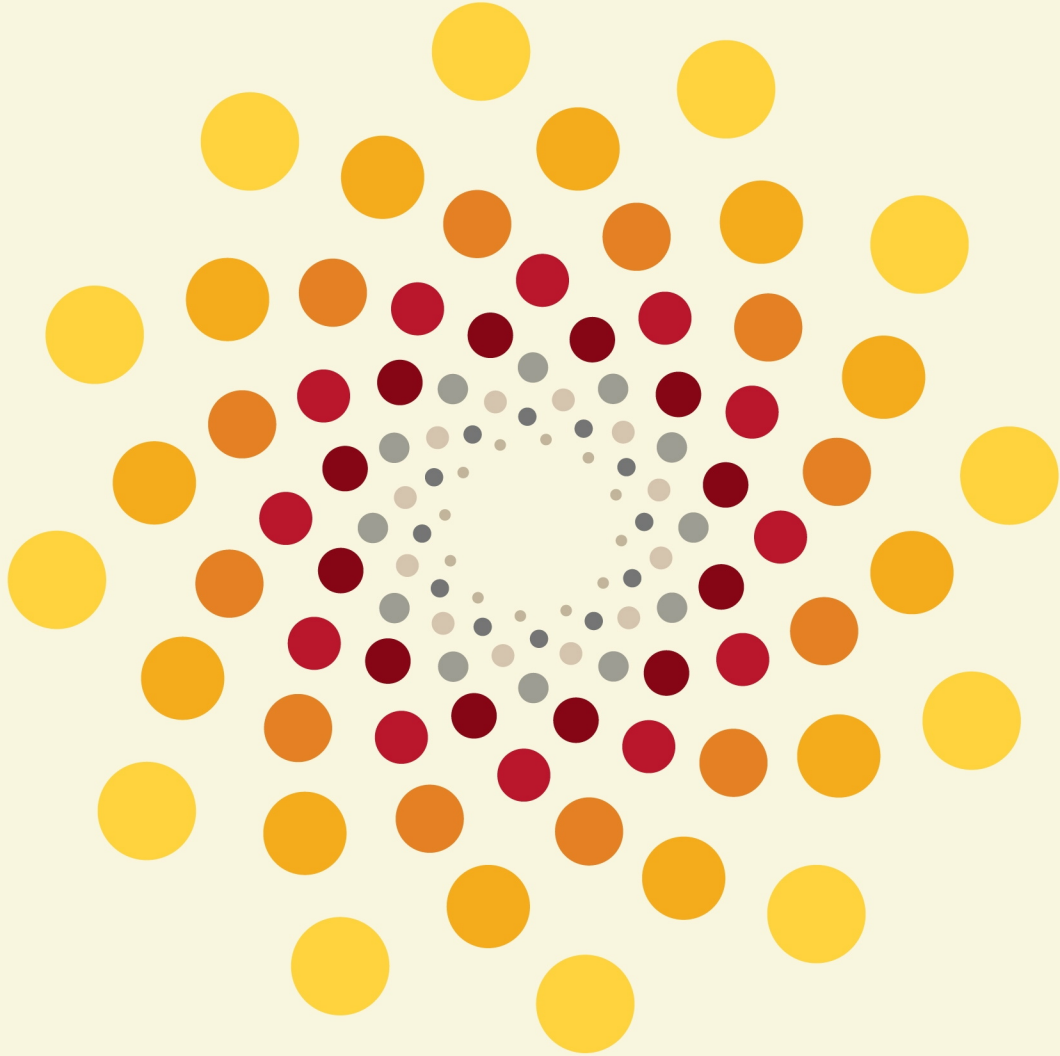

yenifikir

ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK FİKİR ARAŞTIRMA DERGİSİ

international journal of academic research and studies / international akademisch idee forschungs zeitschrift

yıl / year / jahr:1 sayı / number / nr:3 Aralık / December / Dezember 2009 issn: 1308-9412 www.yenifikirdergisi.com

Ensar NİŞANCI, İshak TORUN : İSLAMİ SİYASAL KİMLİĞİN DÖNÜŞÜMÜNDE ÖZNELERİN ROLÜ VE DEMOKRATİKLEŞME SORUNU, **Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU** : İLK MESCİTTEN BUGÜNE CAMİİ, **Mustafa GÜNEŞ** : KÜTAHYALI GAYBÎ SUN'ULLAH'IN ŞİİR DÜNYASI (KEŞFÜ'L-KITA) İLE İLGİLİ BAZI TESPİTLER, **Mesut MEZKİT** : NEO - CONİZM 'İN DEHŞETENGİZ " GIDA EMPERYALİZMİ " : PL 480 (ABD'NİN TOPLUMLARI İÇTEN ÇÜRÜTME STRATEJİSİ), **Davut TÜRKSEVER** 'in Neden Cengiz ALTINTAŞ RÖPORTAJI

ÇEYREK ASIRLIK DENEYİM

Özel
Aydın

Lisan
Kursları

İNGİLİZCE

FRANSIZCA

ALMANCA

RUSÇA

ARAPÇA

12-15 Kişilik Sınıflar

**Hafta içi / Haftasonu
grupları**

ÜDS, KPDS, YDS, TOEFL

Ücretsiz Etüt İmkânı

Konuşma Sınıfları

**Yurtdışı Eğitim
Danışmanlığı**

Tercümanlık Hizmeti

**2,5 AYDA
MEB ONAYLI
SERTİFİKA**

AYDIN LİSAN KURSLARI
Ziraat Bankası Arka Sokağı
No:14 Kat:1 / AYDIN
Tel: 0 256 214 48 21
www.aydinlisanegitim.com

YENİFİKİR ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK FİKİR ARAŞTIRMA DERGİSİ

International Journal Of Academic Research and Studies

International Akademische Idee Forschungs Zeitschrift mit Richter

Yıl/Year/Jahr:1 Sayı/Issue /Zahl:3 Aralık/Desember/Dezember-2009

ISSN:1308-9412

info@yenifikirdergisi.com www.yenifikirdergisi.com

KURULUŞ TARİHİ: 26 NİSAN 2009

THE DATE OF FOUNDATION: 26 April 2009

ANSTALT DATUM: 26 April 2009

YIL/YEAR/JAHR:2009 SAYI/ISSUE/Zahl:3

Yılda üç defa ;26 Nisan-26 Ağustos-26 Aralık aylarında yayınlanır.

Published three times a year :26 April- 26 Aughst-26 December

Erscheint dreimal jaehrlich :am 26 April-26 August-26 Dezember

SAHİBİ/OWER/INHABER

Gönül ŞAHİN MEZKİT

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Executive Editor/General Direktor

Mesut MEZKİT

EDİTÖR/ASSOCIATE /EDITOR

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

YAYIN KOORDİNATÖRÜ/YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Coordinatör/Koordinator

Rabia ÇAKI

YAYIN KURULU BAŞKANI/

HAED OF EDITORIAL BOARD / SENDE KOMİTEE

Mesut MEZKİT

YAYIN KURULU/

EDITORIAL BOARD/ SENDE KOMİTEE LEITER

Mesut MEZKİT

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

Rabia ÇAKI

Mükerrem KÜRÜM

Cengiz ALTINTAŞ

Mertcan ÇELİK

Davut TÜRKSEVER

YABANCI DİLLER KOMİSYONLARI

Council Of Foreign Languages/Fremdsprachen Komitee

İNGİLİZCE/English/Englisch

Şahin AKKAN (Başkan/Chief/Vorsitzender)

Kadriye KABAOĞLU(Sworn Translator/ Vereidigte Dolmetscher-Mitglied)

Koray ARSOY(Member/Mitglied)

ALMANCA/German/Deutsch

Gönül ŞAHİN MEZKİT(Başkan-Yeminli Tercüman)

(Chief-Svorn translator/Vorsitzender-VereidigteDolmetscher)

Didem DAL(Üye-Yeminli Tercüman/Member-Svorn translator /Mitglied-

VereidigteDolmetscher)

RUSÇA/Russia/Russisch

Arzu UYANIK

FRANSIZCA/French/Französisch

Prof Dr.Duran NEMUTLU(Başkan/Chief/Vorsitzender)

İTALYANCA/Italian Language/Italienisch

Tuğba TÜKEL

ARAPÇA/Arabic Language/Arabisch

Rüştü BALCI

FARŞÇA/Farsi/Persisch

Birsen OĞUZALP(Yeminli Tercüman /Svorn translator/

VereidigteDolmetscher)

GRAFİK TASARIM/Graph and Design Works by/Graphische Gestaltung;

Levent ZEYTİNCİ

BASKI/Pressed by/Druck: FLAŞ OFFSET Matbaacılık Tesisleri Ramazan Paşa

Mah. Bedesten İş Mer. No:128 Aydın Tel: 0 256 214 93 30

Dergimiz **Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü** tarafından taranmaktadır.

REKLAM VE İLETİŞİM ADRESİ/COMMUNICATION/KOMMUNIKATION

AYDIN: Hasanefendi mahallesi 1919 Sokak no:14 Kat:1 AYDIN Tel: 0 256 214 48 21

İSTANBUL: Otağrepe Cad. Timuçin Sokak Ekmekçioğlu Residence No:1 Anadoluhisarı/İSTANBUL

www.yenifikirdergisi.com www.kulturtarihi.org

info@yenifikirdergisi.com

ISSN:1308-9412

DERGİ HAKEM VE DANIŞMA KURULU
BOARD OF RIVIEWERS/ ZEITSCHRIFT SCHIEDSRICH

PROF. DR. ADNAN KUYUCULAR	Pamukkale Üniversitesi/University/Univesität
PROF. DR. AHMET NAHMEDOV	Azerbaycan Devlet Üniversitesi/ University/Univesität
PROF. DR. AYŞE ÜSTÜN	Uşak Üniversitesi /University/Univesität
PROF. DR. BEKİR DENİZ.	Akdeniz Üniversitesi/University/Univesität
PROF. DR. DURAN NEMUTLU	Adnan Menderes Üniversitesi University/Univesität
PROF. DR. FATİMA MATOS.	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Univesität
PROF. DR. FATİMA OUTEİRINHO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto/ University/Univesität
PROF. DR. FEYZULLAH EROĞLU	Pamukkale Üniversitesi/University/Univesität
PROF. DR. HAKKI ÖNAL.	Dokuz Eylül Üniversitesi /University/Univesität
PROF. DR. İSMET BARAN	İstanbul Üniversitesi//University/Univesität
PROF. DR. MARIA DE FATİMA MORINHO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Univesität
PROF. DR. MARIA DO NOSCIMENTO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Univesität
PROF. DR. MUAMMER DEMİREL	Atatürk Üniversitesi/University/Univesität
PROF. DR. MUSTAFA ARSLAN	Fırat Üniversitesi. /University/Univesität
PROF. DR. ORHAN OKAY	Emekli Öğretim Üyesi/ Retired Lecturer
PROF. DR. SALİH TUĞ.	Marmara Üniversitesi /University/Univesität
PROF. DR. YÜCEL OĞURLU	Beykent Üniversitesi /University/Univesität
PROF. DR. ZULMİRA SAUTOS	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Univesität
DOÇ. DR. /Assoc. Dr. / Doz. Dr. BAHRİ ERSOY	Afyon Kocatepe Üniversitesi /University/Univesität
DOÇ. DR. /Assoc. Dr. / Doz. Dr. TALİP KABADAYI	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Univesität
DOÇ. DR. /Assoc. Dr. / Doz. Dr. TURGAY UZUN	Muğla Üniversitesi /University/Univesität
DOÇ. DR. /Assoc. Dr. / Doz. Dr. SÜLEYMAN KIZILTOPRAK	Mimar Sinan Güzel Sanatları Üniversitesi /University/Univesität
DOÇ. DR. /Assoc. Dr. / Doz. Dr. YUSUF DEVRAN	Yeditepe Üniversitesi /University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. ABDÜLKADİR YALDIR.	Pamukkale Üniversitesi//University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. ADİL ADNAN ÖZTÜRK.	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. ALİ SATAN	Marmara Üniversitesi /University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. ALİ TAŞ	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. AYDIN SARI	Pamukkale Üniversitesi//University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. BİKER SAVAŞ	Kocaeli Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. CELEDDİN SERİNKAN	Pamukkale Üniversitesi//University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. DİLŞEN İNCE ERDOĞAN	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. DOĞAN KUTUKIZ	Muğla Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. ERDİNÇ YÜCEL	Selçuk Üniversitesi /University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. GÜNVER GÜNEŞ	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. HAKAN ÇÖREKÇİOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. HALİL İBRAHİM HAKSEVER	Uşak Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. HANS WERNER SCHMDDT	Goethe Enstitüsü/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. HİLMİ DEMİRKAYA	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. HÜLYA YALDIR	Pamukkale Üniversitesi//University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. HÜSEYİN ÜRETEN	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. İRADE ABBASOVA	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. İSMAİL TOSUN	Süleyman Demirel Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. MEHMET ÖNAL	Muş Alparslan Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. MUSTAFA BIYIKLI	Dumlupınar Üniversitesi/University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. ÖZLEM AKKAYNAK	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Univesität
YRD. DOÇ. /Asst. Assoc. Dr. / Ass. Doz. Dr. SELAHATTİN AVŞAROĞLU	Selçuk Üniversitesi /University/Univesität

(ünvan ve isim sırasına göre yazılmıştır./by academic title the names listed and alphabetically/titel und namen in der reihen folge geschrieben)

MAKALE YAYIM VE YAZIM KURALLARI

- Yeni Fikir dergisi üç dilde yayın yapan uluslararası sosyal bilimlere bir dergidir.
- Yeni Fikir dergisinin akademik yazıları hakemlidir.
- Akademik tarzda yazılan araştırma ve inceleme yazıları ilgili heyetlerin tetkikinden sonra yayımlanabilir.
- Hakem Kurulu yayım düzeni www.yenifikirdergisi.com adresinden incelenebilir.
- Yeni Fikir dergisi gizli hakemlik prensibini esas almıştır.
- Hakem heyetine gönderilen yazının yazarının ismi gönderilmez.
- Hakemler, birbirinden bağımsız olarak yazıyı inceler ve raporlarını ona göre verirler.
- Gönderilecek yazılarda sosyal bilimlerde yaygın ve kabul edilebilir kaynak gösterme usullerinde (MFL, Harvard, Chicago, APA gibi) herhangi biri, kendi içinde tutarlı olmak şartıyla kullanılabilir.
- Yeni fikir Dergisine gönderilecek yazılar, Times New Roman 12 punto ve A4 boyutunda 15 sayfayı geçmeyecek şekilde düzenlenmelidir.
- Yayımlanmak üzere gönderilen yazının aynısı veya benzerinin başka bir yerde yayınlanmamış olması gerekir. Özgün çalışmalarda yazarların, yazının uluslararası bir yerde (Türkiye dahil) yayınlanmadığına dair imzalı beyanını içeren bir belge başvuruya eklenmelidir.
- Yazılar belirlenen yazı ölçülerinde A4 boyutunda beyaz kâğıda çıktısı dergi adresine, ayrıca e-posta adresine de gönderilmelidir.
- Dergi, Türkçe-İngilizce-Almanca olmak üzere üç dilde yayın yapacaktır.
- Akademik yazılar, komisyonlarımız tarafımızdan tercüme edilecektir.
- Çeviri ve inceleme yükümlülükleri ile hakem heyetine gönderilecek yazıların yükümlülükleri yazara aittir.
- Çeviri, inceleme ve hakem heyetine gönderilecek yazıların kargo yükümlülükleri yazara aittir.
- Yazarın talebi doğrultusunda ayrıca farklı dillerde de yayımlanabilecektir. (Rusça-Fransızca-Arapça-İspanyolca ve İtalyanca gibi)
- Akademik yazıların dışında seviyeli yorum, görüş, tartışmalara da yer verilecektir.
- Yazıların sorumluluğu yazarlarına, reklamların sorumluluğu da reklam verenlere aittir.
- Gönderilen yazılar yayımlansın yayımlanmasın iade edilmez.
- Derginin ve yazarın ismi kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
- Yeni Fikir dergisinde yayınlanacak çalışmaların imla ve noktalamasında yazarın tercihi geçerli olmakla birlikte gerekli görüldüğü takdirde TDK'nın kurallarına göre düzeltmeler yapılacaktır.
- Yeni Fikir dergisine gönderilen çalışmaların cevaplanma süresi 30 gündür. Bu zaman içerisinde cevap verilmeyen çalışmalar ulaşmamış demektir. Akademik çalışmalarla ilgili, hakemlerin verdiği olumlu ya da olumsuz görüş, çalışmanın yazarına bildirilir; gerekli düzeltmeler istenebilir.
- Yeni Fikir dergisinde yayımlanacak polemik konusu olan çalışmalarda en fazla 2 kez cevap yazma hakkı tanınır.
- Yeni Fikir dergisinin bütün yayın hakları Gönül Şahin MEZKİT'e aittir.
- Yeni Fikir Dergisi, www.yenifikirdergisi.com adresinde de yayımlanmaktadır.

INFORMATION FOR AUTHORS and EDITORIAL RULES FOR SUBMITTING MANUSCRIPTS

- Yeni Fikir is an international journal of social sciences published in three languages.
- Yeni Fikir is a peer-reviewed academic journal.
- All papers will first be reviewed by the board of editors.
- For guidelines for manuscript submission and preparation, please visit www.yenifikirdergisi.com
- We rely on the principle of confidential peer review.
- The names of the authors shall not be revealed to the peer reviewers
- Submitted manuscripts shall not exceed 15 pages, and must be typed in Times New Roman characters.
- For the bibliography, referencing will be done in any widely used style in social sciences(MFL,Harvard,Chicago,APA).
- Submitted articles must not have been previously published, or submitted for publication elsewhere.
- The signed confirmation that the article is an original study and has not been previously published must be attached.
- Manuscripts typed on a A4 paper of 80 g should be submitted both to the address of the journal and via e-mail.
- Yeni Fikir is published in Turkish, English, and German.
- Academic papers are translated by the members of the Board of Foreign Languages.
- Translated papers submitted will first be redacted by the Board of Foreign Languages.
- Postage for manuscript submission is to be paid by the author.
- Articles are also to be published in other languages on the author's demand (Russian, French, Arabic, Spanish, Italian,etc.).
- Manuscripts other than academic studies, such as comments, opinions, arguments, discussions, will be accepted.
- Yeni Fikir shall not be held legally responsible for the manuscripts and/or the advertisements submitted.
- Submitted articles,whether published or not, shall not be returned.
- Quotations may be used provided that they are referred.
- The editor-in-chief reserves the right to make suggestions and/or modifications, if necessary, before publication.
- The copyright of Yeni Fikir belongs to Gönül Şahin Mezkıt.
- Yeni Fikir is also published online at www.yenifikirdergisi.com

ORTHOGRAFIE

- Das YENİ FİKİR Zeitschrift ist eine internationale, sozialwissenschaftliche in drei Sprachen veröffentlichte Zeitschrift.
- Die akademische Schriften von YENİ FİKİR Zeitschrift sind Peer Reviewed.
- Die im akademischen Stil geschriebene Schriften können veröffentlicht werden nachdem sie untersucht und überprüft wurden.
- Die Veröffentlichungs Regelungen können Sie unter der Internetadresse www.yenifikirdergisi.com nachsehen.
- Das YENİ FİKİR Zeitschrift hat den Prinzip der geheimen Ausschuss ernst genommen.
- Der Name des Verfassers der Artikel, wird dem Ausschuss nicht übermittelt.
- In den versandten Schriften kann die, in sozialwissenschaften geläufige und akzeptable, Quellenangaben Prozedur (wie MFL, Harvard, Chicago, APA) mit der Voraussetzung, dass dieser konsistent ist, beliebig verwendet werden.
- Die Überprüfer kontrollieren unabhängig voneinander die geschriebenen Schriften und geben ihre Berichte entsprechend dem ab.
- Die Schriften ,die an das YENİ FİKİR Zeitschrift gesendet werden, sollten so geordnet sein dass sie mindestens fünf(5) und maximal fünfzehn (15) Seiten sind.
- Die zu veröffentlichten Schriften oder ähnliches darf auf keinem Fall anderswo veröffentlicht sein. Außerdem muss neben dem Originalem eine Unterschrift des Autors vorhanden sein die bestätigt, dass diese Schriften nirgendwo im internationalen Bereich (Türkei miteingeschlossen) veröffentlicht wurden.
- Die Schriften sollten, in den festgesetzten schriftlichen Kriterien auf weißem 80 gramm DIN A4 Papier gedruckt, an die Zeitschriftadresse gesendet und anschließend auch an die E-Mail adresse der Zeitschrift geschickt werden.
- Die Zeitschrift wird in den Sprachen: türkisch-englisch-deutsch veröffentlicht.
- Die Verpflichtungen der Schriften, die dem Ausschuss zusammen mit den Übersetzungs und Überprüfungs Verbindlichkeit versandt werden, gehören dem Autoren.
- Die Versandkosten der Schriften, die dem Ausschuss/ Komitee gesendet werden, trägt der Autor.
- Außerdem können auf Nachfrage der Autoren, die Schriften auch in verschiedenen Sprachen veröffentlicht werden (russisch-französisch-arabisch-spanisch-italienisch etc.)
- Ausser den akademischen Schriften, geben wir auch Platz zu ebenen Stellungnahmen, Meinungen und Diskussionen.
- Die Autoren haften für ihre Schriften und die Werbekunden sind verantwortung für ihre Reklamen.
- Die an uns gesandten Schriften können dem Autoren nicht wieder zurück versandt werden.
- Es kann aus dem Zeitschrift Zitiert werden, indem der Name des Zeitschrifts und der Autoren als Quellenangabe vorgezeigt wird.
- In den Studien, welche im YENİ FİKİR Zeitschrift veröffentlicht werden sollen, wird im Rechtschreibung und Interpunktion das laute vorlesen als geltend betrachtet und nach den Regeln der TDK, Korrekturen vorgenommen falls erforderlich gesehen.
- Die Beantwortungsfrist der an das YENİ FİKİR Zeitschrift versandten Studien beträgt 30 Tage. Falls innerhalb dieser Frist, sie keine Antwort von uns erhalten, heisst dies dass ihre Studien nicht eingetroffen sind. Die positiven oder negativen Meinungen des Ausschusses, betrefflich der akademischen Studien, werden dem Autor mitgeteilt; es kann darum gebeten werden, erforderliche Korrekturen vorzunehmen.
- In Studien mit polemischen Inhalt, die in der YENİ FİKİR Zeitschrift veröffentlicht werden, wird dem Autor 2. das Recht auf Erwiderung erkannt.
- Alle Rechte des YENİ FİKİR werden von Gönül Şahin MEZKİT vorbehalten.
- Die YENİ FİKİR Zeitschrift wird auch auf der Internetseite www.yenifikirdergisi.com veröffentlicht.

İÇİNDEKİLER / CONTENTS / INHALT

6

İSLAMİ SİYASAL KİMLİĞİN DÖNÜŞÜMÜNDE ÖZNELERİN ROLÜ VE DEMOKRATİKLEŞME SORUNU, Ensar NİŞANCI, İshak TORUN

11

INDIVIDUALS ROLE IN TRANSFORMATION OF ISLAMIC POLITICAL IDENTIFICATION AND DEMOCRATIZATION ISSUE, Ensar NİŞANCI, İshak TORUN

16

DIE ROLLE DER SUBJEKTE IN DER WANDLUNG DER ISLAMISCHEN
POLITIK-IDENTITÄT UND DAS DEMOKRATISIERUNGSPROBLEM, Ensar NİŞANCI, İshak TORUN

22

İLK MESCİTTEN BUGÜNE CAMİİ, Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

25

FROM THE FIRST SMALL MOSQUE TO THE PRESENT DAY, Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

27

Die Moschee seit der ersten Masjit bis Heute, Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

30

KÜTAHYALI GAYBÎ SUN'ULLAH'IN ŞİİR DÜNYASI (KEŞFÜ'L-KITA) İLE İLGİLİ BAZI TESPİTLER, Mustafa GÜNEŞ

33

SOME OF THE DETERMINATIONS ABOUT GAYBÎ SUN'ULLAH'S POETRY UNIVERSE (KEŞFÜ'L-KITA) , Mustafa GÜNEŞ

36

EINIGE FESTLEGUNGEN ÜBER DAS GEDICHTSWELT (KEŞFÜ'L-KITA) DES GAYBÎ SUN'ULLAH VON KÜTAHYA, Mustafa GÜNEŞ

40

NEO-CONİZM'İN DEHŞETENGİZ “GIDA EMPERYALİZMİ”:PL 480 (ABD'NİN TOPLUMLARI İÇTEN ÇÜRÜTME STRATEJİSİ)-MESUT MEZKİT

43

DREADFUL FOOD IMPERIALISM OF NEO-CONISM:PL 480 (The strategy of USA to corrupt societies), MESUT MEZKİT

46

Neo-Conismus'es Entsetzliche 'Nahrungsmittel Emperialismus': PL 480 (USA's Strategie die Gesellschaften von innen zu vernichten) -MESUT MEZKİT

50

Davut TÜRKSEVER'in **Neden Cengiz ALTINTAŞ** RÖPORTAJI

52

Interview with CENGİZ ALTINTAŞ: Davut TÜRKSEVER

54

Warum Cengiz ALTINTAŞ? **DAVUT TÜRKSEVER**

EDITOR

Merhaba! Üçüncü sayımızla karşınızdayız. Dergi çıkartmak, özellikle de hakemli ve uluslararası bir dergi yayınlamaya çalışmak, iğneyle kuyu kazmak misali sabır gerektiren bir iştir: Makalelerin seçilip yayına hazırlanması sürecinde her eserin, alanında uzman, gizlilik esasını benimseyen, ikişer hakem tarafından incelenmesi, gerektiğinde bireysel katkılarıyla düzenlemeleri, çevirilerinin yapılması, dizgisinin hazırlanması ve nihayetinde basılması. Asıl görev ise dağıtım aşamasında amacına ulaşmaktır. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü gibi önemli kurumlar tarafından taranarak, Türkiye’deki tüm üniversite kütüphanelerini, ilk 100’e girmiş dünya üniversitelerini, uluslararası kütüphaneleri, Bakanlıkları, resmi makamları, Genelkurmay Başkanlığını, araştırma, fikir ve akademik yeniliklere açık değerli okurları dergimizle buluşturuyoruz. Şüphesiz sizlere yüzeysel biçimde belirtilen bu işlemlerden dolayı zaman zaman bazı aksaklıklar söz konusu olmaktadır.

Yeni Fikir Dergimizin formatını, diğer hakemli dergilerde olduğu gibi, alışagelmış düzen ve içerik halinde görmek isteyen bazı okurlarımız mevcut. Bu yöndeki değerlendirmelerini aldığımızda seviniyoruz. Uzmanlık alanında bile yeterli bilgi birikimine, araştırmaya ve yeniliğe sahip olmayan bir kısım akademisyenin bulunduğu ülkemizde, dergimizin okunduğunu, incelendiğini görmek bütün yorgunluğumuzu aldığı gibi bizleri güçlendiriyor. Dergimizi yayın hayatına geçirme amacımız; adından da anlaşılacağı üzere sadece akademik yazıları değil, akademisyen olmayan kişilerin araştırma ve fikir yazılarını da uluslararası kişi ve kurumlara tanıtarak alışılmışın dışında, yayın hayatında farklı bir çığır açmaktır. Bu bağlamda akademik yazılarımız için yazım kuralları ve birbirinden değerli hakem heyetimiz vardır.

Bu sayımızda her biri alanlarında uzman ikişer hakemimiz tarafından incelenen iki adet akademik makalemiz, iki adet özgün çalışma, bir adet röportaj bulunmaktadır: **“Kütahyalı Gaybi Sun’ullah’ın Şiir Dünyası (Keşfü’l-Kıta) İle İlgili Bazı Tespitler”, “Neo-Conizm’in Dehşetengiz “Gıda Emperyalizmi”, “İslami Siyasal Kimliğin Dönüşümünde Öznelere Rolü Ve Demokratikleşme Sorunu”, “İlk Mescitten Bugüne Camii”**, son olarak da yeni nesil bir eğitmeni ve iş adamı olan Cengiz ALTINTAŞ röportajını sizlerle buluşturduk.

Dergimize gönderilen yazıların daha önce herhangi bir yerde yayınlanmamış olması ve bize yollandığı sırada diğer dergilerin değerlendirme sürecine alınmamış olmasının gerektiğini hatırlatırız. Yeni Fikir Dergisi’nin yayına hazırlanmasında emeği geçen Yayın Kurulu üyelerimize, bizden manevi desteğini ayırmayan fedakâr hakemlerimize, yabancı dil komisyonu üyelerimize, yazılarını gönderen değerli araştırmacılarımıza, dergimizin basımını gerçekleştiren teknik sorumlumuza teşekkürlerimizi sunuyoruz. Dördüncü sayımızda buluşmak dileğiyle...

Rabia ÇAKI (Yayın Koordinatörü/Yazı İşleri Müdürü)

Hello! We are in front of you with our third issue. Publishing a magazine, especially an international refereed magazine is a hard business, requires patience and it is just like digging a well with a needle : investigation of every single piece of article by two referees who are experts in their fields and give importance to privacy, adding and individual additions are made if seen necessary, translating the articles, making arrangements and finally publishing. Main work is distributing the magazines. We are distributing this magazine all university libraries, top one hundred universities of the world, international libraries, ministries, official departments to General Staff after it is scanned by Prime Ministry National Archives Management. It is out of doubt that due to these process which we just told superficially , there may be some problems.

Some of our readers want to see the size and formation of New Idea Magazine as they are used to see in other refereed magazines. We are happy to see criticisms made on this point. Seeing that our magazine is read in our country in which there some academicians who are lack of enough knowledge in their fields, not only remove our fatigue but also makes us more powerful. Our main aim in publishing this magazine is not only publishing academic articles but also create a new age by publishing the articles of those who are not academicians and introduce their articles to international individuals or departments. On this point we have editorial staff and arbitration court.

In this issue, we have two academic articles, two original literary texts and one interview which are all examined by two expert referees for each article. “Some definitions related to Poetry World of **Gaybi Sun’ullah from Kütahya**” **“Dreadful “Food Imperialism of Neo-Conism” , Role of Individuals in Transformation of Islamic political identity and problem of being democratic” , “Mosques today from first small mosques” and finally the interview of Cengiz ALTINTAŞ who is both a contem**

We want to remind that articles we publish in our magazine have not been published in anywhere before and these articles are evaluated according to arrival order to our center. We give our special thanks to ; Our Publishing Committee members, altruistic referees who always support us morally, our members of board of foreign languages, dear researchers who send their articles , and technical staff who publish our magazine.

Hope to meet in our fourth issue again...

Rabia ÇAKI (Koordinatör)

Guten Tag! Wir sind mit der dritten Ausgabe vor ihnen. Eine International, referierte Zeitschriftsausdruck ist eine besondere Gedultssache. Es ist so, als würde man mit einer Nadel den Brunnen ausgraben. Bei der Vorbereitung des Artikels wird es von zwei Gutachtern in diesem Bereich Experten sind, unter der vertraulichen Annahme alles überprüft. Bei Notwendigkeit kann der Gutachter seine eigene Beiträge hinzufügen. Die Sätze werden nach der Übersetzung geordnet, nachdem ist das für das drucken bereit. Die Hauptaufgabe ist, das Ziel bei der Verteilungsphase zu erreichen. Unsere Zeitschrift wird von wichtigen Institutionen wie von der Generaldirektion des staatlichen Archiv durchgescannt. Dank uns treffen sich universitätsbibliotheken der ganzen Türkei, die weltweit Top 100 Universitäten, die internationale Bibliotheken, das Ministerium, die offiziellen Behörden, und der Generalstab. Unsere Leser die sich für Ideen und akademische Neuigkeiten interessieren, ist unsere Zeitschrift ein Treffpunkt. Zweifelloos treffen manchmal Probleme auf, die wir ihnen in oberflächlicher Art und Weise angeben, die sie betreffen.

Manchen von unsere Lesern, möchten den Format und Inhalt von unserem Yeni Fikir Zeitschrift so haben, wie es bei den üblich referierten Zeitschriften gewöhnlich ist. Zu dies themigen Bewertungen freuen wir uns immer wieder. Wo es weder hochqualifizierte, noch erforschende oder erneuerungen bei eigenen Akademikern in unserem Land gibt, ist es gut zu wissen, dass unsere Zeitschrift gelesen und begutachtet wird, dies gibt uns Kraft und nimmt unsere Müdigkeit. Unser Ziel; warum wir die Zeitschrift veröffentlichen möchten ist, wie sie auch aus dem Namen entnehmen können, ist das nicht für Akademiker, sondern auch für nicht Akademiker. Sie können hiermit ihre Meinungen, Recherchen

und ihre Anregungen an internationale Personen und Institutionen einführen. Statt dem gewöhnlichen haben wir ein anderes Ziel vor mit unserer Zeitschrift. In diesem Zusammenhang haben wir ein wertvolles Gutachtertteam die für die Schreibregeln, und für das Wissenschaftlich akademisches schreiben da sind.

In dieser Ausgabe haben wir im Expertenbereich zwei Gutachter die das Wissenschaftliche recherchieren. Es beinhaltet auch ein Interview und ein authentisches Werk. Wir haben für euch, von dem Einige Festlegungen über das Gedichtwelt des Gaybi Sun’ullah von Kütahya, Neo-Conismus’es Entsetzliche ‘Nahrungsmittel Emperialismus’, die Rolle der Subjekte in der Wandlung der islamischen Politik-Identität und das Demokratisierungsproblem und die Moschee seit der ersten Masjid bis heute und als letztes haben wir eine Interview mit einem Erzieher und Unternehmer Cengiz Altıntaş, herausgestellt.

Wir möchten Sie daran erinnern das Artikeln die zu uns geschickt werden, irgendwo anders unveröffentlicht sein müssen, und jenes nicht von anderen Zeitschriften zur Bewertungsprozesses in Kenntnis genommen sein müssen. Wir bedanken uns recht herzlich bei der Vorbereitung der YENİ FİKİR Zeitschrift für die Beiträgen der Redaktionsmitglieder, für die schonungslose moralische Unterstützung der Gutachtern, für die Fremdsprachen Kommissionsmitglieder, für die wertvollen Erforscher die uns ihre Artikeln senden, und für den verantwortlichen Techniker der für uns die Zeitschrift ausdrückt. Wir hoffen auf ein wiederTreff bei der vierten Ausgabe...

Rabia ÇAKI (Koordinatör)

İSLAMİ SİYASAL KİMLİĞİN DÖNÜŞÜMÜNDE

ÖZNELERİN ROLÜ VE

DEMOKRATİKLEŞME SORUNU

Ensar NİŞANCI

Doç.Dr. İstanbul Haliç Üniversitesi İşletme Fakültesi
ensarnisanci@gmail.com

İshak TORUN

Yrd.Doç.Dr., Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
İlköğretim Bölümü

Giriş: İslamcılığın Kamusal Görünürlüğündeki Artış ve Karşıtlaşan Yorumlar

İslamcılık, günümüz Türkiye'sine ilişkin sürdürülen sosyal ve siyasal içerikli akademik ya da medyatik tüm kamusal tartışmaların en önemli referanslarından biri haline gelmiş bulunuyor. Gerçekten de çağdaş Türkiye'ye ilişkin tartışmaların bu uğrağa değinmeden tutarlı ve yeterince güvenli bir yol izlemeleri pek mümkün görünmüyor. Zira kamusal alandaki İslami görünürlüğünün dramatik artışı ve bu bağlamda İslami / İslamcı hareketlerin çağdaş Türkiye'deki yeri ve değişiminin anlamlandırılması, bugünün toplumsal ve siyasal atmosferinin anlaşılmasında, önemli ve ayrıcalıklı bir yer tutuyor.

Türkiye tartışmalarında İslamcılığa özel bir yer verdiğimiz reddetmeden, sözgelimi, Türkiye'de "sol" ve sosyalist düşüncenin etrafında kümelenen toplumsal hareketlerin değişimi ve evrimi, küresel temayülle uyumlu biçimde, tartışma dışı ya da tartışmanın marjında kalırken, İslamcılık ve İslami siyasi kimlik, tartışmaların merkezinde yer alıyor. Şu halde, denebilir ki, İslami olanı bu tartışmaların önemli bir odağı haline getiren şey İslam dini ya da İslam teolojisi değildir. İslam'ın, bir kimliğin organize edici ilkesi olarak ortaya çıkması, özellikle de bu kimlik merkezinde kümelenen toplumsal hareketlerin bir yandan siyasi ve ekonomik bir güç kazanırken, diğer yandan kamusal alandaki görünürlüklerinin artmasıdır. Diğer bir ifadeyle, bu konuya ilişkin sürdürülen tartışmalar İslam dinini değil, Müslüman'ı, kolektif özne konumundaki İslami sosyal hareketleri, İslami grup ve cemaatleri ve 'yaşam dünyasını' biçimlendiren bir değerler manzumesi olarak Müslümanlığı konu ediniyor.

Akademik yazın ve medyada yer alan kamusal tartışmalarda İslam'ın kamusal görünürlüğünün artışı konusunda ortaya çıkan görüş birliği, görünürlüğün miktarlandırılması (derecelendirilmesi), yönünün belirlenmesi, açıklanıp yorumlanması söz konusu olduğunda, tartışmanın

güncel siyasetle ilişkisi ve reel siyasetin karşı konulması güç, "taraf tutma" çağrısı karşısında, yerini keskin bir ayrışmaya bırakıyor. Gittikçe çeşitlenen ve kimi zaman açıkça karşıtlaşan (zıtlaşan), birbirleriyle rekabet halindeki bu görüşler kamusal tartışma ortamında kaçınılmaz bir şekilde siyasal bir nitelik kazanarak, birbirlerine üstünlük sağlamaya çalışıyor.

İslamcılığın kamusal alandaki görünürlüğünün artışı yorumlamayı ve belli bir 'Türkiye' anlayışıyla, İslamcılığın "yönünü" tespit etmeyi hedefleyen akademik çalışmalarda, kimi zaman karşıtlaşan (zıtlaşan), kabaca iki ana yaklaşımdan söz edilebilir: Bunlardan ilki, bu görünürlük artışını kurucu "muasır medeniyet" hedefine karşıt bir ilerleyiş, hatta "sızma" ve "ele geçirme" olarak konumlandırarak, İslami görünürlüğü, tanımlayıcı nitelikleri açısından irrasyonellik, marjinallik gibi yapısalcı-işlevselci analizler bağlamında işlevsizliği işaret eden özelliklerle betimliyor (Huntington, 1996: 174). Bu yaklaşım, Cumhuriyet tarihinin ilk yıllarından miras kalan ve hala gücünü koruyan "karşı-devrim" temasıyla, İslami siyasal hareketleri gerici, "laik rejim düşmanlığı" gibi köktencilüğün damgalayıcı vasıflarını da kapsayan bir dizi sistem-dışı niteliklerle tanımladığı gözleniyor. Bu yaklaşımın karşı kutbunda ise, perspektifi itibarıyla İslamcı kimliğin tarihselliğine ve bu tarihte açığa çıkan değişkenlik ve çeşitliliğe dikkatleri çeken, İslamcı hareket içindeki sistem-ici ve sisteme tehdit içermeyen olanakların altını çizen bir başka bakış açısı yer alıyor (Yeni-gün, 2006; Öniş, 1997, 2000, 2001; Kuru, 2007; Yavuz, 2005).

İslamcı kimliğin tarihsel serüveni içindeki farklı durakları konu edinmeye çalışan ikinci perspektif, İslamcı kimliğin çağdaş gelişmelerle dönüşlü ilişkisine ve dönüşme kapasitesine işaret ediyor. Bu yoruma göre, İslamcı kimlik devletin ve toplumun İslamlaştırılması yönündeki reel si-

yasal talepten, başka yaşam tarzlarını dışlamayan bir siyasal anlayışa ve bununla uyumlu bir din anlayışına doğru bir gelişim gösteriyor.

Siyasal olarak İslamcılık, bugün, radikal ya da ılımlı hegemonya stratejilerinden barışçıl bir-arada yaşama arayışlarına, milliyetçi (yerel ve geleneksel) çerçevede şekillenen bir din algısından evrenselci (küreselci) ve (yeni) sivil bir din anlayışına yöneliyor. Son tahlilde, ikinci perspektifte, İslamcı kimliğin dönüşümü, İslami sosyal hareketin demokrasi, sivil toplum ve demokratikleşmeye yönelik tutumları bakımından sınanmaya çalışıldığı söylenebilir. Bu doğrultuda, İslamcı kimliğin öznelere, artık siyasal söylemlerinin merkezine, dini hukukun çağdaş uyarlamalarını değil, demokratikleşme perspektifini ve anayasal hukukun üstünlüğü prensibini **yerleştiriyorlar**¹. Tüm bu "yön" tartışmaları ve değişimle ilgili yorumlarında, İslamcıların demokrasi oyununun kurallarına bağlılıkları, şu pratik ve kesin biçimde yanıtlanması zor soruyla sınanıyor: İslamcıların demokrasi yanlısı görüntü vermeleri sahici bir demokratik kimliği benimsiyor olmalarından mı, yoksa İslamcı hegemonyanın kuruluşu yolunda gerçek amaçlarını gizlemede demokrasiyi bir araç olarak kullanmak istemelerinden mi doğuyor?

1 Elbette, sözü edilen dönüşüm, İslam'ı kimliklerinin merkezine yerleştirmek isteyen bütün Müslüman aktörler / gruplar ya da hareketler açısından doğru değildir. Ancak, günümüz Türkiye'sinde ekonomik, kültürel, sosyal ve eğitim alanlarında İslami görünürlüğünün artmasına neden olan Müslüman özneler / gruplar açısından, bir başka ifadeyle burada ana akım diyebileceğimiz kesimler açısından değerlendirildiğinde, böylesi bir dönüşüm oldukça belirgindir. Sözgelimi, Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu (TUSKON), Müstaklil Sanayiciler ve İşadamları Derneği (MÜSIAD), İş Hayatı Dayanışma Derneği (İŞHAD) gibi iş adamları örgütleri, Saadet Partisi (FP) ? , Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) gibi siyasal partiler ya da basın yayın organlarında İslamcılıkla ön plana çıkan Zaman, Bugün, Star, Yeni Şafak gibi söylemsel alanlar olarak gazeteler; Bİlgin Sanat, Aksiyon, Sızıntı, Köprü, Dergah ?, Tezkire gibi entelektüel kamusal alanları dergiler; Akra FM, Burç FM, Moral FM gibi radyo kanalları ve Kanal 5, Kanal 7, Mehtap TV, Samanyolu TV, Dost TV, Mesaj TV, Ülke TV, TVnet, TV24 gibi görüntülü medya organları açısından bu dönüşüm yadsınmayacak bir boyuttadır.

İslamcı görünürlükteki artışın işaret ettiği yönü ve bu yönün açıklanmasında öznenin değişiminin payını konu edinen bu yazı, genel olarak ikinci perspektifteki yaklaşımın yanında konumlandırılabilir. Bu perspektifin bize gösterdiği şey, Türkiye'deki İslamcı kimlikteki dinamizmin tarihsel serüveninde geldiği son istasyonlardan birinin modernleşmenin siyasal boyutunu ifade eden çağcıl demokrasi (liberal demokrasi) olduğu yönündedir. Eğer, söz konusu yöneliş ana doğrultularından biri gerçekten demokrasinin yerleşikleştirilmesi (kurumsallaştırılması) ve sınırlarının genişletilmesi ise, bu yönelişin açıklanması kadar kapasitesinin de tartışmaya açılması ve hatta gelecekteki seyrine yönelik tahminlerde bulunulması da önem kazanmaktadır.

Oryantalist Göz ve İslamcılığa Bakmak

Bize göre, bu iki yaklaşımdan ilki oryantalist ve **neo-oryantalist**², ikincisi ise post-oryantalist bir düşünce çerçevesi etrafında şekillenmektedir. Daha önce de ileri sürdüğümüz gibi (Nişancı, 2005: 89–91), metin-merkezli ve yapı-odaklı anlamlandırmalar klasik oryantalizmin, laiklik ve rejim düşmanlığı gibi tehditkâr temsiller neo-oryantalizmin ana çerçevesini oluştururken, post-yapısalcı ve özne-odaklı yaklaşımlar post-oryantalist bir yaklaşımı **işaret eder**³.

İslamcı kimliğin yönü konusunda birinci perspektiften çekilen fotoğrafların daha baştan bir kadraj (çerçeveleme) sorunuyla karşılaştığını belirtmek gerekir. İki-renkli bir objektifle fotoğrafları siyah ya da beyaz (Doğulu - Batılı) olarak çeken ve doğası gereği dışsal fenomeni donduran, hatta kadrajı (çerçevelemeyi) belli bir eğilime göre ayarlayan ve böylece sürekli belirli karelere odaklanarak fenomenin bütünselliğini göz ardı eden bu yaklaşım, Doğu dünyasını ve her nedense bu dünyayı temsil işlevi kazanan İslam'ı ötekileştirilmiş bir öze sabitlemekle (indirgemekle) malûldür. Bu toplumsal fenomenin dinamizmini göz ardı eden sözüm ona objektif yaklaşımda, daha baştan ötekileştirici, kimi zaman kaba bir oryantalizme varan bir dil iş başındadır. Gadamer'in işaret ettiği, ufukları kaynaştıran bir yaklaşım yerine (Barcadurmuş, Nişancı, 2007: 110) onları birbirinden koparan bir tutum anlama etkinliğinin kendisini kolonileştirmekte ve İslamcı özne-ler dilsizleştirilmekte ya da dinamizmleri tümünden göz ardı edilmektedir. Oryantalizmden beslenen okuma biçimleriyle fotoğraf makinesinin dış dünyayla kurduğu ilişki arasındaki bu analogi eğer uygunsa, post-oryantalist bir tutumu; hareketli görüntülerde de alan-aktaran ve kadrajın buna göre sürekli değiştirebilmesine imkân tanıyan bir kameraya benzetebiliriz demektir.

İşte, post-oryantalist çerçevedeki çözümlemelerde farklılaşma kendini bu noktada gösterir. Burada, İslamcı kimliğin özcü yorumlarını yerinden etmek amacıyla fotoğraf makinesi (klasik ve neo-oryantalist yaklaşımlar) yerine kamera (yani, tarihselliği vurgulayan post-oryantalist yaklaşımın) seçiminin elzemliği kadar, kameranın ayaklarının hangi noktalara yerleştirileceği de büyük önem kazanır. Benzetmeyi bu biçimde sürdürdüğümüzde, kameranın üzerinde bulunduğu üçayağın şu noktalara yerleştirilmesi önerilebilir: "yapı" olarak 'fırsat yapısı', kolektif özne(ler) / gruplar ve ahlaki-moral güç / kutsal dava olarak **inançlar**⁴. Türkiye'deki İslamcı kimliğin dönüşümünü konu edinen sosyal bilimcilerden bazıları değişkenlerden (tripotun ayaklarından) sadece birini, bazıları ikisini, diğer bazılarıysa üçünü birden dikkate alarak analizlerini yapmaktalar. Bazıları, sözgelim kamerayı tek bir noktaya sabitleyerek, yapı olarak 'fırsat yapısındaki' değişimi ve Türkiye'nin anayasal düzeninin / yapısının otoriter, laik niteliğini bu değişimin temel açıklayıcıları şeklinde öne çıkarıyorlar. İslamcı kimliğin dönüşüm yönünün belirlenmesinde ve bunda 'fırsat yapısının' rolünün tayini konusunda bu yaklaşımların önemli bir yeri bulunuyor. Ancak, bu yaklaşımların İslamcı hareket ve bu hareket üzerinde somutlaşan İslamcı kimlik, Halil İ. Yenigün'ün de vurguladığı gibi, epifenomenal veya yapı-üstü bir olgu muamelesi görüyor ve İslam'ın ahlaki-moral gücü ve İslamcı öznenin müdahil eli göz ardı ediliyor. Diğer bazılarıysa, İslamcı kimliği taşıyanların tutumlarının belirlenmesinde İslami anlayışın ahlaki-moral gücünün altını çiziyor ve inançların statik kategoriler olmadığını hesaba katarak analizlerini sürdürüyor. Ancak, bu analizlerde de İslamcı öznenin bizzat kendisinin dönüştürücü kapasitesi analiz dışında kalıyor. Hakan Yavuz gibi kimi sosyal bilimciler ise, kameranın ayaklarını üçünün üzerine birden yerleştirerek daha güçlü bir analize imza atıyor. Nevarkı, Yavuz'un çalışmalarında İslamcı grupların, diğer bir ifadeyle kolektif öznenin içindeki (cemaatler ya da gruplar arasında değil, içinde yaşanan) gerilimler önemli bir değişken muamelesi görmüyor. Oysa İslamcı kimliğin dönüşümünün ve sivilleşmesinin açıklanmasında, cemaatlerin dışına da akseden cemaat-îçi demokratikleşme taleplerinin ve temelde bu grup-îçi gerilimin açıklayıcılık kapasitesi de ihmal edilemeyecek bir öneme sahiptir.

Hem yukarıda sözü edilen üç temel ayağa yerleşen dinamik bir bakışı yakalamak hem de sözü edilen perspektiflerin gözden kaçırıldıkları noktaların altını çizmek çalışmamızın başlıca ödevi olarak karşımıza çıkıyor. Şu halde, bizim önerimize göre, sözü edilen iki ana yaklaşımla eleştirel bir diyalog içerisinde, kameranın bir

ayağını İslamcı özneye / gruplara, bir ayağını "yapıya", bir diğerini ise ahlaki-moral güce yerleştirerek, İslamcı kimlikteki dönüşümü titizlikle ele almak gerekir. Öte yandan, yazının başından bu yana yapmaya çalıştığımız gibi, bu türden bir model konuyla ilgili sürdürülen tartışmaların eleştirisinde de işbaşında tutulabilir.

İslamcı özneye, İslamcı hareket içinde yer alan –genelde- grupları ve –özelde- bireyleri kast ettiğimizi söyleyebiliriz. Ahlaki-moral güç ile hem İslamcı öğretiyi hem de hareket liderlerinin Mesihvari **karizmasından**⁵ beslenen ve grup içinde gelişen kolektif benliğin sinerjisine gönderme yapılıyor. "Fırsat yapısıyla" ise, sadece (Türkiye'deki) İslamcı grupların her birinin içinde ya da dışında, sözgelimi ülkede veya küreselleşen dünyada ortaya çıkan ve İslamcı özneleri geliştiren olanakları değil, aynı zamanda grup içinde cereyan eden ataerkil nitelikli baskıları ve grup dışından, sözgelimi devletin çekirdeğinden gelen otoriter baskılar ve tehditler de kast **ediliyor**⁶. Türkiye'deki İslamcılığın tarihi, İslamcı politik kimliğin dönüşümünün anlaşılabilmesi bakımından, gerilim ve tehditlerin neredeyse imkânlar kadar işlevsel olabildiğini göstermektedir (Torun, 2008). Metnin ilerleyen kısmında bu noktaya da değinilecektir.

Ele alınan çerçevede, bir takım sorular can alıcı bir önem kazanır: İslamcı kolektif özne(ler) nasıl ortaya çıkmıştır? Kolektif özne(ler) olarak İslamcı grupların İslam algılayışındaki dönüşüm nasıl gerçekleşmektedir? Kolektif özne **dönüşlülük ilişkisi** çerçevesinde, diğer değişkenleri nasıl etkilemektedir? Daha da önemlisi, İslamcı hareketler içinden demokratikleşme talebini öne çıkaran, İslamcı kimliği demokratikleştirmek isteyen öznelerin hikâyeleri ve özellikleri nelerdir? İslamcılar son yıllarda fazlaca iddialı oldukları demokrasi dersini ne kadar çalıştılar? Eğer çalıştırsa, bu nerede, ne zaman, nasıl ve neden gerçekleşti? Demokrasi, önemli karar merkezlerine ve konumlarına, kendi dünya görüşünün dışındaki hareket ve anlayışları taşımış ya da seçmiş olsa, aynı ölçüde desteklenir mi? İşte bu hayati soruları cevaplayabilmek için, İslamcı kimliği ortaya çıkaran İslamcı hareket(ler)i tarihselliği ihmal etmeyen, dinamik bir perspektiften değerlendirmek kaçınılmaz görünüyor. Bu bakımdan, İslamcı kimliğin tarihini, tarih boyunca yaşadığı dönüşümü çok kabaca da olsa bir dönemselleştirmeye tabi tutmak

5 İslamcı grupların önderleri olarak bilinen Mehmed Zâit Kotku, Süleyman Hilmi Tunahan, Necmettin Erbakan, Said Nursi, Recep Tayyip Erdoğan ve Fethullah Gülen Hocafendî'nin öncülük ettikleri gruplar için, Max Weberci anlamda, karizmatik önderlerdir denilebilir. Bu önderlere yakınlıklarıyla bilinen kişilere de olağanüstü niteliğe sahip karizma niteliğinin atfedilmesi bilinen bir konudur.

6 Bu çerçevede altı çizilmesi gereken bir nokta daha bulunuyor: O ise, İslamcı özneyi ortaya çıkaran imkân ve tehdit tanımlanmalarının da özelleştirilmeye gereği. Yani, İslamcı özneyi yaratmada fırsatlar kadar gerilim ve tehditler de önemlidir. Devletin hard core'undan İslamcı gruplara yönelik laisist otoriter uygulamaların İslamcı grup içindeki paternal nitelikli baskılara karşı kadışınas itaatsiz bir tavırla mücadele eden grup-îçi (younger generations) kesimler –ki bu kesim demokrasi talep eden İslamcı öznedir- için son tablide bir imkâna dönüşmektedir.

2 Neo-oryantalizmin İslam tasavvuru konusunda bkz., Sadowski (1993: 14-40).

3 Post yapısalcı ve özne odaklı yaklaşımlar sosyal inşacı yaklaşımları ana perspektif olarak kullanırlar. Bu konuda bkz., Yavuz (2005: 20-28 ve 2006) ve Kuru (2005).

4 Ancak bu üç noktanın da sabit değişken olmadıkları hatırlanmalıdır: Onların her biri bir diğeryle etkileşim halindedir. Şu halde, sözünü ettiğimiz üç değişkenden her birinin birbirleriyle ilişkisinde hem değiştirme hem de değişme ilişkisi söz konusudur; değişkenler de doğaları gereği tartışılmalıdır.

gerekiyor:

1980 öncesi ve sonrası. İslamcılığa ilişkin çalışmalar da sıklıkla rastlanabileceği üzere, bu iki dönem de kendi içinde ikinci bir dönemselleştirmeyi icap ettiriyor: 1923–1950, 1950–1980, 1980–1997, 1997–2007. Birinci dönemi kendi içinde detaylandırmayı gerekli görmüyoruz; çünkü İslami görünürlükteki radikal artış 1980 sonrasına denk geldiği gibi, bizim ele aldığımız dönüşüm ve bu dönüşümün özneleri gene bu zaman aralığında daha belirgin hale geliyor.

1923 Sonrası Dönemde İslamcı Hareketin Betimlenmesi

Her ne kadar devletin bürokratik teşkilatlanması içinde, cami-merkezli din hizmetlerini sağlamak üzere, Diyanet İşleri Başkanlığı adı altında iri cüsseli bürokratik bir organ ihdas edilmiş olsa da, Türkiye'deki İslamcı hareket devlet-merkezli, siyasal bir hegemonya projesi çerçevesinde değil, toplumsal bir hareket olarak konumlandırılarak anlaşılabilir. Zira bu teşkilat sosyal, siyasal, kültürel alanlar üzerinde dinsel bir kontrol sağlamayı ya da toplumun dindarlaştırılmasını hedeflemiyor. Aksine, cami-merkezli din hizmetleriyle, sivil nitelikli alternatif dini yapılanmayı engellemek ve potansiyel tehditleri tetikleyebilecek bir güç olarak dini, vaftiz edilmiş bir bürokrasinin denetimi altında tutmak gibi bir misyona sahiptir. Tekrar etmek gerekirse, İslamcı hareket Türkiye'de cami-merkezli gelişmediği gibi, dinsel kimliğin tarihselliği içindeki serüveni de bu bürokratik teşkilatlanmanın dışında, gayri-resmî, devlet-dışı bir mecrada ilerler. Gerçi, kimi zaman cuma namazı sonrasında Beyazıt Camisi gibi bazı camilerde kitlesel eylemler gözlenmektedir. Ancak bunlar cami cemaatinin organizasyonundan daha çok, cami içindeki sivil İslami hareketlerin organizasyonu olarak görülmelidir.

Ahmet İnsel (2007)'in Türkiye'de devlet-toplum ilişkilerini resmetmek üzere geliştirdiği “iç toplum yaratmak” kavramsallaştırması, İslamcılığın 1923 sonrası yapılanması açısından açıklayıcı olabilir. Buna göre, bu hareket(ler) yönetici elitlerin 1923–1950 döneminde devreye soktuğu otoriter laikleş(tir)me projesine hilafen, siyasal, kültürel ve ekonomik alanlar üzerindeki devletçi tekele karşı bir hayatta kalma, varolma, tutunma stratejisi etrafında yaşam bulurlar. Bu strateji ilkin, İslam'ı ve İslam'ın değerler sistemini, yeni yaratılacak steril bir ‘iç toplumda’ yeniden canlandırmayı ve güçlendirmeyi hedefler. Ardından, ‘yaşam dünyasında’ ve siyasal alanda Müslüman gövdenin güçlü bir şekilde boy göstererek, hegemonik bir konuma gelmesini sağlamak hedefi gelir. Kabaca resmedildiğinde, Nakşilik, Nurculuk ve Süleymancılık şeklinde üç ayrı ve rakip ana kola ayrılan İslamcı toplumsal hareketin öncü aktörlerine göre, öncelikle korunması gereken İslam

dinidir; sonra da Müslümanlık, **dindarlıktır**⁷.

Jakoben elitlerce idealleştirilerek, devletin sponsorluğunda, topluma vaz edilen kültürel içe-rikli çağdaşlaşma projesine karşı, sivil itaatsizliği çağrıştıran, deyiş yerindeyse pasif bir direniş sergileyen bu hareket(ler)in öncüleri ve bu öncülerin sadık takipçileri, hedeflerine ulaşmak amacıyla, devletçi tekelin dışındaki alanları bir tür sığınak, barınak olarak görmüşlerdir. İşte bu yüzden, İslamcı hareket(ler)in ilk yaşama mekânları, bu amaç doğrultusunda işlevselleştirilen cemaate ait ev ve dairelerdir. İslamcılar açısından bu evler çok fonksiyonludur: hem bir ikametgâh (özellikle üniversite öğrencileri için) hem dinsel öğreti ve değerlerin tatbik edilebildiği sera(lar), hem dinsel ibadetlerin yapıldığı bir mescit, hem de felsefi, siyasal ve sosyal içerikli tartışmaların yapılabilirdiği bir yarı-kamusal alandır. (Yavuz, 2005:165-171). Genel olarak bürokratik devletin otoriter müdahalesine bağışık kalan bu evler, iç toplumun korunaklı ve mahrem mekânı haline gelmiş, televizyon, radyo ve gazete gibi dış dünyanın yumuşak iktidar araçlarına da çoğunlukla kapalı kalmışlardır. Alenileşmeme, mahremiyet ve dış dünyadan nispeten soyutlanma gibi özellikler sivilleşme ve demokratikleşmeye engel teşkil etmiştir. Ancak, aşağıda analiz edileceği üzere, bu özellikler bir tercihin sonucundan çok, seçeneği kalmamış olmanın kaçınılmaz sonucudur.

Gerek siyasal gerekse sivil tüm ideal değerlerin kaynağı olarak görülen İslam “davalaştırılmış”, “yüceltilmiştir.” “Dava” haline gelen İslam, ‘iç toplum’ dışında kalanlar için bir “çağrıya” dönüşmüştür. Ancak, bu çağrı kitlelere yönelik olmaktan çok, tek tek bireylere yöneldiğinden çağrının kendisi ve yöntemi de buna uygun biçim kazanmıştır. Devletçi ideolojinin toplumsal alana neredeyse totaliter düzeyde hükmettiği bu dönemde, Ahmet İnsel'in kavramlaştırdığı şekliyle iç toplum yaratmaktan başka yolu kalmayan İslamcı hareketler, toplumla ilişkilerini müesses dinsel kurumlar, gazete ve dergi gibi yazılı metinler üzerinden değil, her bir kişiyle doğrudan ve yüz yüze iletişimle gerçekleştiriyor. İdeallerin biçimlendirici ilkeler olarak iş başına geçtiği, bu yeni ve bir kale görünümüne sahip farklı İslamcı (toplumsal) hareketler kendi iç toplumlarını genişleterek “kutsal İslamcı davaya hizmet” etmek ve böylelikle “kurtuluşa erişmek” yüksek gayesini güderler. Oluşan bu iç toplumun İslamcı, sadakatli üyeleri

için davaya hizmetin sınırı yok gibidir: Dini geniş kesimlere yaymaya adanan bu kişiler için İslamcı bir ütopyadan, dünyevi bir cennetten bile söz edilebilir: Bu ütopya, başta Türkiye olmak üzere, çeşitli ulusların, hatta dünyanın önemli bir kesiminin “huzur” ve “kurtuluşun” “yegâne kaynağı” İslam'la “şereflenmesi” ve toplumların kitleler halinde Müslümanlaşmasıdır. Dönemin Jakoben aydınlarınca ötekileştirilerek geriliğin temel sorumlusu olarak damgalanan bu özne/hareketlerin bünyesinde böylesi bir ütopyanın gelişebilmesi, dinin ahlaki-moral gücünün yanı sıra, kişileri mobilize etme gücüne de işaret ediyor.

Öte yandan, İslamcı değerleri içselleştiren özneler ve kolektif öznelerin değerler dünyasında, habitus düzeyinde ve kimliklerinde bir dönüşümün varlığı ne kadar doğruysa, bu aktörlerin öncülüğündeki İslamcı hareketin / kimliğin “dünyaya” girdiğe dönüşlü değişmesi de o ölçüde yadsınmaz. İslamcı kimlik geniş anlamıyla dünyayı, dar anlamıyla kişisel dünyayı, toplumu ya da sistem dünyasını dönüştürmek ve varlık alanını / iç toplumunu genişletmek üzere kendi “kapalı” dünyasının dışına çıktıkça, “dış dünyadaki karşılaşmalarından, imkân ve tehditlerden kaçınılmaz bir biçimde etkilenir. Dönüştürücülük rolü üstlenen kimse, girdiği ilişki sonucunda kendisi de kaçınılmaz olarak dönüşüm sürecine girer (Spivak, 1990:1). İslamcı gruplar iç toplumlarının sınırlarını genişlettikçe ister istemez hem geniş anlamda “dünyayla”, sözcülimi dil dünyasıyla, zihniyet dünyasıyla, yaşam dünyasıyla, kısaca dünyanın kendisiyle hem de bu dünyadaki yapılarla, sözcülimi laik anayasal düzenle veya neo-liberalleşmenin yarattığı fırsat yapılarıyla karşılaşır.

Yukarıda resmedilen tabloya karşın, devletle İslamcı gruplar arasındaki ilişkiyi, tekdüze bir şekilde cereyan eden ve devlet elitlerinden İslamcı gruplara yönelen bir antagonizmle tanımlamak doğru olmaz; bu tablo devlet elitleri ve İslamcı gruplar arasındaki ilişkinin sadece bir vechesini ve belli bir dönemini tanımlayabilir. Zaman ve konjonktürdeki değişkenlik, değişen tehdit algılarına ve dolayısıyla değişen ilişki biçimlerine yol açar. Nitekim İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki demokratikleşme dalgası Türkiye'yi de içine alıp, bürokratik tahakkümü öngören tek parti yönetimi son bularak çok partili yaşama geçildiğinde bu ilişki değişir: İslam'ı ötekileştirmeyen DP'nin iktidarıyla, İslamcılar üzerindeki otoriter (ve kısmen totaliter) baskı, bürokrasiden gelen tepkilere rağmen gevşemiştir.

1950 sonrası dönemde müesses devlet düzeni için varoluşsal tehlikenin bir başka kaynaktan geldiği düşünülür: Komünist yayılmacılık. Böylesi bir konjonktürde, İslamcı gruplar üzerindeki otoriter laikçi baskı sadece görece olarak gevşetilmekle kalmaz, aynı zamanda bu gruplar solcu hareketlerle mücadeleleri ölçüsünde devlet aktörle-

7 Bu dönemde dinin inanç özü ve değerler sisteminin savunulduğunu görüyoruz. Dinin ıflelemeye engel teşkil etmediği, aksine onu teşvik ettiği, dinsel öğretinin unintelligible bir nitelik göstermediği gibi karşı argümanlar İslamcıların illeği odağını oluşturmuştur. Öte yandan, bu işlevleri kendisine görev edinen yukarıda kategorize edilen İslami hareketler geçmişten farklı olarak ne iktidara yönelik siyasi bir hareket, ne de tarikatlar gibi içe dönük sivil toplum hareketidir. Yaygın olarak “cemaat” diye adlandırılan bu hareketler, tarikatlardan farklı olarak, toplum içindeki İslami değer ve sembollerin savunusu ve tahkimi için çalışan dışa dönük toplumsal organizasyonlardır. Bu tarikatlar sonra tarikat adıyla ortaya çıkan hareketler bile cemaat niteliklidir. Tarikat, cemaat ve sivil toplum kavramları konusunda karşılaştırmalı bir analiz için bkz., Torun (2009: 255-258).

rince kimi zaman örtülü, kimi zaman açık bir şekilde desteklenir. Öyle ki, Necmettin Erbakan liderliğinde, İslamcı bir hegemonya peşinde olan İslamcı bir partinin (MNP) 1970 yılında kurulmasına izin verilir. Bu parti 1971’de kapatılsa da, aynı kadroların kurduğu MSP 1973’de kurulan koalisyon hükümetinin ortağıdır. Komünizmi kendi değerleri açısından büyük bir tehdit olarak algılayan İslamcı gruplar, devletle gönüllü ittifak ederler ve komünizme karşı mücadelede devletin yanında yer alırlar.

Devletle İslamcı gruplar arasındaki koalisyonların varlığı, devletle İslamcı hareket arasındaki ilişkileri tanımlayan yegâne unsurun müsamaha ve örtük destek olduğunu göstermez; devletin bu gruplarla ittifakının sadece bir alana inhisar ettiğini ve olumsuzlukla sınırlı kaldığını hatırd tutmak gerekir. Nitekim bu dönemde MNP kapatılır ve devletin çeşitli kademelerinden ve unsurlarından İslamcı hareketin mensuplarına karşı kovuşturmalar başlatılır. Burada dikkat çeken husus, taraflar arasındaki ilişkide güvensizliğin yegâne unsur olmadığıdır. Taraflar gerektiğinde işbirliğine de gidebilmişlerdir.

İslamcı hareketlerin iç toplumlarında daha rahat yaşama ve cemaatlerini genişletme fırsatını buldukları bu konjonktürde, bugün karşılaştığımız dönüşümün temelleri atılmış ve bu dönüşümdeki katkıları azımsanamayacak yeni bir kesim doğmaya başlamıştır. Bu yeni nesil, farkında olsun ya da olmasın, çoğu zaman adını bizim kadar net koymadan, İslamcı kimliği sivilleştirme taleplerinde bulunmuştur İslamcı hareketin kaderini belirleyen kimi kanaat önderleri ve entelektüel özneler bu nesle **mensuptur**⁸.

1980 Sonrasında İslami Siyasal Kimlik ve Dönüşümün Aktörleri Olarak Yeni Nesiller

1980 sonrası, İslamcı toplumsal hareketin kamusal alanda artan ivmeyle görünürlük kazandığı bir zaman aralığını işaret eder. Neo-liberal küreselleşmenin süreci eğitim, medya ve ekonomi olmak üzere, başka pek çok alanda devlet(ler) in tekeli iktidarını zayıflatırken, sivil toplum ve onun içindeki İslamcı hareketler için yeni “fırsat yapıları” ortaya çıkar (Göle, 2000: 91–117). İslamcı özneler açığa çıkan yeni fırsatlardan yararlanırken, bu fırsatlara davaya hizmetin bir aracı ve parçası anlamı yükleyip ve böylelikle artan etkinliklerini “öz çıkarı” aşan bir mertebeye yerleştirirler. Dava ‘İslam’ olunca, bu davaya hizmet konusundaki her girişim İslam’ın ahlaki-moral gücünü de arkasına alıyor. Max Weber’in ileri sürdüğü gibi, ekonomik başarıyı dinsel kurtuluşun bir simgesi diye anlamlandırarak, sınıflar kapitalizmi-

nin doğuşuna zemin hazırlayan Calvinist ruhun mobilize edici gücüne benzer bir güç burada da görülebilir. İslamcı grupların üyeleri bu anlayışla, fırsat alanlarına atılmayı bir ödev bilmiş ve “İslamcı davaya hizmet” için aralarında yüksek bir dayanışma sergilemişlerdir. Tarihin bu aralığında, İslamcı şenliğe katılanların sayısının hızla arttığına tanıklık edilirken, İslamcı var oluşun sınırları iç toplumdaki (yani, parçalı kamusal alandan) dış topluma (yani, ortak kamusal alana) doğru kaçınılmaz bir şekilde genişlemiştir. Bu genişleme, iç toplumla dış toplum arasındaki belirgin sınırların giderek silikleşmesinin önünü de açacaktır.

Bu dönemde, İslamcı davaya hizmet amacını güden İslamcı gruplar neo-liberal yeniden yapılanma süreçlerinin getirdiği fırsat alanlarından maksimum düzeyde yararlanmasını bildiler. Örneğin, ekonomik alanda İslamcı bir burjuvazinin oluşumundan söz edilebilir; Anadolu kökenli İslamcı iş adamları bu dönemde MÜSİAD çatısı altında örgütlendiler. İslamcı iş adamları sadece iç piyasalardaki fırsat alanlarından yararlanmakla kalmadılar ve başta Orta Asya Cumhuriyetleri olmak üzere, Avrupa’dan Afrika’ya kadar uzanan pek çok coğrafyada önemli yatırımlara giriştiler. Medya alanında kamu tekelinin zayıflamasıyla/zayıflatılmasıyla, İslamcı gruplar bu alanda da hatırı sayılır bir varlık göstermeye başladılar. Başta Zaman ve Yeni Şafak olmak üzere, ulusal ve uluslararası düzeyde yayımlanan pek çok gazeteyle bu alanın hatırı sayılır aktörleri haline gelen İslamcı gruplar, radyo ve televizyon kanalları aracılığıyla da önemli bir izleyici kitlesine hitap eder duruma ulaştılar. İlk kez bu dönemde, Türkiye’de Kuveyt Türk, Faysal Finans, Albaraka Türk, Anadolu Finans gibi faizsiz bankacılığın örnekleri ortaya çıktı ve İslamcı gruplar finans kuruluşlarından sigorta şirketlerine kadar çeşitlenen bir yelpazede ülkenin hatırı sayılır yatırımcıları konumuna geldiler. Kendi idealleriyle yetişmiş yeni bir nesil hedefleyen İslamcıların en çok önem verdikleri alanların başında ise, hiç kuşkusuz eğitim alanı geliyor.

Türkiye’nin dört bir yanında yüzlerce üniversiteye hazırlık kursu, onlarca kolej ve ülke içinde ve dışında sayıları onu bulan üniversite, yüzlerce öğrenci yurdu ve binlerce cemaat evine sahip İslamcı gruplar yeni bir nesil yetiştirme hedeflerine hızla ilerlediler. Diğer yandan, İslamcı gruplar özel eğitim kurumları kadar kamu öğretim kurumlarına da büyük önem verdiler. Prestijli devlet üniversitelerindeki iyi eğitim olanakları İslamcı gruplar için önemli bir fırsat alanıydı: Başarılı öğrencileri Türkiye’nin en iyi üniversitelerine yönlendirip insan kaynağı açısından zenginleştikleri kadar, öğrencilerinin uluslararası bilim olimpiyatlarında ve ulusal ölçekte yapılan sınavlarda aldıkları başarılı sonuçlarla da dikkatleri çekmeye başladılar. Öğrencilere burs, barınak ve gayri resmi rehberlik hizmeti sunan bu gruplar bu yolla önemli bir imkânı kavuşuyorlardı: Öğrencile-

re sağlanan her türlü imkânlar karşılığında, onlardan “karizmatik cemaate” sadakat ve kutsal davaya hizmet etmeyi istediler. Ekonomik faaliyetlere kâr ve kazanç ötesinde “manevi” bir anlam yükleyen İslamcı gruplar, profesyonel meslekler söz konusu olduğunda da işin “hizmet” veya “ibadet” yönüne vurgu yaptılar.

Ne var ki, İslamcı toplumsal hareketler iç toplum çeperlerini bu surette genişletip, yeni ve daha donanımlı dava adamını artırmak isterken, hareketin dönüşümü açısından çok önemli bir rol oynayacak beklenmedik bir sonuçla karşı karşıya kaldılar: Yeni nesillerle eskilerin arasında ortaya çıkan **paternal**⁹ gerilim. Gerilimin kaynağında, yeni nesil kategorisindeki gençlerin İslamcı dava adına bireysellik ve özgürlüklerinin göz ardı edilmesine karşı duydukları rahatsızlık bulunuyor. Grup içindeki enformel, fakat keskin hiyerarşi bireyselliklerin ve özgürlüklerin aşırı sınırlandırılması sonucunu yaratıyor. Eski nesiller, davalara tırdıkları bir din anlayışıyla, yeni nesillerin taleplerini kimi zaman gereksiz ve önemsiz, kimi zamansa zararlı buluyorlardı. Eşitsizlik ve özgürlüklerin sınırlandırılması sorunu sadece grup içi enformel hiyerarşi dolayısıyla değil, manevi olarak İslam-Müslüman ilişkisinin konumlandırılmasıyla da ortaya çıkıyordu: İslam ya da cemaat için feda edilmesi gereken bireysel özgürlükler ve fark talepleri. Oysa eski neslin emeği ve fedakârlığıyla modern dünyaya entegre edilen yeni nesil için korunması gereken sadece din değildir; aynı zamanda özgürlük ve bireysellik talepleri de amaçlar arasındadır.

Yeni nesil, dinsel değerlere yakın, ama bireysellik ve özgürlüğe gerekli özeni göstermeyen bir din anlayışına mesafeli durmaya çalışan bir tutumla karakterize edilebilir. Din başkasına empoze edilemeyeceği gibi, kişinin kendisine de empoze edilmemelidir. Nitekim zaman içinde, 1980’li yılların ikinci yarısına kadar her şeyin başına, İslam’ı yerleştirerek onu yeniden tanımlama itiyadı da yeni nesiller tarafından bu anlayışla bir kenara bırakıldı:Artık “İslami toplum”, “İslami devlet”, “İslami siyaset”, “İslami ekonomi”, “bilginin İslamileştirilmesi” gibi makro konularda yapılan çıkarımlar, yerini İslam’ı da kuşatan demokrasi tartışmalarına ve İslam’ın daha mikro ve bireysel düzlemdeki sorunlara getirdiği açıklamalara bırakıyor.

İslamcı gruplar içinde eleştirel bir yönelimin doğmasına yol açan bu (hayırlı) paternal gerilimin, varlığı kadar boyutu da önemlidir. Gerilimin boyutu eski ve yeni nesiller arasındaki ilişkinin şekillenmesinde önemli bir role sahiptir. Nitekim gerilim kopuşla sonuçlanacak ölçüde güçlü değildir; çünkü yeni nesiller için grup liderlerinin ve gruba egemen topluluk ruhunun karizmasını aşabilmek, ona tam bir karşı duruş sergi-

8 Keyman (2006). Ak Parti örneği üzerinde yaptığı değerlendirmesinde, geçirdiği iç değişim sonrasında İslamcılığın, cemaat eksenli taleplerden haklar ve özgürlükler eksenli çok kültürlü demokratik vatandaşlık taleplerine sıçrama yaptığını ve bunda başarılı olduğunu belirtiyor.

9 Paternal ilişki eşitsizliği içerse de salt otoriteriyahlıkla tanımlanamaz; eşitsizliği devam ettirdiği halde softlaştırır.

leyebilmek neredeyse olanaksız görünüyor. Gerilim huzursuzluk meydana getirir de, radikal karışıklığa yol açacak boyuta çoğunlukla taşınmıyor. Ancak, gene de vurgulamak gerekir ki, eski nesiller yeni nesillere oranla çok daha az toleranslıdır. Eski tüfeklerin ardında grubun gücü ve tavizsiz İslamcı yaşantıları karşısında, yeni nesiller, küreselleşme sürecinin yenedünya düzeninin önemli bir parçasını oluşturan "İlmli İslam" ve "Dinler arası Diyalog" gibi konjonktürel politikalarla eklemlenmek suretiyle büyük ölçüde cemaat etkinlikleriyle ilgili inisiyatifleri ellerine almaya başlamışlardır. Henüz tam anlamıyla rüşlerini ispat edememiş, organize olamamış ve eskiler karşısında tam olarak üstünlük kuramamışlardır.

Yerleşik bir yapıya sahip İslamcı gruplarda, yeni nesil üyelerin grup içi etkinlikleri çoğunlukla öğrencilik yıllarıyla sınırlı olmayıp, özellikle yurt dışı okullardaki yönetim ve eğitim başarıları ile kendilerine önemli bir konum elde etmektedirler. Gençler gerilime neden olan kişisel hikâyelerini birbirleriyle paylaşırlar da, tam da manevi bağlılıkları nedeniyle organize olup karşıt bir cephe kurmaya yanaşmazlar. Tek sığınakları entelektüel kaynaklara erişim kapasiteleri, birikimlerini tartışmalarda kullanma becerileri ve eski nesillerin muhtemel başarısızlıklarıdır. Dolayısıyla, grup içindeki organik bütünlük yaşamaya devam etse de, İslamcı kimliğin eşitsizliği besleyen yönleri eleştirilme ve aşınma sürecine girmiştir. Şu halde, denebilir ki, 90'lı yıllara kadar İslamcı gruplar arasındaki gerilim azalırken, grup içi gerilim tırmanıyor. Kuşkusuz bu yılların öncesinde de grup içi gerilimler söz konusuydu, ancak bu gerilimlerin doğası farklıydı; her şeyden önce gerilimler kuşaklar arası değildi ve karşıtlıklar taliydi. Bu tali karşıtlıklar kişi ile grup arasında değil, grubun içindeki alt-gruplar arasında cereyan ediyordu. Kaynağında tali karşıtlıklar olmasına karşın, bu gerilimler grup içi parçalanmalar olarak sonuçlanıyordu. Sözgelimi Nurcu hareketi kendi içinde Fetullah Gülen cemaati, Yeni Asya Cemaati, Yeni Nesilciler, Yazıcılar, Meşveretçiler vb fraksiyonlara bölünüyordular. Bu nedenle, İslamcı hareket çok parçalıydı, fakat parçalanmış grupların dinle ilişkileri biçimlendiren zihniyet dünyası ortak: ataeril zihniyet. Yeni gerilimler ise parçalanmayla sonuçlanmadığı gibi, daha çok kuşaklar-arası bir gerilim şeklinde cereyan etti.

İslam'ın değerler sistemini benimseyen, ama bu değerlerle kendilikleri arasında bir hiyerarşi kurmak yerine, İslam'ı anlamaya ve yeniden anlamlandırmaya çalışan bu kesimler, eski nesillerle çoğunlukla değer tartışması değil, usul ve yöntem tartışmalarına girerek özgürlüklerini kazanmayı hedefliyorlardı. Genelde üniversite eğitimi alan ve sözlü kültürden literatüre, yazılı kültüre aşina olan bu yeni nesiller, gruba karşı bireyselliklerini koruma mücadelesini çoğunlukla yalnız başlarına vermeye başladılar. Grup içindeki konumla-

rı açısından daha yerleşik eski nesiller (hayırhah) paternal bir otoriteye sahipti. (Hayırhah) Paternal otorite, gerilimin cemaat içinde parçalanmalarına yol açmasının önüne geçilse de, artık cemaat tek biçimli bir varlık olmaktan çıkmaya başlıyor.

İslamcı hareketler, kendi yaşam dünyalarındaki bu gerilime rağmen büyümeye ve toplumsal alanın her noktasında görünürlüklerini hızla artırmaya devam ediyor. Öyle ki, 1996 yılında İslamcı grubun siyasal kanadı, siyasal iktidarı elinde tutan koalisyon hükümetinin büyük ortağı olmayı başarmış ve başbakanlık koltuğuna İslamcı lider Erbakan oturmuştu. Ancak, İslamcı iktidar, İslamcı hareketin geldiği noktayı kendi varlığına büyük bir tehdit olarak algılayan devlet iktidarı tarafından, post-modern bir darbeyle 1997 yılında uzaklaştırıldı. Akabinde, yaşam dünyasında İslamcı hareketlere karşı sıkı bir kontrol ve otoriter uygulamalar devreye sokuldu ve nihayet, Refah Partisi Anayasa Mahkemesince kapatıldı. İlk bakışta, İslamcılar açısından travmatik sonuçlara sahip bu darbe, aslında yeni kuşakların önünü açtı.

İslamcı gruplar erken kutlamalarda bulunduklarını anladılar ve bu grupların aslında görüldüğü gibi güçlü olmadıkları ortaya çıktı. Bu durum, eski nesillerin iktidarını tartışmaya açtı ve elbette bu tartışmaların aktörleri yeni nesillerdi. Cemaatlerinin güçlerini sorgulamaya başlayan yeni nesiller, daha önce dile getirdikleri talepleri, farklı yöntem önerilerini daha yüksek sesle dile getirme imkânı buldular ve bu kez, cemaatleri içinde daha fazla öne çıkmaya başladılar. Belki bu gerilimin getirdiği en önemli yenilik, devletin otoriter baskılarına maruz kalan İslamcı kesimlerin temel sorunların çözümünde demokrasinin gücünü ve küreselleşme sürecinin desteğini ne kadar etkili olacağını keşfetmeleriydi. Böylece, yeni nesillerin grup içi demokratikleşme ve özgürlük talepleri ile dışarıya açılma arzuları da daha olumlu karşılanmaya başlandı.

İslamcı kesimler için 28 Şubat, sonuçları itibarıyla, demokrasinin, hukukun üstünlüğünün ve çok kültürlülüğün öneminin kavranmaya başlandığı bir dönemi ifade ediyor. Bu dönemde, benzer hikâyelere sahip ve eski nesillerin (hayırhah) paternal iktidarından bir ölçüde sıyrılan yeni nesiller başta medya organları olmak üzere, belli çatılar altında daha organize görüntü vermeye başladılar: Gazeteler, dergiler, dernekler ve siyasal partiler gibi.

Sonuç

AK Parti, eski nesillere muhalif bir tavırla meydan okuyuşu, onlardan koparak yeni bir oluşum içinde ortaya çıkması ve siyasal söylemiyle tüm bu sürecin neredeyse kusursuz bir örneği olarak görülebilir. AKP İslamcı hareketi içinde yeni neslin eski nesil karşısında kazandığı zafetin bir sembolü olmakla kalmadı, somut bir şekilde İslamcı hareketin yeni neslinden gelen taleple-

ri de kendi söylemi içinde konumlandırarak, İslami hareketin dönüşümü yönündeki tartışmaların odağı haline geldi. Bugün, söz konusu yeni neslin mensupları medya organlarında, üniversitelerde ve sivil toplum kuruluşlarında etkin bir şekilde çalışarak, kamusal tartışma ortamında önemli bir rol oynuyor. İslami kimliğin dönüşümünde rol sahibi olan ve yukarıda kısaca hikâyesini / tarihini anlatmaya çalıştığımız bu kesimin, cemaatlerinin ve Türkiye'nin demokratikleşme tarihi üzerindeki etkisi yadsınmaz.

Anlaşılabileceği üzere Türkiye'de İslamcı gelecekte gelen kesimlerin demokratikleşmelerinde iki unsur ön plana çıkmıştır: Cemaat içindeki (hayırhah) paternal gerilim ve Devletin bu kesimlere karşı otoriter tutum ve uygulamaları. Hem (hayırhah) paternal gerilim hem de otoriter uygulamalar İslamcı gelenekten gelenler için demokrasinin, bireyselleşmenin ne kadar önemli unsurlar olduğunu kavramalarına yardım etti. Böylelikle hem İslamcı politik kimliğin demokratikleşmesi için bir olanak doğarken, hem de Türk politik sisteminin demokratikleşmesi için gerekli özne ihtiyacını karşılayacak önemli bir potansiyel ortaya çıktı. Bu potansiyelin devamı hiç kuşkusuz söz konusu öznelere demokratik kültürü içselleştirmelerine bağlıdır. Bunu zaman gösterecek.

Kaynakça

- Barcadurmuş, E., E. Nişancı (2007). "Meeting: Islam and Democracy" (Karşılaşma: İslam ve Demokrasi) *Dişünen Siyaset*, N: 21 January, ss.110-131.
- Göle, N. (2000). "Snapshots of Islamic Modernities", *Daedalus*, N: 129, No.1, ss.91-117.
- Huntington, S. (1996). *The Clashes of Civilizations and The Remaking of World Order*, New York: Simon and Schuster.
- Insel, A. (2007). *Türkiye Toplumunun Banalımı*, Yeniden Basım, İstanbul: Birikim Yayınları
- Keyman, E.F. (20. 10. 2006). "Kimlik Siyaseti ve Kürt Sorunu", *Radikal* İki
- Kuru, A. T. (2005). "Globalization and diversification of Islamic movements: Three Turkishcases," *Political Science Quarterly*, 120(2), 253-274, hhh://www-rohan.sdsu.edu/akuru/KURU-PSQ.pdf 20.03.2007
- Nişancı, E. (2005). "Klasik Oryantalizmden Neo-Oryantalizme: İslam, Demokrasi ve Büyük Orta Doğu Projesi Üzerine", *Avrasya Doçası*, Avrasya Bir Vakfı Yayını, Cilt:11, Sayı:3, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık, 2001, ss. 88-112.
- Öniş, Z. (1997). "The Political Economy of Islamic Resurgence in Turkey: The Rise of Welfare Party in Perspective", *Third World Quarterly*, Vol:18 No:4 September pp.743-766
- Öniş, Z. (2000). "Neo-liberal Globalization and the Democracy Paradox: The Turkish General election of 1999," *Journal of International Affairs*, N: 54
- Öniş, Z. (2001). "Political Islam at the Crossroads: From Hegemony to Co-existence", *Contemporary Politics* 7, December pp 282-298.
- Sadowski, Y. (1993). *The New Orientalism and The Democracy Debate*, Middle East Report, N: 183, ss.14-40.
- Spivak, G.C. (1990). "Criticism, Feminism and The Institution," *The Post-Colonial Critic: Interviews, Strategies, Dialogues*, edited by: Sarah Harasym, 1 edition, New York: Routledge
- Torun, İ. (2008). "Cemaatten Kitleye Kitleden Örgüdü Topluma: Türkiye'de Cumhuriyet ve Demokrasi," *Cumhuriyetçilik*, ed.Nafiz Tok, (Ankara: Orion Kitabevi), ss.229-269.
- Yavuz, M.H. (2005). *Islamic Political Identity in Turkey*, Oxford University Press
- Yavuz, M. H. (Ed.). (2006). *The emergence of a new Turkey: Democracy and the AK Parti*, Salt Lake City: University of Utah Press.
- Yenigün, H. İ. (2006). "Islamism And Nationalism in Turkey: An Uneasy Relationship" http://www.virginia.edu/politics/grad_program/print/wdop-2006-paper-yenigun.pdf, erişim tarihi: 21/06/2009 ■

INDIVIDUALS ROLE IN TRANSFORMATION OF ISLAMIC POLITICAL IDENTIFICATION AND DEMOCRATIZATION ISSUE

Ensar NİŞANCI

Assoc.Dr., İstanbul Haliç University, Management Faculty,
ensarnisanci@gmail.com

İshak TORUN

Asst.Assoc.Dr., Niğde University, Education Faculty,
Primary Education Department

Entrance: Increase in public visibility of Pan-Islamism and interpretations that are opposed to each other

Pan-Islamism becomes to be one of the most important references of all the public discussions of academic and communication instruments with social and political thematic that is going on about modern Turkey. Indeed, it doesn't seem quite possible that the discussions about the modern Turkey would be logical and safe enough without mentioning this issue. Because, the dramatic increment of Islamic visibility in public area and in this context, the place of Islamic movements in modern Turkey and naming the innovations, have a prerogative and important role in understanding of Today's social and political atmosphere. Without rejecting that we give a special importance to Pan-Islamism among the discussions about Turkey, for example, in Turkey, while the change and the evaluation of the social movements, which are clustered around the socialist idea, are out of the discussions or at the interference of the discussions, coherent to the global trend, Pan-Islamism or the Islamic identification is at the center of the discussion. So, we can say that, the thing that take the Islamic one to the center of attraction is not The religion of Islam or the Islamic theology, the thing is appearing of Islam as an organizer of an identification, especially, on the one hand the social movements that are clustered around the center of this identification gain political and economical power, on the other hand increasing of the visibility of them in public area. In other words, the discussions about this issue, treat being a Muslim as a system of worths that shapes the "living world" and the Islamic groups and communities, Islamic public movements, not the Islam religion.

In the public discussions that take place in media and academical literature, the appeared consensus about the increase of the visibility of Islam in public, when the issue became to be lev-

eling of the visibility, determining of the direction, against the discussion's relations with today's policy and the real policy's irresistible appeal of "advocacy", it gives its place to a sharp separation. These ideas that are getting more and more various and opposites and become more competitive, gain an irresistible political identification in public discussion area, try to get superiority to one another.

(Hungtington, 1996: 174). It is seen that this approach defined Islamist political movements with "counter-revolution" contact that was inherited from the first years of Republic history and that still retains its power with a set of off-system qualities covering stigmatizing characteristics of radicalism like reaction, "secular regime hostility". On the cross polar of this approach lays another point of view that draws attention to historicity of Islamist identity in respect of its perspective and variabilities and diversity that emerged at this time, a point of view that underlines the facilities not including threat to system in Islamist movement. (Yenigun, 2006; Onis, 1997, 2000, 2001; Kuru, 2007; Yavuz, 2005).

The second perspective that tried to make different stops in historical adventure of Islamist identity points reflexive relation of Islamist identity with modern developments and its conversion capacity. According to this comment, Islamist identity begins to turn into a political viewpoint not insulating other lifestyles and a religious understanding in harmony with this from real political demand aiming at making the state and society Islamist.

Politically, Islamism directs to peaceful quests for living together rather than radical or moderate hegemony strategies and to universalist (globalist) and a (new) civil sense of religion rather than a religion perception being shaped in nationalist (local and traditional) framework. In the last analysis,

it can be said that in second perspective conversion of Islamist identity and Islamic social movement's attitudes towards democracy, civil society and democratization. In this direction, subjects of Islamist identity now settle the principle of constitutional law's superiority and democratization perspective in the center of their political discourses rather than contemporary adaptations of religious law¹. In their discussion of "direction" and comments regarding change, Islamists' fidelity to the rules of democracy game is tested with this practical question that is hard to answer in a definite manner: Does Islamists' giving an pro-democracy image rise from their adapting a real democratic identity or else their wish to use democracy as a means in hiding their actual purpose in the way of establishing Islamist hegemony?

Being about the direction pointed by the increase in Islamist visibility and share of subject's change in the explanation of this direction, this study can be positioned next to the approach in second perspective in general. What this perspective shows us is that one of the last stations that the dynamism in Islamist identity in Turkey came throughout its historical adventure is modern democracy (liberal democracy) that expresses political dimension of modernization.

1 Of course, mentioned conversion is not true on behalf of all Muslim actors/groups or movements that want to settle Islam at the centre of their identities. However, when it is evaluated on behalf of Muslim subjects/groups leading to increase Islamic visibility in economic, cultural, social and educational fields in today's Turkey, in other words on behalf of sections we could call main stream such a conversion is quite obvious. For example, are this conversion is at an incontrovertible level in terms of businessmen associations such as Confederation of Turkey Businessmen and Industrialists (TUSKON), Association of Independent Industrialists and Businessmen (MUSIAD), Association of Business Life Solidarity (ISHAD), political parties such as Welfare Party (FP) Justice and Development Party (AKP) or else newspapers as discursive fields like Zaman, Bugün, Star, Yenil Şafak that come in forefront with their Islamism in press organs: magazines that are the fields of intellectual publicity like Bîlîm Sanat, Aksiyon, Sızıntı, Köprü, Dergah?, Tezkiye; radio channels like Akra FM, Burç FM, Moral FM and visual press organs like Kanal 5, Kanal 7, Mehtap TV, Samanyolu TV, Dost TV, Mesaj TV, Ülke TV, TVnet, TV24.

If one of the main directions of said orientation is actually settling (institutionalizing) democracy and expanding its borders, opening the capacity of this orientation to discussion and even making predictions concerning its course in the future obtains as much importance as explaining this orientation.

Looking at Orientalist Eye and Islamism

According to us, the first of these two approaches takes shape around an orientalist and **neo-orientalist**² thought and second one around a post-orientalist thought. As we previously put forward (Nişancı, 2005: 89–91), while text-oriented and structure-focused namings constitute the main frame of orientalism and threatening representations like secularism and regime hostility constitute the main frame of neo-orientalism, post-structuralist and subject-focused approaches point a post-orientalist approach³.

It should be stated that the photographs taken from the first perspective regarding the direction of Islamist identity encountered a problem of framing at the very beginning. Taking photos as white or black (Eastern-Western) with a bi-color objective and freezing external phenomena as per its nature, even setting the framing as per a certain inclination and thus ignoring totality of phenomena by focusing on certain squares, this approach is invalid because of stabilizing (reducing) Islam which somehow gained the function of representing eastern world and this world to a otherized core. In so-called objective approach ignoring the dynamism of these societal phenomena, a language otherizing at the very beginning and sometimes reaching to a rude orientalism is in charge. An attitude breaking the horizons from each other rather than an approach combining them as Gadamer puts, (Barcadurmuş, Nişancı, 2007: 110) colonizes the activity of understanding on its own and Islamist subjects are made dumb or their dynamisms are ignored at all. This analogy between reading forms fed by orientalism and the relation camera establishes with exterior world can be resembled to a post orientalist attitude; a camera that takes-transmits movable images and enables to change the framing continuously as per this.

Here, differentiation in analysis in post-orientalist frame shows itself at this point. In here where the camera stand will be put obtains as much importance as the essentialness of cinemamera selection (namely, post-orientalist approach emphasizing historicity) rather than camera (classic and neo-orientalist approaches) for the purpose of displacing essentialist interpretations Is-

lamist identity. If the analogy is maintained in this way, the tripod camera stands could be proposed to be settled on these points: 'opportunity structure' as "structure", collective subject(s)/groups and beliefs as ethical-moral power/sacred **issue**⁴. Some of the social scientists working on Islamist identity's conversion in Turkey make their analysis considering only one of the variables (out of tripod stands), some consider to and some consider three both. Some of them, for example, fixes the camera on a single point and put forward the change in "opportunity structure" as structure and authoritarian, secular quality of constitutional order/structure of Turkey as basic explanatories of this change. In determination of conversion direction of Islamist identity and role of "opportunity structure" in here, these approaches take an important place. However, Islamist identity that becomes concrete on these approaches, Islamist movement and this movement is treated as an epiphenomenal or supra-structure phenomenon as Halil İ. Yenigün puts and ethical-moral power of Islam and intervening hand of Islamist subject are ignored. Some others underline ethical-moral power of Islamist perspective in determination of attitudes having Islamist identity and maintain their analysis considering that beliefs are not statical categories. However, convertor capacity of Islamist subject itself remains out of analysis in these analysis. Some social scientists like Hakan Yavuz undersign a powerful analysis by settling tripod on both three. But, the tensions in Islamist groups, in other words in collective subject (not among communities or groups, lived inside them) are not treated as important variables. However, intra-community democratization demands that also reflect outside the communities and capacity of explanation of this intra-group tension basically have nonignorable significance in the explanation of Islamist identity's conversion and becoming civil.

It is the fundamental duty of our study to catch a dynamic look settled on above-mentioned tripod and to underline the points mentioned perspective miss. In this case, according to our proposal, the conversion in Islamist identity should meticulously be handled by settling one of camera stands on Islamist subject/groups, one on "structure" and one on ethical-moral power. On the other hand, as we tried to do since the beginning of the study onwards, it can be used in the criticism of discussions maintained with respect to such a model subject.

We can say that we meant groups –generally- taking place in Islamist movement and –specifically- individuals. With ethical-moral power

both Islamist tenet and synergy of collective self that feeds from Mahdi-like charisma of movement **leaders**⁵ and develops within the group are referred. With "opportunity structure" not only facilities that emerge inside our outside of each of Islamist groups, for instance in the country or globalizing world and that develop Islamist subjects, but also patriarchal-quality pressures occurring inside and outside of the group, for example authoritarian pressures and threats from the core of state are also **meant**⁶. The history of Islamism in Turkey shows that the tensions are as much functional as facilities in terms of understanding Islamist political identity (Torun, 2008). This point will be underlined in proceeding parts of the text.

Within the handled frame, some questions gain vital importance: How did Islamist collective subject(s) occur? How does the conversion in Islam understanding of Islamist groups as collective subject(s) realize? How does collective subject affect other variables in the frame of *reflexive relation*? More importantly, what are the stories and characteristics of subjects that highlight democratization demand out of Islamist movements and wish to democratize Islamist identity? How did Islamists study the democracy lesson in which they were extremely assertive? If they did, where, how and when did this come true? If democracy moved or selected the movements and understandings out of its own worldview to important decision centers and positions, would it be supported to the same extent? Here in order to answer these vital questions, it looks inevitable to examine Islamist movement(s) that put forward the Islamist identity from a dynamic perspective that does not ignore historicity. In this respect, it is necessary to subject the history of Islamist identity and the conversion it went through during history to a periodization even if roughly:

Before and after 1980. As can often be encountered in studies regarding Islamism, these two periods necessitates a dualist periodization within itself: 1923–1950, 1950–1980, 1980–1997, and 1997–2007. We don't find detailing the first period within itself; because while radical ascend in Islamic visibility corresponds to after 1980, the conversion and subjects of this conversion we handle become more evident in time range too.

5 Known as the leaders of Islamist groups Mehmet Zafî Kotku, Süleyman Hilmi Tunahan, Necmettin Erbakan, Said Nursi, Recep Tayyip Erdoğan and Fetullah Gülen are charismatic leaders in Max Weberian sense. It is a known issue that the persons known with their closure to these leaders are attributed to have extraordinary charisma quality.

6 In this scope there is one more point that should be underlined: That is the requirement of not customizing the definitions of facilities and threats revealing Islamist subject. That means, tensions and threats are as much important as opportunities in creating Islamist subject. The secular authoritarian applications directing to Islamist groups from the hard core of state can turn into an opportunity in the final analysis for the intragroup sections (younger generations) fighting against paternal quality pressures within Islamist group with a grateful disobedient attitude

2 Regarding Neo-orientalism's Islam vision, see Sadowski (1993: 14–40).

3 Post structuralist and subject oriented approaches use social constructive approach as main perspective. See, Yavuz (2005: 20–28 and 2006) and Kuru (2005).

4 However, it should be noted that these three points are not the fixed variables. They are all in interaction with one another. In this case, there is a relation of both changing and amending in the relation of three mentioned variables with each other; variables also become historical by their very nature.

Description of Islamist Movement After 1923

Although a bulky bureaucratic organ named Directorate of Religious Affairs was established in order to serve religious affairs within bureaucratic organization of state, Islamist movement in Turkey can be understood not in a frame of political hegemony project but by positioning as a societal movement. Because this organization does not aim to ensure a religious control over cultural fields or make the society devout. On the contrary, it has a mission to keep religion under the control of bureaucracy as a power that can prevent civil quality alternative religious construct and trigger potential threats. To repeat, while Islamist movement does not develop mosque-centered in Turkey, its adventure within historicity of religious identity proceeds on an informal, non-state course out of this bureaucratic organization. Though, sometimes mass protests are observed around some mosques like Beyazit Mosque. However, these should be seen as organization of Islamist movements within mosque rather than the organization of mosque community.

Conceptualization of “creating inner society” that Ahmet İnsel (2007) developed to describe state-society relations could be explanatory in terms of Islamism’s construct after 1923. As per this, this movement(s) spring to life around a strategy of survival, existence, holding on against a statist monopoly over political, cultural and economic fields in contravention of authoritarian secularization project put in effect administrator elites in 1923-1950 periods. This strategy firstly aims to reanimate and strengthen Islam and Islam’s ethos in a sterile “inner society” that will be newly created. Then, it is aimed that Muslim body comes to a hegemonic position by showing up in “life-world” and political field. Roughly described, according to leading actors of Islamist societal movement that divides into three different and rival branches as Naksilik, Nurculuk and Suleymancilik, what should first be protected is Islam religion; then come Muslimism and **devoutness**⁷.

Exhibiting a resistance that recalls civil disobedience, as the phrase is a passive resistance against cultural content modernization project idealized by Jacobean elites and imposed to society in the sponsorship of state, the leaders of

these movements and loyal followers of these leaders have seen the fields out of statist monopoly as a shelter. Here therefore, the first living places of Islamist movement(s) are the houses and flats belonging to community and functionalized in direction of this purpose. These houses are multi-functional on behalf of Islamists: both a residence (especially for university students) and glasshouse(s) where both religious doctrine and values are carried out, a small mosque where both religious worships are enforced and semi-public field where philosophical, political and social content discussions are conducted. (Yavuz, 2005:165-171). Being generally dependent on authoritarian intervention of bureaucratic state, these houses became protected and confidential place of inner society, and generally stood closed to soft power means of outer world such as television, radio and newspaper. Characteristics such as not being public, confidentiality and relatively being abstracted from outer world constituted obstacle to becoming civil and democratization. However, as can be analyzed below, these characteristics are the results of having had no other option rather than the result of a preference.

Islam, seen as a source of both political and civil ideal values was “made an issue” and “canonized”. Islam, which has become issue, has turned into a call for people out of the “inner community”. However, since this call was for individuals instead of being for the mass of people, the call and its method have taken the appropriate shape. In the period in which the inner government rule over the social sphere on the totalitarian level, Islamic movements, as Ahmet İnsel conceptualized, had no way instead of creating an inner community. Islamic movements communicate with the community directly and face to face rather than on established religious institutions and written materials such as journals and bulletins. These new and different Islamic movements (communities) on the shape of fortress, for which the ideals came to power as formative principles, aims to service to “Holy Islamic lawsuit” by enlarging their own inner community and thus give birth to themselves. It seems likely that, there is no limit in the service to the lawsuit for the Islamist, loyal members of the inner community: for those people who are devoted to expand the religion, it is possible to mention an Islamic utopia and even secular paradise. This utopia is the only source of the peace and liberation for the most parts of the world, especially Turkey. It is an honor for those people to convert into Muslim. Growth of such a utopia within the body of these agent movements, stigmatized as main responsible of deficiency by the Jokoben intellectuals of the period, marks the power to mobilize people as well as the religion’s ethic-moral power.

Moreover, in the world of agents and collec-

tive agents internalizing the Islamic values, it can not be denied that Islamic movement will change reflexively under the leadership of these actors. As long as the Islamic identity goes beyond its own “closed” world for the purpose of converting the world in the widest sense, personal world in the narrow sense, the community and the system world and expanding its realm of existence/ inner community, it will be inevitably affected by the potentiality and threats of the *encounters* of the outer world. Anyone taking the role of conversion becomes to convert itself inevitably (Spivak, 1990:1). As the Islamic groups widen the borders of their inner communities, they encounter both with the world in the widest sense, for instance languages of the world, spirits of the world, in short with the world itself willy-nilly and with the structures, for instance, secular constitutional order or the opportunity structures of neo-liberalism.

Notwithstanding, it will be untrue to define the relationship between the government and Islamic groups occurring unvaryingly and with an antagonism, leading from government elites to Islamic groups; those mentioned can define only one aspect and a specific part of the relationship between the government elites and Islamic groups

Variation between the time and conjuncture leads to changing threat perceptions and accordingly changing forms of relationship. As a matter of fact, when the wave of democratization after the World War II included Turkey and single party rule prescribing the bureaucratic management ends and multi-party life starts, this relation changes: with the power of the DP which does not otherize the Islam, authoritarian (and partially totalitarian) pressure on Islamists was loosen despite the reaction of bureaucracy.

It is thought that existential danger comes from another source for established state order in period after 1950: Communist expansionism. In such a conjuncture, authoritarian secularistic pressure over Islamist groups is not only relatively loosened, but also these groups are supported by state actors sometimes implicitly, sometimes explicitly to the extent of their fight against leftist movements. Such that, under the leadership of Necmettin Erbakan an Islamist party (MNP) pursuing to establish an Islamist hegemony is allowed to be established in 1970. Although this party is closed in 1971, MSP (National Welfare Party) established by the same persons as MNP in 1973 becomes a partner of coalition government. Perceiving communism as a big threat on their behalf, Islamist groups ally with state voluntarily and take place next to state in fight against communism.

Presence of coalitions between state and Islamist groups does not display that the only element defining relations between state and Is-

⁷ In this period, we see that belief core and system of values of religion are defended. Opponent arguments such as that religion does not constitute an obstacle to development, on the contrary religious teaching does not display an unintelligible quality became the center of attention of Islamists. On the other hand, the Islamist movements categorized above which undertake these functions are neither a political movements towards political power nor an introvert civil society movement like sects. Called generally as “community” these movements are extrovert societal movements working for defence and strengthening of Islamic values and symbols in society different from sects. The movements revealed with the name of sect after this time are even community quality. For a comparative analysis regarding sect, community and civil society concepts see, Torun (2009: 255-258).

lamist movement is tolerance and implicit support; it should be noted that the alliance of state with these groups is restricted to only one field and limited with contingency. As a matter of fact, MNP (National Order Party) is closed in this period and prosecutions are started against members of Islamist movement. What attracts attention in here is unreliability is not the only element in the relation between parties. Parties have been able to cooperate when necessary.

The foundations of today's conversion were laid in this conjuncture where Islamist movements had a chance to live more comfortably in their inner societies and to expand their communities and a new segment whose contributions to this conversion cannot be underestimated began to raise. This new generation, whether consciously or unconsciously demanded to make Islamist movement civil without putting its name as clear as we did. Some belief leaders who determined the destiny of Islamist movement and intellectual subjects belong to this **generation**⁸

New Generations as the Actors of Political Identity and Conversion After 1980

After 1980, during this time Islamist social movement attracted attention in public field. As Neo-liberal's globalization process weakened monopolist power of the government in especially education, media and economy as well as many other fields new "opportunity constructs" arise for civil society and , , Islamist movements within it (Gole,2000,91-117). While Islamist profiles benefit from the newly arising opportunities, they attribute this opportunity the meaning of being a part and means of the service and settle their increasing activities to a position exceeding "self benefit". When the issue is Islam, any attempt to serve this issue is backed up by ethical and moral power of Islam. As Max Weber suggests, showing the economic success as a symbol of religious liberty, a power similar to the one mobilizing Calvinist soul that laid the ground for the rise of industrial capitalism. With this understanding, members of Islamist group considered launching into new opportunity fields as a duty and exhibited a high solidarity among them for "serving Islamist action. While it is witnessed that the ones participating Islamist festival in this interval of history, the boundaries of Islamist existence has expanded from interior society (namely, from partial public field) to exterior society (namely, common public field) inevitably. This expansion will also lead to increasing disappearance of obvious boundaries between interior society and exterior society.

In this period, the Islamist groups that served the purpose of serving Islamist action knew utilizing opportunity fields that processes of neo-liberal reconstruction brought at maximum level. For example, formation of an Islamist bourgeoisie in economic field can be mentioned. Anatolia origin businessmen organized under the roof of MUSIAD (Association of Independent Industrialists and Businessmen) in this period. Islamist businessmen not only utilized the opportunity fields in domestic markets, but also they made substantive investments in many geographies ranging from Europe to Africa especially in Middle Asia Countries. With weakening/depointiating of public monopoly in media field, Islamist groups made their presence felt notably in this field either. Beginning with Zaman and Yeni Safak newspapers, the Islamist groups became notable actors of this field with many other newspapers published at national and international level and they became accessible to a significant audience mass via radio and television channels. For the first time in this period, interest free banking such as Kuveyt Turk, Faysal Finans, Albaraka Turk, Anadolu Finance emerged in Turkey and the Islamist groups became reputable investors of the country in a range from finance foundations to insurance companies. What the Islamist groups that aim a new generation brought up with their own ideals place importance the most is undoubtedly education.

The Islamist groups that have hundreds of university preparation courses nationwide, tens of colleges and tens of universities both in the country and abroad, hundreds of dormitories and thousands of community houses proceeded quickly to their aim of rising a new generation. On the other hand, Islamist groups paid attention to public education institutions as well as private education institutions. Good education facilities in prestigious state universities were a significant field of opportunity for Islamist groups. While they became rich in terms of human resource by directing successful students to the best universities of Turkey, they also attracted attention with successful results they obtained in international science Olympics and exams at national level. Providing scholarship, shelter and informal guidance to students, these groups obtained a considerable facility in this way. In return for any facility provided to students, they wanted loyalty "charismatic community" and service to sacred issue. Attributing a "moral" meaning to economic activities beyond profit and earnings, Islamist groups emphasized "service" and "worship" aspect of business considering professional occupations.

However, while Islamist societal movements wanted to expand walls of interior society in this way and increase the number of newer and more

equipped issue men, they came across an unexpected result that will take an important role in terms of conversion of movement: **the paternal**⁹ tension that emerged between new generations and old generations. What underlies the source of tension is the discomfort the youngsters in the category of new generation feel against ignorance of their individualism and freedoms in favor of Islamist issue. The informal but sharp hierarchy within the group leads to the consequence of excessive limitation of individualism and freedoms. Old generations found the demands of new generations sometimes unnecessary and insignificant and sometimes harmful with a religious understanding. Problem of inequity and limitation of freedoms not only occurred due to the hierarchy in the group but also positioning Islam-Muslim relation morally: Individual freedoms and difference demands that are required to be sacrificed for Islam or community. However, what should be protected for the new generation that is integrated to the world with the endeavor and sacrifice of old generation is not religion; also freedom and individualism demands are among the aims.

New generation can be characterized with an attitude trying to remain distant from a religious understanding that is close to religious values but does not take the necessary care for individualism and freedom. While religion cannot be imposed to someone else, it should also not be imposed the individual himself. As a matter of fact, the habit to redefine everything by putting "Islam" in front of them till the second half of 1980s was put aside with this understanding by new generations. Now the inferences made in macro issues like "Islamist Community", "Islamist state", "Islamist politics", "Islamist economic", "Making information Islamist" leave their place to democracy discussions besieging Islam and the explanations Islam bring to problems at a more micro and individual level.

The level of this (benevolent) paternal tension leading to rise of a critical orientation in groups is much important as its presence. The level of tension has an important role in shaping the relation between old and new generations. As a matter of fact, the tension is not so strong as to result in disengagement; because it seems almost impossible for young generations to exceed the charisma of group leaders and community soul dominating group and adopt an opponent manner. Even if tension causes discomfort, it is generally not moved to a level to lead radical oppositions. However, it should anyway be emphasized that old generations are less tolerant compared to new generations. Against the power of group and uncompromising Islamist livings new generations, began to handle the initiative in their hands regarding community activities to a large extent

⁸ In his evaluation over AKP example, Keyman (2006) states that after the internal change it went through, Islamism jumped to multicultural democratic citizenship demands with the axis of freedoms and rights from sect axis demands and became successful at this.

⁹ Even if paternal relation includes inequality, it is not defined merely with authoritarianism; it becomes soft when it maintains inequalities.

by joining with countercyclical policies such as “Moderate Islam” and “Interfaith dialog” that constitute an important part of new world order of globalization process. They have not proven their majority, become organized and achieved superiority against old ones yet.

In Islamist groups that have a settled structure, intra-group activities of new generation members are generally not limited to years of pupillage, they gain an important position with management and education achievements in abroad schools. Although youngsters share their personal stories causing tension, they don't draw close to being organized and establishing a contrary front due to their moral fidelity. Their only shelter is their capacity to access intellectual resources, to use their savings in discussions and probable failures of old generations. Therefore, although the organic unity in the group maintains to live, the aspects of Islamist identity that feed the inequality went into the process of being criticized and eroded. Then, one could say while the tension between Islamist groups reduced till 90s, intra-group tension ascends. Undoubtedly, there were intra-group tensions before these years; before all tensions were not between generations and confrontations were subordinate. These subordinate confrontations did emerge not between person and group but between sub-groups within the group. Although there were subordinate confrontations in its source these tensions resulted in intra-group disintegrations. For example, Fethullah Gulen community within Light (Nurcu) movement disintegrated into fractions such as New Asia Community, New Generation Community, Writers, and Consultants etc. Hence, Islamist movement was multi-part, but the mindset word forming the relations of disintegrated groups with religion was the same: patriarchal mindset. While new tensions did not result in disintegration, it occurred more like an inter-generational tension.

Adopting value system of Islam, but trying to understand and remake sense Islam rather than establishing a hierarchy between these values and themselves, these groups aimed to gain their freedoms by discussing not values generally, but discussing procedures and methods with old generations. Having often taken university education and being familiar with literature, written culture rather than verbal culture these generations began fighting to protect their personalities against group mostly on their own. The old generations that were more settled in terms of their positions in the group had a (benevolent) paternal authority. Even if (Benevolent) Paternal authority avoided tension's leading to disintegrations within community, now community begins to get out of being a uniform entity.

Islamist movements rapidly continue growing and raising their visibility at every point of

societal field despite this tension in their own living world. Such that, political wing of Islamist group achieved to become a big partner of coalition government retaining political governance in 1996 and Islamist leader Erbakan took the prime ministry chair. However, Islamist governance was alienated by government power that perceived the point Islamist movement reached as a big threat to itself with a post-modern coup d'état in 1997. Following this, a tight control and authoritarian implementations against Islamist movements were put in effect and eventually Welfare Party under the leadership of Erbakan was closed by Constitutional Court. At first look, this coup d'état that had traumatic results on behalf of Islamist groups indeed paved the way for new generations.

Islamist groups understood that they began celebrations early and found out that they were not as powerful as thought within these groups. This case opened the power of old generations to discussion and of course the actors of these discussions were new generations. Beginning to question the powers of their communities, new generations had the chance to utter their different method proposals and demands they mentioned beforehand and this time they gained more prominence in their communities. Maybe, the most important innovation this tension brought was that the Islamist groups that were exposed authoritarian pressures of state discovered the power of democracy how influential globalization process could be in the solution of basic problems. Thereby, new generations' demand of intra-group democratization and freedom and wish to open abroad were welcomed more positively.

For Islamist Groups, February 28 expresses a period when the significance of democracy, superiority of law and multiculturalism was understood. In this period, the new generations that had similar stories and got rid of (benevolent) paternal power of old generations began to be to appear more organized under certain roofs, especially media organs: Newspapers, magazines, associations and political parties.

Conclusion

Justice and Development Party (AKP) can be seen as a challenge to old generations with an opponent attitude, emergence in a new formation by departing from old generations and a perfect example of this process in political words. Not only AKP stood as a symbol of victory that new generation won against old generation, but also became the focus point of discussions in direction of Islamist movement's conversion by positioning the demands coming from Islamist movement's new generation in its own discourse concretely. Today, members of said generation play an important role in the environment of public discus-

sion by working in media organs, universities and non-governmental organizations effectively. The effect of this fraction and its communities that played a role in conversion of Islamist identity over democratization history of Turkey cannot be ignored.

As can be understood, two elements come into forefront democratization of fractions coming from Islamist tradition in Turkey: the (benevolent) paternal tension within the community and authoritarian attitude and implementations of the state against these fractions. Both (benevolent) paternal tension and authoritarian implementations helped the ones coming from Islamist tradition understand how important elements democracy and individualism were for them. Thus, while a chance for democratization of Islamist political identity rose, on the other hand an important potential to meet the required subject need of democratization of Turkish political system also raised. The maintenance of this potential is undoubtedly bound to said subjects' internalizing democratic culture. Time will show this.

Bibliography

- Barcadurmuş, E., E. Nişancı (2007). "Meeting: Islam and Democracy" (Karşılaşma: İslam ve Demokrasi) Düşünen Siyaset, N: 21 January: ss.110-131.
- Göle, N. (2000). "Snapshots of Islamic Modernities", *Daedalus*, N: 129, No.1, ss.91-117.
- Huntington, S. (1996). *The Clashes of Civilizations and The Remaking of World Order*, New York: Simon and Schuster.
- Insel, A. (2007). Depression of Turkish Society, Re-print, İstanbul: Birkim Publishing
- Keyman, E.F. (20. 10. 2006). "Identity Policy and Kurdish Problem", *Radikal İki*
- Kuru, A. T. (2005). "Globalization and diversification of Islamic movements: Three Turkishcases," *Political Science Quarterly*, 120(2), 253-274. <http://www-rohan.sdsu.edu/akuru/KURU-PSQ.pdf> 20.03.2007
- Nişancı, E. (2005). "From Classical Orientalism to Neo-Orientalism: Muslim Democracy and onto Great Middle East Project", *EuroAsia File*, EuroAsia One Organization Publishing, Volume:11, Number:3, September, October, November, December, 2001, ss. 88-112.
- Öniş, Z. (1997). "The Political Economy of Islamic Resurgence in Turkey: The Rise of Welfare Party in Perspective", *Third World Quarterly*, Vol.:18 No:4 September pp.743-766
- Öniş, Z. (2000). "Neo-liberal Globalization and the Democracy Paradox: The Turkish General election of 1999," *Journal of International Affairs*, N: 54
- Öniş, Z. (2001). "Political Islam at the Crossroads : From Hegemony to Co-existence", *Contemporary Politics* 7, December pp 282-298.
- Sadowski, Y. (1993). *The New Orientalism and The Democracy Debate*, Middle East Report, N: 183, ss.14-40.
- Spivak, G.C. (1990). "Criticism, Feminism and The Institution," *The Post-Colonial Critic: Interviews, Strategies, Dialogues*, edited by: Sarah Harasym, 1 edition, New York: Routledge
- Torun, İ. (2008). "From Religious Community to Mass to Mass Organized Society: Republic and Democracy in Turkey," *Republicanism*, ed.Nafiz Tok, Ankara: Orion Bookstore s.229-269.
- Yavuz, M.H.(2005). *Islamic Political Identity in Turkey*, Oxford University Press
- Yavuz, M. H. (Ed.). (2006). *The emergence of a new Turkey: Democracy and the AK Parti*, Salt Lake City: University of Utah Press.
- Yenigün, H. İ. (2006). "Islamism And Nationalism in Turkey: An Uneasy Relationship" http://www.virginia.edu/politics/grad_program/print/wwdop-2006-paper-yenigun.pdf, erişim tarihi: 21/06/2009 ■

DIE ROLLE DER SUBJEKTE IN DER WANDLUNG DER ISLAMISCHEN POLITIK-IDENTITÄT UND DAS DEMOKRATISIERUNGSPROBLEM

Ensar NİŞANCI

Doz.Dr., İstanbul Haliç Universität, Wirtschaftliche Fakultät
ensarnisanci@gmail.com

İshak TORUN

Ass.Doç.Dr., Niğde Universität,
Erziehungs Fakultät

Einführung: Die Erhöhung der Öffentlichkeits Sichtbarkeit des Islamismus und Konträre Kommentare

Islamismus, ist zu einer der zentralen Referenzen alle der beibehaltenen, akademischen und medialen öffentlichen Diskussionen über die Türkei, mit sozialem und politischem Inhalt, geworden. Wahrhaftig sieht es unwahrscheinlich aus, dass die Diskussionen betreffend der zeitgenössischen Türkei, einen konsequenten und ausreichend sicheren Weg verfolgen können, ohne diesen "Ort" zu berühren. Denn, die dramatische Erhöhung der islamischen Sichtbarkeit im öffentlichen Gebiet und in diesem Zusammenhang; der Lage und Veränderung der islamischen / islamistischen Bewegungen in der zeitgenössischen Türkei, eine Bedeutung messen, hält einen wichtigen und privilegierten Platz beim Verständnis der heutigen gesellschaftlichen und politischen Atmosphäre, ein.

Ohne zu leugnen, dass wir bei den Diskussionen in Türkei, dem Islamismus einen besonderen Platz geben: Während die, Beispielsweise, Wandel und Evolution der gesellschaftlichen Bewegungen, mit der globalen Trend harmonisierend, sich um den "linken" und sozialistischen Gedanken in der Türkei gruppieren; ausserhalb oder am Rande der Diskussion stehen, befinden sich die Diskussionen über Islamismus und islamische Politik-Identität, im Mittelpunkt. In diesem Fall kann man sagen, dass es nicht die Religion Islam oder die islamische Theologie sind, was diese islamischen Diskussionen bedeutend machen, sondern dass das Islam als eine, die Identität organisierende Prinzip aufkommt; auch vor allem weil die gesellschaftlichen Bewegungen die sich im Mittelpunkt dieser Identität gruppieren, während sie einerseits politische und ökonomische Macht erlangen, andererseits ihre Sichtbarkeit im öffentlichen Gebiet erhöht wird. Anders ausgedrückt behandeln die, über dieses Thema gepflegten Diskussionen, nicht die islamische Religion, sondern den Muslimen, die islamischen sozialen Bewegungen im Status des kollektiven Subjektes und die Muslimismus als Poesie der Werte, die die islamischen Gruppen und Gemeinden und

das "Lebens-Welt" formen.

Die aufkommende Übereinstimmung zu den öffentlichen Diskussionen, zum Thema der Erhöhung der öffentlichen Sichtbarkeit des Islams, die in akademischen Schriften und Medien vorkommen, gibt seinen Platz einer scharfen Zersetzung; gegenüber einem unwiderstehlichen "Partei ergreifen" Appell des aktuellen Politik-Beziehung und der realen Politik; wenn die Ausmessung (Abstufung) der Sichtbarkeit, Festlegung der Richtung, Erläuterung und Interpretation betroffen sind. Die Ansichten, die sich zunehmend diversifizieren und manchmal deutlich, die miteinander konkurrieren; versuchen eine, auf unvermeidliche Weise politische Beschaffenheit im öffentlichen Diskussions-Plattform erlangend, sich gegenseitig zu überflügeln.

In den akademischen Studien die, die Interpretation der Sichtbarkeitssteigerung des Islamismus im öffentlichen Bereich und die Richtungs-festlegung der Islamismus, mit einem bestimmten "Türkei" Verständnis beabsichtigen; können grob gesagt zwei konfliktvolle Haupt-Ansätze genannt werden: Die erste davon beschreibt die Sichtbarkeitssteigerung als Anti-Ziel-Progression der Gründer "zeitgenössische Zivilisation; und sogar diese als "sickern" und "erlangen" positionierend, beschreibt er die islamische Sichtbarkeit mit, auf seine Dysfunktion deutenden Besonderheiten wie Irrationalität, Marginalität, im Rahmen der strukturalistisch-funktionalistischen Analysen (Huntington, 1996: 174). Es wird beobachtet, dass dieses Ansatz mit dem, von den ersten Jahren der Republik-Geschichte vererbten und seine Macht weiterhin bewahrenden "Konterrevolutionen" Thema, die islamische Politik-Bewegung mit einer Reihe von außersystemischen Beschaffenheiten wie Reaktionalität, "säkulare Regime Feindseligkeit", welche auch die abstempelnden Eigenschaften des Radikalismus mitinschließen, definiert. Im Gegenpol dieses Ansatzes dagegen befindet sich ein weiterer Aussichtspunkt die, die Aufmerksamkeit auf die Geschichtlichkeit der

islamistischen Identität, grundsätzlich seiner Perspektive und auf die Variabilität und Mehrfältigkeit, die zu diesem Zeitpunkt aufkam, zieht; die Möglichkeiten, die im islamistischen Bewegung keine Drohung auf das System und seinen Inhalt, darstellt (Yenigün, 2006; Öniş, 1997, 2000, 2001; Kuru, 2007; Yavuz, 2005).

Die zweite Perspektive die versucht, verschiedenen Stationen innerhalb der historischen Abenteuer des islamistischen Identitäts zu Thematisieren, weist auf die reflexive Beziehung mit den zeitgenössischen Entwicklungen des islamistischen Identitäts und auf die Konvertierungskapazität, hin. Dieser Interpretation zufolge zeigt die islamistische Identität, eine Entwicklung von der realen politischen Forderung, gerichtet an die Islamisierung des Staates und der Gesellschaft; zu einer politischen Verständnis, die andere Lebensstile nicht ausschließt und hiermit sich zur, mit diesem harmonisierendem Religions-Verständnis richtet.

Als politisch wendet sich die Islamismus heute, anstatt der radikalen oder gemäßigten hegemonialen Strategien, der Suche nach versöhnlichem Zusammenleben und anstatt einer religiösen Wahrnehmung, die sich im (lokal und traditionell) nationalistischem Rahmen formt, einem neuen (sphärisch) universellen und (neu) zivilen, Religionsverständnis zu. Es kann in der letzten Analyse/ zweiten Perspektive gesagt werden, dass die islamistische Identitätswandlung mit seiner islamischen Sozialbewegung, hinsichtlich seiner an die Demokratie, Zivilgesellschaft und Demokratisierung richtenden Verhalten, versucht wird zu testen. In dieser Hinsicht stellen die Subjekte der islamistischen Identität, nicht mehr die zeitgenössischen Anpassungen der religiösen Rechtswesen, sondern die Demokratisierungs-Perspektive und die Überlegenheitsprinzip des Staatsgrundgesetzes, in den Mittelpunkt der politischen Diskurse¹. In all diesen

¹ Natürlich ist die erwähnte Umstellung, im Bezug auf alle muslimischen Schauspieler/Gruppen oder Bewegungen, die das Islam in den Mittelpunkt ihrer Identitäten stellen wollen, nicht richtig. Doch, wenn dies hinsichtlich der muslimischen Subjekte/ Gruppen, die in der heutigen Türkei verantwortlich für die islamische

“Richtungs” Diskussionen und Interpretationen, betreffend der Veränderung, wird die Anhänglichkeit der Islamisten an die Demokratie-Spielregeln, mit dieser praktischen und schwierig zu beantwortenden Frage, geprüft: Kommt die pro-Demokratische Sichtbarkeit der Islamisten von einer wirklichen Aneignung einer demokratischen Identität oder von dem Wunsch, die Demokratie als Mittel zu verwenden, um ihre eigentlichen Absichten im Gründungsweg der islamistischen Hegemonia auszublenzen, auf?

Dieses Artikel, das die Richtung, in welche die Sichtbarkeitserhöhung der Islamisten deuten und des Subjektes Wandelanteil, bei der Erklärung dieser Richtung, behandelt; kann im allgemeinen, neben dem Ansatz der zweiten Perspektive, positioniert werden. Was uns diese Perspektive zeigt ist es, das einer der zuletzt erreichten Stationen in der historischen Abenteuer des Dynamismus in der islamistischen Identität in Türkei; die moderne (liberale) Demokratie ist, die den politischen Ausmaß der Modernisierung beschreibt. Falls einer der Hauptlinien der fraglichen Orientierung, die Integrationalisierung (Institutionierung) und Grenzen-Erweiterung der Demokratie, ist; gewinnen auch die “zur Diskussion eröffnen” der Kapazität dieser Orientierung und sogar die vorhersagen dessen künftigen Zeitlauf, an Bedeutung.

Orientalistische Auge und die Islamismus Betrachten

Aus unserer Sicht, formt sich die erste dieser zwei Ansätze, im Rahmen der orientalistischen *ve neo-orientalistischen*², der zweite dagegen im Rahmen der post-orientalistischen Gedanken. Wie wir auch vorher behaupteten (Nişancı, 2005: 89-91): Während die text-basierten und struktur-orientierten Bedeutungs-Ermessungen, den Hauptrahmen der klassischen Orientalismus; die drohlichen Vertreter wie Säkularismus und Regime-Feindseligkeit, den Rahmen der Neo-Orientalismus, bilden; deuten die Post-strukturalistischen und subjekt-orientierten Ansätze, auf einen Post-Orientalistischen **Ansatz** hin³.

Es soll beachtet werden, dass die aus der

ersten Perspektive aufgenommenen Bilder zur Richtung der islamistischen Identität, noch am Anfang einem Rahmen (einrahmung) Problem gegenüberstehen. Dieses Ansatz, das mit einer zwei-farbigem Objektiv, die Bilder als Schwarz oder Weiß (Östlich-Westlich) aufnimmt und aufgrund seiner Natur, das äußerliche Phänomen einfriert, sogar den Rahmen (Einrahmung) einer bestimmten Tendenz anpasst und somit sich kontinuierlich in bestimmte Standbilder konzentrierend die Gänzlichkeit dieses Phänomens ausser Acht lässt; ist damit invalid, die östliche Welt und irgendwie das Islam, das eine “diese Welt” vertretende Funktion gewann, in einen anders behandelten Subjekt, festzusetzen (verringern). In diesem angeblich objektiven Ansatz die, den Dynamismus der gesellschaftlichen Phänomen ignoriert; wird eine, noch von Anfang anders behandelnde, manchmal bis zur groben Orientalismus reichende Sprache angewendet. Anstatt eine, von Gadamer gedeutete, die Horizonte verschmelzende Ansatz (Barcadurmuş, Nişancı, 2007: 110); kolonisiert eine, diese voneinander abreißende Haltung, den Erfassungstätigkeit selbst und die islamistischen Subjekte werden “verstummt” oder dessen Dynamismus wird gänzlich ignoriert. Das heißt: Falls die Analogie zwischen dem Fotoapparat, mit seinen sich von Orientalismus ernährenden Lesestilen, mit der Verbindung zur Außenwelt entsprechend ist; können wir eine post-orientalistische Haltung mit einer Kamera vergleichen, die bewegliche Bilder aufnimmt und überträgt und die Möglichkeit bietet, den Rahmen hiernach ständig zu verändern.

Nun, in diesem Punkt zeigt sich die Veränderung bei den Analysen im post-orientalistischem Rahmen. Genauso wie die Wesentlichkeit einer Kamera Auswahl (klassische und neo-orientalistische Ansätze) anstatt einem Fotoapparat (also, die Geschichtlichkeit betonende post-orientalistische Ansatz); mit der Absicht die essentialistischen Kommentare zur islamistischen Identität zu stützen; gewinnen hier auch die Punkte, auf die die Standfüße der Kamera positioniert werden sollen, an Bedeutung. Wenn wir diesen Vergleich auf diese Weise fortsetzen, kann folgende Platzierung der Stativ (Standfüße) am Kamera, vorgeschlagen werden: Die “Gelegenheitsstruktur” als ‘Struktur’, kollektive Subjekte / Gruppen und ethisch- moralische Macht / Glauben als heiliger **Prozess**⁴. Einige der Sozialwissenschaftler, die die Wandlung der islamistischen Identität in der Türkei behandeln, machen ihre Analysen , nur einen der Variablen (Stativ/ Standfüße) beachtend; einige von ihnen, zwei davon beachtend; einige andere dagegen, alle

drei beachtend. Einige stellen z.B., das Kamera an einer einzigen Punkt befestigend, die Veränderung in der “Gelegenheits-Struktur” als Struktur und die autoritäre, säkulare Beschaffenheit der verfassungsmäßigen Ordnung / Struktur, als grundlegende Beschreiber dieses Wandels, in den Vordergrund. Die Ansätze haben bei der Festsetzung der Wandels-Richtung des islamistischen Identitäts und bei der Bestimmung der ‘Gelegenheits-Struktur’ Rolle von diesem, einen wichtigen Platz. Doch wie auch Halil İ. Yenigün betont, wird die islamistische Bewegung und über diese Bewegung konkretisierte islamistische Identität, als ein epifenomenales oder überstrukturelles Faktum behandelt und die ethisch- moralische Macht des Islams und die beteiligende Hand des islamistischen Subjektes, ignoriert. Einige andere unterstreichen den ethisch-moralischen Macht des islamistischen Verständnisses bei der Haltungsbestimmung der islamistischen Identitätsträger und setzen ihre Analysen, berücksichtigend dass Glauben keine statischen Kategorien sind, fort. Doch auch in diesen Analysen bleibt die Selbst-Transformationskapazität des islamistischen Subjektes, außerhalb der Analyse. Einige der Sozialwissenschaftler wie Hakan Yavuz dagegen, unterzeichnen eine noch kräftigere Analyse, indem sie die Standfüße der Kamera, auf alle drei aufstellen. Jedoch, in den Studien von Yavuz werden die islamistischen Gruppen; anders ausgedrückt, die (nicht zwischen den Gemeinden oder Gruppen, sondern in ihnen erlebten) Spannungen innerhalb der kollektiven Subjekt; nicht als bedeutende Variable behandelt. Jedoch, bei der Erklärung der Wandlung und Zivilisierung des islamistischen Identitäts, trägt auch die ‘inner-Gemeindlichen’ Demokratisierungsforderungen und die Erklärbarkeits-Kapazität der, im Grunde Gruppen-internen Spannung, die sich auch außerhalb der Gemeinden reflektieren, eine nicht zu vernachlässigende Bedeutung.

Die Unterstreichung sowohl der Erfassung der oben erwähnten dynamischen Sicht, die sich in die drei Haupt-Standfüße “eingewurzelt” haben, sowie auch der übersehenen Punkte in diesen erwähnten Perspektiven, kommt unserer Studie als Hauptaufgabe entgegen. In diesem Fall, ist es unserem Vorschlag zufolge erforderlich in einer, die genannten zwei Haupt-Ansätze kritisierenden Dialog einen Standfuß der Kamera, auf den islamistischen Subjekt / Gruppen, einen Fuß auf die “Struktur”, einen anderen dagegen, auf die ethisch-moralische Macht aufstellend, den Wandel in der islamistischen Identität sorgfältig zu behandeln. Auf der anderen Seite, wie wir schon seit Anfang dieses Artikels versuchen: Auch in der Kritik der beibehaltenen Diskussionen betreffend einer solchen Modell-Thema, kann bei der Tätigkeit gehalten werden.

Wir können sagen, dass wir mit dem islami-

¹ Sichtbarkeitssteigerung in ökonomischen, kulturellen, sozialen und Bildungsgebieten, sind; anders ausgedrückt, wenn dies hinsichtlich der hier als “Haupt-Strom” benennbaren Segmente, bewertet wird; ist eine solche Umstellung äußerst signifikant. Beispielsweise ist diese Umstellung, hinsichtlich der Wirtschaftsorganisationen wie Bund der Kaufleute und Industriellen (TUSKON), Bund der Unabhängigen Kaufleute und Industriellen (MÜSİAD), Bund für Solidarität im Berufsleben (İŞHAD); politische Parteien wie Saadet Partei (FP), Adalet ve Kalkınma Partei (AKP) oder Zeltungen als diskursive Felder wie Zaman, Bugün, Star, Yeni Şafak, die in Presse-Orgel mit ihrer Islamismus in Vordergrund treten; Zeitschriften der intellektuellen Öffentlichkeitsgebiete wie *Bilim Sanat, Akademyon, Sızıntı, Köprü, Dergah, Tenzire*; Radiosender wie Akra FM, Burç FM, Moral FM und Bildmedien Organe wie Kanal 5, Kanal 7, Mehtap TV, Samanyolu TV, Dost TV, Mesaj TV, Ülke TV, TVnet, TV24, in einem nicht zu leugnenden Ausmaß.

² Über die islamischen gedanken der Neo-Orientalismus siehe, Sadowski (1993: 14-40).

³ Die post-strukturalen und subjekt-orientierten Ansätze, benutzen die sozial-konstruktive Ansatz als Haupt-Perspektive. Zum Thema siehe, Yavuz (2005: 20-28 ve 2006) und Kuru (2005).

⁴ Jedoch sollte beachtet werden, dass auch diese drei Punkte keine konstanten Variablen sind: Jeder eine davon interagiert mit den anderen. In diesem Fall ist sowohl die Beziehung zueinander, als auch die Umwandlung und Wandels Verhältnis jeder einzelnen, der erwähnten drei Variablen, fraglich; und die Variablen werden aufgrund ihrer Natur, historisiert.

schem Subjekt, die an islamistischen Bewegungen beteiligten, -normalerweise- Gruppen und -insbesondere- Einzelpersonen, meinen. Mit der ethisch-moralischen Macht wird sowohl mit der islamistischen Lehre als auch mit der Synergie des kollektiven Egos, dass sich von der heiligen **Charisma**⁵ der Bewegungs-Führer ernährt und sich in der Gruppe entwickelt, eine Verbindung etabliert. Mit der "Gelegenheitsstruktur" dagegen, wird nicht nur die innerhalb oder außerhalb jeder einzelnen islamistischen Gruppe (in der Türkei), Beispielsweise im Land oder in der globalisierten Welt aufkommenden und die islamistischen Subjekte entwickelnden Möglichkeiten; sondern zugleich auch die altväterlich qualifizierten Unterdrückungen, die innerhalb den Gruppen vorgehen und die außerhalb den Gruppen, Beispielsweise autoritäre Unterdrückung und Drohungen die vom Kern des Staates kommen, **gemeint**⁶. Die Islamismus-Geschichte der Türkei zeigt, dass Spannung und Drohungenfast genauso funktional wie die Möglichkeiten, hinsichtlich der Verständnis des islamistischen Politikidentitätswandlung, sein kann (Torun, 2008). Im Verlauf des Textes werden wir diesen Aspekt behandeln.

Eine Reihe von Fragen gewinnen im behandelten Rahmen, eine entscheidende Bedeutung: Wie kamen die islamistischen kollektiven Subjekt(e) auf? Wie verwirklicht sich die Wandlung in der Islam Erkenntnis der islamistischen Gruppen als kollektive Subjekte? Wie beeinflusst der kollektive Subjekt die anderen Variablen im Rahmen der *Reflexions-Beziehung*? Und noch wichtiger, was sind die Geschichten und Merkmale der Subjekte, die die Demokratisierungsforderung aus den islamistischen Bewegungen in den Vordergrund stellen und die islamistische Identität demokratisieren wollen? Wie sehr haben Islamisten in den letzten Jahren die Lektion 'Demokratie', in der sie zu ehrgeizig sind, gelernt? Und wenn ja, wo, wann, wie und warum ist dies zustande gekommen? Würde die Demokratie in gleichem Maß unterstützt werden, wenn dieser den wichtigen Entscheidungszentren und deren Status eine andere Bewegung und Verständnis, als das ihrer eigenen Welt-Anschauung tragen oder wählen würden? Nun, für die Beantwortung dieser lebenswichtigen Fragen scheint es unvermeidlich die islamistischen Bewegungen, die die islamistische Identität aufbrachten; von einer, die Geschichtlichkeit nicht vernachlässigenden,

dynamischen Perspektive zu bewerten. In dieser Hinsicht ist es erforderlich, die Geschichte der islamistischen Identität, dessen durchlebte Wandlung im Laufe der geschichte wenn auch nur grob, einer Periodisierung zu unterziehen:

Vor und nach 1980. Wie auch in Studien betrefflich der Islamismus schon oftmals begegnet wurde, verlangen auch diese zwei Perioden, eine zweite Periodisierung in sich selbst: 1923-1950, 1950-1980, 1980-1997, 1997-2007. Wir sehen keinen Bedarf für eine Detaillierung der ersten Periode in sich; denn wie die radikale Erhöhung in der islamischen Sichtbarkeit in die Zeit nach 1980 zutraf, wird auch die von uns behandelte Wandlung und die Subjekte dieser Wandlung wiederum in dieser Zeitraum deutlicher.

Die Beschreibung der Islamistischen Bewegung in der Periode nach 1923

Wie sehr auch in der bürokratischen Rationalisierung des Staates unter dem namen Amt für Religiöse Angelegenheiten, ein bürokratisches Organ mit großem leib hervorgebracht wurde um Moscheen-zentrierte Gottesdienste zu bieten; die islamistischen Bewegungen in der Türkei können nicht im Rahmen der Staatzentrierten, politischen Hegemonia-Projekt, sondern als gesellschaftliche Bewegung positionierend verstanden werden. Diese Organisation beabsichtigt nicht eine religiöse Kontrolle über die sozialen, politischen, kulturellen Gebiete sicherzustellen oder die Religiösierung des Gesellschaftes. Im Gegenteil hat dieser mit seinen Moscheenzentrierten Gottesdiensten die Mission, die Strukturierung des alternativen Religions mit ziviler beschaffenheit zu verhindern und die Religion als ein Macht, welches potenzielle Drohungen anfechten kann, unter der Kontrolle des getauften Bürokratie zu halten. Um es zu wiederholen: Wie die islamistische bewegung in der Türkei sich nicht Moscheenzentriert nicht entwickelt; schreitet auch das Abenteuer im Geschichtlichkeit des religiösen Identitäts, außerhalb dieser bürokratischen Organisation, inoffiziell, außerstaatlich, vor. Obwohl, manchmal werden nach den Freitagsgebeten, in Moscheen wie die Beyazit Moschee, Massen-Demonstrationen beobachtet. Doch diese werden mehr, als Organisationen von zivilen islamistischen Bewegungen, anstatt Organisationen der Moscheen-Gemeinde angesehen.

Die "innere Gesellschaft erschaffen" Konzeptualisierung, die von Ahmet Insel (2007) in der Türkei, für die Aufzeichnung der Staat – Gesellschaft Beziehungen entwickelt wurde; kann hinsichtlich der Strukturierung des Islamismus nach 1923, erklärend sein. Dem zufolge finden diese Bewegungen, im Gegensatz zu dem autoritären Säkularisierungsprojekt, die die herrschenden Eliten im Zeitraum 1923-1950 einschalteten; Leben, um den überlebens-, existenz-, festhal-

tens-Strategie gegen den statistischen Monopol, in politischen, kulturellen und ökonomischen Gebieten. Diese Strategie beabsichtigt anfangs, die Islam und das Werte-System des Islams in der neu erschaffenen, sterilen 'Innen-Gesellschaft' wieder zu beleben und diesem, Macht zu verleihen. Dann kommt das Ziel zu sichern, dass das muslimische Leib im 'Lebenswelt' und im politischen Gebiet, auf mächtige Weise aufstehend, eine hegemoniale Lage erreicht. Grob aufgezeichnet: Den Hauptdarstellern der islamistischen Gesellschaftsbewegungen, die sich als Nakşi, Nur und Solomonismus in drei unterschiedliche, konkurrierende Hauptzweige trennen; zufolge, ist Islam die Religion, die in erster Linie geschützt werden soll; danach auch die muslimische **Religionität**.⁷

Die Pioniere und dessen treue Nachfolger dieser Bewegung, die zivile Ungehorsamkeit assozierend einen passiven Widerstand aufwiesen, sahen; gegenüber dem Modernisierungsprojekt mit kulturellem Inhalt, die von den Jakobiner Eliten idealisierend im Sponsoring des Staates, der Gesellschaft gepredigt wurde; die Gebieten außerhalb der statistischen Monopol, als eine Art Unterkunft / Obdach an. Genau deshalb sind die an erster stelle kommenden Lebensflächen der islamistischen Bewegungen, Häuser und Wohnungen die der Gemeinde gehören, die zu diesem Zweck funktioniert wurden. Aus der Sicht der Islamisten sind diese Häuser multifunktional: diese sind sowohl Residenze (vor allem für Studenten) als auch Gewächshäuser die zur religiösen Lehre und Anwendung der Werte genutzt werden als auch Moscheen, in der religiöse Gottesdienste errichtet werden und auch halb-öffentliche Gebiete, worin Diskussionen mit philosophischem, politischem und sozialem Inhalt geführt werden können (Yavuz, 2005:165-171). Diese Häuser, die im allgemeinen immun gegen den autoritären Eingriff des Staates, blieben; sind geschützte und abgeschiedene Orte des innen-Gesellschafts geworden und verschlossen sich oftmals, gegenüber den sanften Herrschaftsmedien des Außenweltes wie Fernseher, Radio und Zeitung. Besonderheiten wie Privatsphäre und relative Isolation vom Außenwelt, bildeten einen Hindernis zur Zivilisierung und Demokratisierung. Doch wie auch unten analysiert wird; diese Besonderheiten sind mehr das unüberwindbare resultat der Optionslosigkeit, als die der Wahl..

Islam, die sowohl politisch als auch zivil, als die Quelle aller idealen Werte angesehen wird; wurde "prozessiert", "sublimiert". Islam, das in die Lage

5 Mehmet Zait Kotku, Süleyman Hilmi Tunahan, Necmettin Erbakan, Said Nursi, Recep Tayyip Erdoğan und Fetullah Gülen, die als Führer von islamistischen Gruppen bekannt sind; sind für die Gruppen die sie führen, im Sinne von Max Weber, charismatische Führer. Auch die Unterstellung der charismatischen Eigenschaft mit außergewöhnlicher Eigenschaft an die Personen, die mit ihrer 'Nähe' zu diesen Führern bekannt sind, ist ein bekanntes Thema.

6 In diesem Rahmen ist noch ein Punkt vorhanden, das unterstreicht werden muss: Und diese ist der Bedarf an Nicht-Essentialisierung, der Definitionen von Möglichkeiten und Drohungen, die das islamistische Subjekt aufbringen. Also, bei der Erschaffung des islamistischen Subjektes sind auch Spannung und Drohungen, genauso wie die Gelegenheiten, bedeutsam.

7 Während dieser Zeit beobachten wir, das Wesen des religiösen Glaubens und Wertesystem verteidigt wird. Religion ist kein Hindernis für den Fortschritt, im Gegenteil ermutigte ihn, das religiöse Lehren keine Eigenschaften zeigen sowohl bildeten den Schwerpunkt der Argumente gegen islamisten. Auf der anderen Seite, die oben genannte Islamischen Bewegung hat sich die funktionen als auftrag genommen anders als in der Vergangenheit weder die Macht, Gemeinde und der Zivilgesellschaft über das konzept für eine vergleichende Analyse siehe, (Torun(2009:255-258)).

des "Prozesses" kam, wandete sich für die außenstehenden der 'innen Gesellschaft' in ein "Appell" um. Doch, da dieses Appell eher an einzelne Individuen, anstatt an Massen gerichtet war, gewann das Appell selbst und dessen Methode, einen entsprechenden Format. In dieser Periode, in der die Statist Ideologie dem gesellschaftlichen Gebiet in einer nahezu totalitären Ebene herrschte, realisierten die islamistischen Bewegungen; denen kein anderer Weg als die Erschaffung einer innen-Gesellschaft, in der von Ahmet İnsel konzeptualisierten Form, blieben; ihre Beziehung zur Gesellschaft, nicht über schriftliche Texte wie z.B. religiöse Träger Institutionen, Zeitungen und Zeitschriften, sondern indem sie mit jeder Person direkt, von Angesicht zu Angesicht kommunizierten. Die neuen und über das Aussehen einer Festung verfügenden unterschiedlichen, islamistischen (Gesellschafts-) Bewegungen, die sich als verformbare Prinzipien der Ideale, an die Arbeit machten; verfolgen die hohe Absicht, ihre eigene innen-Gesellschaft erweiternd, dem "heiligen islamistischen Prozeß" zu dienen und somit "Erlösung zu erreichen. Es ist als ob, für die islamistischen Treue-Mitglieder dieser entstandenen innen Gesellschaft, keine Grenzen des Dienstes an diesen Prozeß vorhanden wäre. Für diese Leute, die dem verbreiten der Religion in größere Massen gewidmet wurden, kann sogar von einer islamistischen Utopia, einer weltlichen Himmel, die Rede sein: Diese Utopia ist die "einzige Quelle" der "Ruhe" und "Erlösung", "Beehrung" der Islam und Muslimisierung der Gesellschaften in Massen, der verschiedenen Nationen, darunter zuvor in der Türkei und sogar einer wichtigen Teil des Weltes. Den Jakobiner Weisen dieser Periode zufolge, deutet die Entwickelbarkeit einer solchen Utopia, in der Struktur; der anders behandelnd als Haupt-Verantwortlicher der Retardierung wurde; neben dem ethisch-moralischen Macht der Religion, auch die Mobilisierung der Personen, an.

Andererseits, wie richtig auch eine Wandlungs-Existenz in der Habitus Stand und Identitäten, im Werte Welt der kollektiven und die islamistischen Werte verinnerlichten Subjekte, ist; ist auch die *reflexive* Veränderung der islamistischen Bewegung / Identität in der Führung dieser Schauspieler, je mehr dieser in die Welt eingeht, im gleichen Maße unbestreitbar. Je mehr die islamistische Identität außerhalb seinen geschlossenen Welt austritt um im breiten Sinne "die Welt"; im engen Sinne, die individuelle Welt, Gesellschafts- oder System-Welt umzuwandeln und seinen Existenzgebiet / innen Gesellschaft zu erweitern; wird dieser, von seinen Begegnungen, Möglichkeiten und Drohungen im Außenwelt, in unvermeidlicher Weise beeinflusst. Jemand der die Umwandlerrolle übernimmt, tritt auch selbst im Resultat der eingegangenen Beziehungen, auf unvermeidlicher Weise, in ein Wandlungsprozess ein (Spivak, 1990:1). Je mehr die islamistischen Gruppen die Grenzen ihrer innen-Gesellschaft

erweitern, treffen sie wenn auch ungewollt, sowohl im breiten Sinne "auf die Welt", Beispielsweise Sprachwelt, Mentalitätswelt, Lebenswelt, kurz gesagt mit der Welt selbst; sowie auf die Strukturen dieser Welt: Beispielsweise auf die säkulare, verfassungsmäßige Ordnung oder den Gelegenheitsstrukturen, die die Neo-Liberalisierung aufbringen, zu.

Im Gegensatz zu der oben verbildlichten Tabelle, ist es nicht richtig die Beziehung zwischen dem Staat und den islamistischen Gruppen mit einer, "auf einheitliche Weise" verlaufenden und von den Staats-Eliten an die islamistischen Gruppen gerichteten Antagonismus, zu definieren; diese Tabelle kann nur einen Aspekt und eine bestimmte Periode der Beziehung zwischen den Staatseliten und islamistischen Gruppen definieren. Die Variabilität im Zeit und Konstellation führt zu wandelnden Drohungswahrnehmungen und somit zu wandelnden Beziehungsarten. Allerdings ändert sich diese Beziehung, wenn die Demokratisierungswelle nach dem 2. Weltkrieg auch die Türkei einschließend, die Einzelpartei-Verwaltung – die die bürokratische Herrschaft vorsieht – endend, in ein Mehrparteiisches Leben gewechselt wird: Das autoritäre (und teilweise totalitäre) Druck auf den Islamisten, wurde mit der macht von DP die das Islam nicht anders behandeln; trotz der Reaktionen vom Bürokratie, entspannt.

Es wird angenommen dass in der zeit nach 1950, für die Träger-Staatsordnung, die existenzielle Gefahr von einer anderen Quelle droht: Die kommunistische Expansion. In solch einer Konstellation bleibt es nicht nur dabei, dass das autoritäre Säkular-Druck auf den islamistischen Gruppen relativ entspannt wird; zugleich werden diese Gruppen, im Umfang ihrer Kämpfe gegen die linken Bewegungen, von Staatsdarstellern manchmal in bedeckter, manchmal auch öffentlicher Form, unterstützt. So, die Gründung einer islamistischen Partei (MNP), welches in der Führung von Necmettin Erbakan, hinter einer islamistischen Hegemonia ist, wird in 1970 gestattet. Auch wenn diese Partei 1971 ausgeschaltet wird, ist MSP, das von der gleichen Belegschaft gegründet wird, der Partner des in 1973 gegründeten Koalitionsregierung. Islamistische Gruppen die das Kommunismus als eine große Drohung auf ihre eigenen Werte aufnehmen, verbünden sich freiwillig mit dem Staat und nehmen beim Kampf gegen die Kommunismus ihren Platz neben dem Staat ein.

Die Existenz der Koalition zwischen Staat und islamistischen Gruppen zeigt nicht, dass die einzigen Bestandteile, die die Beziehung zwischen dem Staat und die islamistische Beziehung definieren, Toleranz und implizite Unterstützung sind. Es ist auch erforderlich im Hinterkopf zu behalten, dass die Verbündung des Staates mit diesen Gruppen, nur in einem Bereich eingeschränkt wird und mit

der Kontingenz begrenzt bleibt. Allerdings wird in dieser Periode MNP ausgeschaltet und Strafverfolgungen gegen die Mitglieder der islamistischen Bewegungen aus verschiedenen Ebenen und Elementen des Staates, gestartet. Die hier auffallende Angelegenheit ist es, dass das Misstrauen nicht das einzige Element der Beziehung zwischen den Parteien ist. Die Parteien konnten bei Bedarf auch kooperieren.

In dieser Konstellation, in der die islamistischen Bewegungen einen komfortableren Leben in ihrer innen-Gesellschaft und die Möglichkeit zur Erweiterung ihrer Gemeinden, finden; wurden die Fundamente der heute begegneten Umwandlung gelegt und die Entstehung einer neuen Masse, dessen Beiträge in dieser Umwandlung nicht unterschätzt werden darf, begann. Diese neue Generation stellte bewusst oder unbewusst; meistens dies nicht so deutlich wie wir benennend; Forderungen, die islamistische Identität zu Zivilisieren. Manche Meinungsführer und intellektuelle Subjekte, die den Schicksal der islamistischen Bewegung bestimmen, sind zu dieser **Generation zugehörig**⁸.

Die islamistische Politik-Identität nach 1980 und neue Generationen als Darsteller der Wandlung

Die Zeit nach 1980 deutet auf einen Abschnitt, in der die islamistische Bewegung mit einer steigenden Beschleunigung im öffentlichen Gebiet, Sichtbarkeit gewann. Je mehr das Neoliberale Globalisierungsprozess in Bildung, Media und Ökonomie, sowie vielen anderen Gebieten, die monopole Macht der Staaten schwächt; kommen für die Zivilgesellschaft und der islamistischen Bewegungen in dessen, neue "Gelegenheitsstrukturen" auf (Göle, 2000: 91-117). Während die islamistischen Subjekte diese aufkommenden, neuen Gelegenheiten nutzen; belasten sie diesen Gelegenheiten, eine Bedeutung von Mittel und Teil des Dienstes an diesen Prozess und positionieren somit ihre steigende Wirkung, in einen den "Eigennutz" überschreitenden Grad. Da das Prozess die 'Islam' ist, verfolgt jede Initiative über dem Dienst zu diesem Prozess, auch die ethisch-moralische Macht des Islam. Wie Max Weber behauptet, kann auch hier; die ökonomische Erfolg als ein Zeichen des religiösen Befreiungs erkennend; eine Macht, vergleichbar wie die mobilisierende Macht des calvinistischen Geistes, die dem Geburt der industriellen Kapitalismus den Weg ebnet, gesehen werden. Mit diesem Verständnis wussten die Mitglieder der islamistischen Gruppen, den Sturz in Gelegenheitsgebiete als ihre Aufgabe und demonstrier-

⁸ Keyman (2006), die AK-Partei Fall auf, dass die Bewertung nach den Internen Austausch von Islamismus, die Rechte und Freiheiten der Gemeinschaft Nachfrage-Achse orientiert sich an den Forderungen der demokratischen Bürgerschaft direkt übergeben wird, multikulturell, und die besagt, dass Erfolg.

ten eine hohe Solidarität untereinander, für den "Dienst zur islamistischen Prozess". Während wir in dieser Spalte der Geschichte, Zeuge der rapiden Erhöhung der Teilnehmerzahlen am islamistischen Feier werden; wurden die Grenzen der islamistischen Existenz, vom innen-Gesellschaft (also, geteilte öffentliche Gebiet) zur außen Gesellschaft (also, "gesamt" Gesellschaftsgebiet) auf unvermeidliche Weise erweitert. Diese Erweiterung wird dazu führen, dass die deutlichen Grenzen zwischen der innen und außen Gesellschaft, zunehmend verblasen.

In dieser Periode wussten die islamistischen Gruppen, die die Absicht verfolgten dem islamistischen Prozess zu dienen; die Gelegenheitsgebiete, die die neo-liberale, erneute Strukturierungsprozesse mitbrachten, auf maximaler Ebene zu nutzen. Z.B. kann im ökonomischen Gebiet, von der Bildung einer islamistischen Bourgeoisie die Rede sein; Geschäftsleute mit anatolischer Herkunft organisierten sich in dieser Periode, unter dem Dach der MÜSIAD. Die islamistischen Geschäftsleute haben nicht nur von den Gelegenheitsgebieten des Innenmarktes profitiert und sie sind, anfangend von den Zentral-Asien Republiken, in vielen Geographien von Europa bis Afrika reichend, Investitionen eingegangen. Mit der Schwächung/Schwächen des öffentlichen Monopols im medialen Gebiet, fingen die islamistischen Gruppen an, in diesem Gebiet eine erhebliche Existenz zu zeigen. Die islamistischen Gruppen, die anfangend von Zaman und Yeni Şafak, mit vielen im nationalen und internationalen Stand veröffentlichten Zeitungen, zu bedeutenden Darstellern dieses Gebiets wurden; erreichten auch, mittels Radio- und Fernsehsendern eine wichtige, den Publikum ansprechende Lage. Das erste mal in dieser Periode entstanden zinslose Bankwesensbeispiele in der Türkei, wie Kuveyt Türk, Faysal Finans, Albaraka Türk, Anadolu Finans und die islamistischen Gruppen wurden in einer diversifizierten Spektrum von Finanz Institutionen, bis zu Versicherungsgesellschaften, respektable Investoren des Landes. Am Anfang der Gebiete dagegen, auf die die Islamisten, die eine mit eigenen Idealen ausgebildete neue Generation erzielen wollen, Wert legen; kommt ohne Zweifel das Bildungsgebiet.

Die islamistischen Gruppen, die über hunderten Universitäts-Vorbereitungskursen, dutzenden Collegien und Universitäten im und ausserhalb des Landes, dessen Anzahl rund zehn sind, hunderten Studenten Wohnheimen und tausenden Gemeindehäusern verfügen; bewegten sich schnell zu ihrem "Aufzucht" Ziel, einer neuen Generation. Auf der anderen Seite legten die islamistischen Gruppen auch auf die staatlichen Bildungsinstitute, genau so wie die privaten Bildungsinstitute, großen Wert. Die guten Bildungsmöglichkeiten in den renommierten öffent-

lichen Universitäten, waren für die islamistischen Gruppen, ein bedeutender Gelegenheitsgebiet: Sie fingen an mit Ergebnissen wie Bereicherung hinsichtlich der Human Ressourcen, indem sie erfolgreiche Schüler in die besten Universitäten von Türkei steuerten; sowie auch mit erfolgreichen Ergebnissen deren Schüler, die in internationalen Wissenschaftsolympiaden in Prüfungen in nationalem Maß erzielten, Aufsehen zu erregen. Diese Gruppen, die den Studenten Stipendien, Unterkunft und inoffizielle Beratungsdienste bieten, erreichen auf diesem Wege eine wichtige Gelegenheit: Im Gegenleistung für jede Art Möglichkeiten, die sie den Studenten anboten, erwarteten sie von ihnen Treue zur "karismatik charismatischen Gemeinde" und Dienst zur heiligen Prozess. Islamistische Gruppen, die den ökonomischen Aktivitäten jenseits der Gewinne und Erträge, eine "geistliche" Bedeutung ermassen; betonten die "Dienst" oder "Gottesdienst" Seite, wenn es um professionelle Berufe ging.

Allerdings, während die islamistischen gesellschaftlichen Bewegungen, die Mauern ihrer innen-Gesellschaft auf diese Weise erweiternd den Anzahl neuer und noch ausgestatterter "Dienst-männer" erhöhen wollten; standen sie einem unerwarteten Resultat, die hinsichtlich der Umwandlung der Bewegung eine wichtige Rolle spielen wird, gegenüber: Die väterliche⁹ Spannung zwischen den neuen und den alten Generationen. Die Quelle dieser Spannung ist die Unwohlheit der neuen Generation gegenüber dem Ignoranz ihrer Individualitäten und Freiheiten, im namen der islamistischen Prozess. Die informelle doch scharfe Hierarchie innerhalb der Gruppe, resultiert mit einer übermäßigen Begrenzung der Individualitäten und Freiheiten. Die alten Generationen mit einer prozessierten religiösen Verständnis, empfanden die Forderungen der neuen Generationen manchmal unnötig und unbedeutend, manchmal auch gefährlich. Die Ungleichheit und das Begrenzungsproblem der Freiheiten, kamen nicht nur wegen einer informellen Hierarchie in der Gruppe, sondern auch wegen der Positionierung der Islam-Muslime Beziehung als geistlich, auf: Die Individualitäts-Freiheiten und Unterschiedsforderungen, die für den Islam oder die Gemeinde geopfert werden müssen. Allerdings ist für die neue Generation, die mit Mühe und Opfer der alten Generationen, in die moderne Welt integriert wurde, nicht nur die Religion die beschützt werden soll. Zugleich sind auch die Freiheits und Individualitäts-Forderungen, unter dessen Absichten.

Die neue Generation kann mit einer, den religiösen Werten nahen, doch der Individualität und Freiheit, nicht die erforderliche Sorgfalt zeigenden

Religionsverständnis, zu diesem Abstand haltenden Haltung charakterisiert werden. Wie die Religion einem anderen nicht imprägniert werden kann, sollte dieser auch nicht dem Person selbst imprägniert werden. In der Tat, mit der Zeit wird der bis zur zweiten Hälfte der 80'er Jahre anhaltenden Bedarf, an aller anfang das Islam positionierend, dies erneut zu definieren; mit diesem Verständnis der neuen Generationen, bei Seite gelassen: Nun überlassen die Schlüsse, die in den Makro-Themen wie "islamistische Gesellschaft", "islamische Staat", "islamische Politik", "islamische Ökonomie", "Islamisierung des Wissens" gemacht werden; ihren Platz, den Demokratie Diskussionen und den Erläuterungen zu Problemen des Islams, in noch Mikro- und individuelleren Ebene.

Wie die Existenz ist auch der Ausmaß der väterlichen Spannung, was in islamistischen Gruppen die Geburt einer kritisierenden Orientierung aufbringt, wichtig. Das Ausmaß dieser Spannung spielt eine wichtige Rolle in der Formung der Beziehung zwischen der alten und neuen Generation. In der Tat, diese Spannung ist nicht so stark um mit einem Riss zu resultieren; denn für die neuen Generationen sieht es nahezu unmöglich aus, das Charisma der Gruppenführer und der Gesellschaftsgeist, welche über die gruppe herrschen, zu überwinden und diesem Gegenhaltung zu demonstrieren. Auch wenn diese Spannung Unruhe bringt, erreicht es keinen Ausmaß was zur radikalen Differenzen führen könnte. Doch trotzdem sollte nochmals betont werden; alte Generationen sind im Gegensatz zu den neuen Generationen weniger tolerant. Gegenüber der Gruppenmacht und kompromißlosen Lebensstile der alten Waffen, nahmen die neuen Generationen im großen Maße die Gemeinde-Aktivitäten betreffenden Initiativen durch artikulieren mit konstellativen Politiken wie "moderate Islam" und "zwischenreligiöse Dialog", die den wichtigen Teil der neuen Welt-Ordnung des Globalisierungsprozesses bilden, in die Hände. Diese konnten noch nicht im ganzen Sinne, ihre Mündigkeit beweisen; waren unorganisiert und den alten gegenüber noch nicht ganz überlegen.

Die Aktivitäten der neuen Generationsmitglieder innerhalb der Gruppe in den islamistischen Gruppen, die über eine geregelte Struktur verfügen, ist meistens nicht mit deren Studiker-Jahren begrenzt; diese erreichen vor allem mit ihrer Führungs- und Bildungserfolge in den ausländischen Schulen, einen wichtigen Stand. Auch wenn diese Jugendlichen ihre persönlichen Erfahrungen, die die Spannung veranlassen, miteinander teilen; können sie gerade wegen ihrer geistlichen Abhängigkeit nicht, sich organisierend einer Gegenfront Gründung nähern. Ihr einziger Unterschlupf ist ihre intellektuelle Quellen Erreichungs-Kapazität, ihre Anwendungsfähigkeit ihrer Akkumulationen in den Diskussionen und

⁹ Auch wenn die väterliche Beziehung eine Ungleichberechtigung beinhaltet wird dieser nicht mit einer absoluten Autorität definiert; wenn dies die Ungleichheit fortsetzt, wird dieser "erweicht".

die eventuelle Erfolgslosigkeit der alten Generationen. Daher, auch wenn die organische Ganzheit in der Gruppe weiterlebt, gingen die Ungleichheit ernährenden Seiten der islamistischen Identität, in eine Kritisierungs- und Abriebsprozess, über. In diesem Fall kann gesagt werden, dass während die Spannung zwischen den islamistischen Gruppen, bis zu den 90'er Jahren abnimmt; die Spannung in der Gruppe steigt. Ohne Zweifel war auch in den früheren Jahren die Rede von gruppeninternen Spannungen, doch die Natur dieser Spannungen war anders; vor allem waren diese Spannungen nicht zwischen den Generationen und die Gegensätze waren sekundär. Diese sekundäre Gegensätze fanden nicht zwischen Person und Gruppe, statt. Obwohl in dessen Quelle sekundäre Gegensätze vorhanden sind, resultierten diese Spannungen mit gruppeninternen Zersplitterungen. Beispielsweise teilte sich die Nur Bewegung sich in Fraktionen wie Fetullah Gülen Gemeinde, Neu-Asien Gemeinde, Neu-Generationäre, Schreiber, Konsultationäre usw. Aus diesem Grund war die islamistische Bewegung viel teilig; doch die Mentalitätswelt, die die religiöse Beziehung der zersetzten Gruppen formte war die gleiche: Das altväterliche Mentalität. Wie die neuen Spannungen dagegen, nicht mit einer Zersplitterung resultierten, fanden diese eher als eine Spannung zwischen Generationen statt.

Islams Werte System verinnigende doch anstatt einer Hierarchie zwischen diesen Werten und ihnen selbst zu erstellen, Islam zu verstehen und neue Bedeutung zu zufügen versuchende Massen; beabsichtigen ihre Freiheiten zu gewinnen, indem sie mit den alten Generationen, keine Werte-Diskussionen, sondern meistens Verfahrens und Methoden Diskussionen eingingen. Diese neuen Generationen, die in der Regel eine hochschulische Ausbildung haben und anstatt der wörtlichen Kultur, mit der Literatur/schriftlichen Kultur vertrauter sind; fingen, den Individualitätsschutz-Kampf gegen die Gruppe meistens alleine zu führen, an. Die alten geregelten Generationen hatten hinsichtlich ihrer gruppeninternen Lage einen väterlichen Autorität. Auch wenn die väterliche Autorität gegen eine, von der Spannung herbeigeführte Zersplitterung in der Gemeinde, vorbeugt; nun kommt die Zeit in der die Gemeinde kein einheitliches Wesen mehr ist.

Die islamistischen Bewegungen setzen ihren Wachstum, trotz dieser Spannung in ihrem eigenen Lebenswelt und steigern ihre Sichtbarkeit, in jedem Punkt des gesellschaftlichen Gebietes, fort. So, dass es in 1996 den politischen Flügel der islamistischen Gruppen gelang, der große Partner des Koalitionsregierungs, der die politische Macht in seinen Händen hielt, zu werden und der islamistische Führer Erbakan setzte sich auf den Präsidentenstuhl nieder. Doch die islamistische Macht wurde vom staatlichen Macht, der den erreichten

Stand der islamistischen Bewegung als eine große Drohung zu seinem Existenz empfand; mit einer post-modernen Schlag im Jahre 1997, entfernt. Im Anschluss wurde eine strenge Kontrolle gegen die islamistischen Bewegungen im Lebenswelt und autoritäre Anwendungen in Kraft gesetzt und die Refah Partei vom Verfassungsgericht ausgeschaltet. Dieser Schlag, der im ersten Blick, hinsichtlich der islamistischen traumatische Resultate hervorbrachte, öffnete eigentlich den Weg der neuen Generationen.

Die islamistischen Gruppen begriffen, dass sie sich in frühen Feiern befinden und es kam auf dass diese Gruppen eigentlich nicht so mächtig sind wie sie scheinen. Diese Lage öffnete die Macht der alten Generationen zur Diskussion und natürlich waren die Darsteller dieser Diskussionen, die neue Generationen. Die neuen Generationen, die anfangen die Mächte ihrer Gemeinden zu hinterfragen, fanden die Möglichkeit ihre zuvor geäußerten Forderungen, Empfehlungen anderer Methoden, doch lauter zu äußern und diesmal fingen sie an, in ihren Gemeinden noch mehr in den Vordergrund zu treten. Vielleicht ist die wichtigste Erneuerung, was diese Spannung hervorbrachte; die Entdeckung wie wirksam die Macht der Demokratie in der Analyse der Hauptprobleme der islamistischen Massen, die den autoritären Druck des Staates ausgesetzt waren und die Unterstützung der Globalisierungsprozess, sein wird. Somit wurden auch die Wünsche der neuen Generationen, mit Gruppeninternen Demokratisierungs und Freiheitsforderungen sich nach aussen zu öffnen, noch positiver entgegengenommen.

Für die islamistischen Massen drückt der 28. Februar, hinsichtlich seiner Resultate eine Phase, in der die Bedeutung der Rechtswesensüberlegenheit und Multikulturalismus begriffen wurde, aus. In dieser Periode fingen die neuen Generationen, die vergleichbare Vorgeschichten haben und den väterlichen Macht der alten Generationen, in einem bestimmten Maß entgangen sind, an; anfangend von Medien-Organisationen, unter bestimmten Dächern noch organisierter sichtbar zu werden: wie Zeitungen, Zeitschriften, Vereine und politische Parteien.

Fazit

Die AK-Parteis herausforderung zu der älteren Generation mit der oppositionellen Haltung, und die Trennung für einer Bildung zu neuen politischen Diskurs und die Entstehung all dieser Prozesse kann als ein fast perfektes Beispiel gesehen werden. Im islamistische Bewegungen hat das neue Generation gegen den älteren Generationen nicht nur ein sieg des symbols, sondern, auch in einem konkureten weg zur forderung an die neue Generation des islamistischen bewegungen die durch positionierung innerhalb Diskurse, richtung der transformation der islamische bewegung wurde zum mittelpunkt der

Debatte. Heute haben jede Mitglieder der neuen Generation von Media-organen, Universitäten und organisationen der Zivilgesellschaft durch ein effektiven Arbeit spielten eine wichtige rolle in der öffentlichen Debatte. Eine Rolle bei der Verwandlung der islamischen Identität und den oben gennanten Geschichte dieses Teils, die wir zu erklären versuchen, kann die Gemeinschaft und die Auswirkungen auf die Demokratisierung der Türkei nicht gelegnet werden,

Wie zum verstehen ist in der Türkei, sind in der traditionellen demokratischen zwei Elemente im Vordergrund: dieser Spannung in der gemeinschaft und autoritäre Einstellungen der staat gegenüber. Sowohl Spannungen und Autoritären Praktiken der Demokratie hat der islamischen Tradition geholfen, wie wichtig einzelne Faktoren zu verstehen sind. Somit, wurde für die Demokratisierung der islamischen politischen Identität eine Möglichkeit geboren, ebenso wie die Demokratisierung des politischen System der Türkei auf die Notwendigkeit für einen möglichen Gegenstand gerecht entstanden. Kein Zweifel, die Fortsetzung dieses Potenzial des Subjekts in Frage hängt von Verinnerlichung des demokratischen Kultur. So wird es sich zeigen.

Quellenverzeichnis

- Barcadurmuş, E., E. Nisanci (2007). "Meeting: Islam and Democracy" (Begegnung: Die Islam und die Demokratie) *Diğerün Sayısı*, N: 21 Januar S.110-131.
- Göle, N. (2000). "Snapshots of Islamic Modernities", *Daedalus*, N: 129, No.1, ss.91-117.
- Huntington, S. (1996). *The Clashes of Civilizations and The Rermaking of World Order*, New York: Simon and Schuster.
- Insel, A. (2007). *Die Krise der türkischen Gesellschaft*, Neue Auflage, Istanbul: Birikim Veröffentlichungen
- Keyman, E.F. (20. 10. 2006). "Identitäts-Politik und Kurden Problem", *Radikal İki*
- Kuru, A. T. (2005). "Globalization and diversification of Islamic movements: Three Turkishcases," *Political Science Quarterly*, 120(2), 253-274. <http://www-rohan.sdsu.edu/akurul/KURU-PSQ.pdf> 20.03.2007
- Nisanci, E. (2005). "Vom Klassischen Orientalismus zum Neo-Orientalismus: Über Islam, Demokratie und das grosse Naher-Osten Projekt", *Eurasien Akte*, Veröffentlichung der Eurasien Eins Stiftung, Band:11, Nr:3, September-Oktober-November-Dezember, 2001, S. 88-112.
- Önis, Z. (1997). "The Political Economy of Islamic Resurgence in Turkey: The Rise of Welfare Party in Perspective", *Third World Quarterly*, Vol.:18 No:4 September pp.743-766
- Onis, Z. (2000). "Neo-liberal Globalization and the Democracy Paradox : The Turkish General election of 1999," *Journal of International Affairs*, N: 54
- Onis, Z. (2001). "Political Islam at the Crossroads : From Hegemony to Co-existence", *Contemporary Politics* 7, December pp 282-298.
- Sadowski, Y. (1993). *The New Orientalism and The Democracy Debate*, Middle East Report, N: 183, ss.14-40.
- Spivak, G.C. (1990). "Criticism, Feminism and The Institution," *The Post-Colonial Critic: Interviews, Strategies, Dialogues*, edited by: Sarah Harasym, 1 edition, New York: Routledge
- Torun, İ. (2008). "Von der Gemeinde zur Masse, von der Masse zur organisierten Gesellschaft: Republik und Demokratie in der Türkei", *Republikanismus*, ed.Nafiz Tok, Ankara: Orion Buchhandlung, S.229-269.
- Yavuz, M.H.(2005). *Islamic Political Identity in Turkey*, Oxford University Press
- Yavuz, M. H. (Ed.). (2006). *The emergence of a new Turkey: Democracy and the AK Parti*, Salt Lake City: University of Utah Press.
- Yenigun, H. İ. (2006). "Islamism And Nationalism in Turkey: An Uneasy Relationship" http://www.virginia.edu/politics/grad_program/print/wwdop-2006-paper-yenigun.pdf, zugangsdatum: 21/06/2009 ■

İLK MESCİTTEN BUGÜNE CAMİİ

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

İstanbul Şehri Kültür Tarihi Araştırmaları Merkezi

goncuoglu@istanbul.com

www.kulturtarihi.org

İlk mescitten bugüne cami; bir parola, bir gelenek, bir davranış biçimi, bir silüet, mimari alanda bir mekân oluşumu gibi vesaire birçok başlık içerisinde incelenebilecek kadar bir yaşam biçiminin mimarideki yansımasıdır. İslam ve insanlık kültür gelişimi içerisinde, minaresine atla çıkılan camiden, kırık bir aşk hikâyesiyle birlikte anlatıla gelen pek çok cami ve mescidi farklı yönleriyle de anlatabiliriz.

Mimari yapılar, yapıldıkları dönemin gizlerini bize fısıldar gibidir. Neredeyse her dönemin kendine has bir mimarisi vardır. Topluların mimari anlayışları ise çoğu zaman mensup oldukları dinin kültürü ve felsefesi etrafında şekillenir. İşte bu noktadan hareketle, projelerinde sadece bina değil, adeta bir hayat sahasıdır. Mahalleler, şehirlerin ilk başlangıç noktasıdır. Onun da merkezi yani sıfır noktası camii ve mescitlerdir. İslam şehir planlamasında cami ve mescit şehrin kalbinde yer alır. Cami ve mescit etrafında şehirler kurulur ve gelişir. İslam medeniyeti, manevi anlamda camii; sosyal, kültürel ve siyasal bir merkez olarak, toplumun nabızı haline getirirken, şehrin merkezine bir cami yerleştirilerek bunu görsel anlamda da desteklemiştir.

İslam kültür ve medeniyetinin sembolü olan cami ve mescitler, İslam kültürünün merkezindedir. Döneminin mimari, kültürel ve estetik anlayışının birer göstergesi olan camilerin; mimari özellikleri, kim tarafından, hangi tarihte yaptırıldıkları, yapılış öyküleri ve zaman içinde başlarından geçen olaylar nakledilerek İslam Medeniyeti bir nevi sözlü tarih gibi ileriki nesillere doğru taşınır, aidiyet duyguları canlı tutulur, kimlik kazanır. Yıkılarak ortadan kaldırılan mescit ve camiler başta olmak üzere, kimliği rencide edilecek derecede yenileme ve restorasyon adı ile yapılan her kötü uygulama eserin kimliğinden ve geçmişiinden koparılmasıdır. İslam Medeniyeti'nin sürekliliğine vurulmuş bir darbedir. İşte bu sebepten

ten savaşlarda camiler ve onların silüetlerindeki temsilcileri minareler hedef alınır, yıktırılır ve yok edilmeye çalışılır.

Peki, mescit ve cami nedir? İkisi de Müslümanların ibadet mekânıdır. **Camii**, kelime köken olarak Arapça bir sözcüktür. "Cem" toplanma, bir araya gelme kökünden gelmektedir. Toplayan, bir araya getiren yer, toplanma yeri demektir. **Mescit** sözcüğü ise, yine Arapça'daki secdeden türeyip secdeye varılan yer, ibadet yeri demektir. Mescit, Cuma ve bayram namazı kılınmayan, mimari açıdan küçük ölçekli ibadethanelerdir. Yanlış bilinen bir yanlışlığı da düzeltmemiz gerekiyor. Mescitler minaresiz olmaz diye bir şey söz konusu değildir. Mescit yapılarını küçük ölçüde diye tanımlarken gayet küçük olarak göz önüne almamak gerekiyor. Ölçü ve gabariler bakımından aynı özellikleri taşıyan ama camii ve mescit diye ayrılan yapılarıdaki tek fark mescit yapılarında, minber olmamasıdır. İçerisinde minbere yer verilmesi hutbe okutulmasına izin verildiğini gösterir ki, artık Cuma ve Bayram namazlarının kılınabileceğine bir delildir. Mescit ve cami ifadeleri kullanıldığında minberli ve minbersiz olması dikkate alınmalıdır. Yüzyılın şartları içerisinde tarihî mescitlerin de artık minbersiz oluşları söz konusu değildir.

İslam'ın ilk devirlerinden itibaren büyük ölçekli pek çok camii de inşa edilmişti. **Ordugâh Camileri** denilen ve adı üzerinde bu ibadethanelerin devamında Emeviler Döneminde; Şam Ümeyye Camii, Kayrahan Camii, Abbasiler Döneminde; Samarra Camii, Tolunoğulları Döneminde; Tolunoğlu Camii, Fatimiler Döneminde; El-Ezher Camii, Endülüste zamanın Kurtuba Camii gibi Ulu Cami geleneği oluşarak devam etmiştir. Selçuklular zamanında, **ulu camiler** mimari özellikleriyle de dikkatleri çeken ibadethaneler olarak bu geleneği sürdürmüştür. Osmanlı Dönemine gelindiğinde ise, yeni bir ifade ile karşılaşmaktayız. **Selâtin Camileri**, Osmanlı sultan-

larının ve eşlerinin inşa ettirdiği camilere verilmiş bir unvan olarak karşımıza çıkar. Hanedan mensubu olmayan ve ne kadar büyük yaptırılsa yaptırılsın sultanın izni olmadan hiçbir cami çift minareli ve çift şerefeliye izin verilmezdi.

Bütün bu genel bilgilerin ışığında, Türklerin mensubu olduğu mimari gelenek ve medeniyetin çerçevesinde camii bir yaşam biçimiydi. İslam'da **ilk camiler**; Mescid-i Nebevi, Kâbe ve Mescid-i Aksa'dır. Bu ibadet mekânları sadece ibadethane ile sınırlı kalmayıp, sosyal yaşamın da merkezi halindeydi. Dini ve sosyal hayatı birbirinden ayrı düşünmek, İslam Medeniyeti anlayışı ile uyumsuzdur.

Tekrar başa dönecek olursak, "mimari yapılar, yapıldıkları dönemin gizlerini bize fısıldar gibidir. Neredeyse her dönemin kendine has bir mimarisi vardır" ifadesini kullandık. Bu ifadeyi esas alarak; Osmanlı'dan günümüze camii mimari geleneğinden bahsedeceğiz. Ve bu bahis içerisinde, içerisine düştüğümüz ikilem ile duygusallıkla beslenen yanlış bilgiler ve uygulamalardan da örnekler vereceğiz.

Caminin, bu dünya ile ebedi dünya arasında bir "köprü" olduğunu, dolayısıyla cami yapısının mimari öğelerinin, anlam ileten birer "mecaz" olarak okunması gerektiğini bilmemize rağmen, bugünkü modernite içerisinde, İslam tarihinde bu kadar çirkinliği hiç görülmemiş camiler, yaşadığımız topraklarda inşa edilmektedir. İslam'ın bir medeniyet olduğu olgusunun göz ardı edilip geriye itilerek tek cami tipinin ön plana çıkarıldığı örneklerle karşılaşmaktayız.

Cami mimarisi, fiziksel niteliklerin yanı sıra, kendine has yerel özellikler de taşır. Kimlik ve bellek aracı olan ibadethanelerimiz birer kültür elçisi niteliğindedir. Eski Osmanlı coğrafyası içerisinde kalan ülkeler dâhilinde halen Türk-İslam Medeniyeti'nin varlığını, camilerimiz ve onların

etrafında teşekkül etmiş diğer müessese ve yapılar ispat etmektedir.

Bu gelenekte, yer yer hâlâ aynı mantık içerisinde örneklerinin görüldüğü camilerin, “*dinin kültürü ve felsefesi etrafında şekillendiği, sosyal ve kültürel, toplumun nabzının attığı bir merkez olmanın dışında*” mekânla ve zamanla sınırlı bir tapınak gibi görünen mekânlara dönüştürülmektedir. Tabii ki bunun sebebi caminin bulunduğu mahalle ve muhitte ilişkisinin koparılmasıdır. Fiziki olmasa bile ruhi olarak Türkiye genelinde yukarıda ifade ettiğimiz şekli ile toplum-cami ilişkisi kurulamamıştır. Zamanla ve mekânla ilişkili ibadethaneden öteye götürülememiştir.

İstanbul semtlerinde, inşa edilmiş ibadethanelerin yaptırılış amaçlarının bugün hatırlanmaması ve mevcut vakıflarının bilinerek kurumlarca ortadan kaldırılması veya kayıtlarının ulaşılamayacak arşivlerde saklanması, inşa ve hizmet gayesini unutturmuştur. Sadece onları mimari ve sanat tarihi olarak görmektedir.

Eski İstanbul fotoğraflarına bakıldığında şehir içerisinde yer alan ağaçlar gibi minareler korusu ile karşılaşılır. Birbirinin gerisinde yükselen bu minareler, ibadethanelere ait semboller olmanın yanında şehri anlamlandıran işaret noktalarıdır.

Bu mekânlar sadece ibadet için değil, her türlü sosyal faaliyet için de kullanılıyordu. Namaz vakitleri dışında çeşitli toplantılar yapılır, dersler okutulur, sohbetler yanında şairler şiirlerini okur, hikâyeciler ve küçük el sanatlarını icra eden sanatkarlar camilerin iç veya dış avlularının içerisinde veya çevresinde faaliyet gösterirlerdi. Bugünkü anlamda camiler sivil toplum merkezleriydi.

Modernite ile beraber bugünün cami ve cami çevresi çeşitli değişimler geçirmiştir. Artık farklı şekillerde algılanmaktadır. Ama şu unutulmamalıdır ki, cami ve mescitlerin inşa edildikleri dönemin mimari anlayışı, zevki ve estetiğinin bir göstergesidir. Bugün her biri için mimari anıt ve tarih mirası olarak gördüğümüz bu yapılar, tarihin akışını ve mimarinin gelişim sürecini bizlere aktırır. Yaşayan medeniyet dokusunun en önemli göstergeleri, hiç kuşkusuz birçok dinî hayatın kendi ait varlıklarını, yine kendine has mimari ve kültürel tarzı olan farklı ibadethane ve meskenlerde tarihten günümüze kadar kesintisiz biçimde sürdürdükleri için çok anlamlıdır.

Bugüne gelecek olursak; genel de iki cami örneği ile karşılaşmaktayız. Birincisi gayet kötü örnekler şeklinde icra edilen ve geleneksel mimari diye atfedilen cami mimarisidir. İkincisi ise, birebir klasik dönem örneklerinin kopya edilerek adeta ecdat edebiyatı ile servis edilenler.

Birincisi için söyleyebileceğimiz hiçbir şey yok. İyi niyetler içerisinde, ama cahillane bir şe-

kilde, bir an önce tamamlamak amacı ve gayreti ile yapılan ibadethanelerdir. Bunlardaki büyük hata caminin, sadece namaz kılınacak mekân olarak algılanarak inşa edilmesidir. Bu sebepten dolayı çok katlı şerefeli minareleri ile öne çıkan, altları gayet sık market ya da tam tersi salaş marangozhane, demirci dükkânı, atık deposu vs. olarak kullanılan dükkânlarla tamamlanmış yapılar olarak yerini alırken. Genel özellikleri ise, en başta yerin tapusuz, kamu arazisi veya yeşil alan olarak ayrılan yerlere inşa edilmesidir. Hem kötü bir mimariyle inşa edilmekte hem de namaz kılmak ve yazları da kuran kursu dışında bir ibadethane olarak düşünülmemesidir. Bu durum beraberinde pek çok yanlışları da sürükler. Bu camilerimiz söz birliği yapılmışçasına bahçesiz ve ağaçsız bir çevre düzenine sahip olmaları yanında en büyük engel hukuksuzluklarıdır. İyi duygular içerisinde ama bilinçsizce inşa edilen bu ibadethane mekânlarıyla, İslam Medeniyeti'nin rencide edildiğine şahit olunmaktadır. Bu ifademizi haklı çıkaracak örnekler saymakla bitmez, ama insanı en çok rahatsız eden örneklerden biri de, İstanbul, Çengelköy'deki Güzeltepe Camii'dir. Yıllardan beri inşaat halindedir. Minareleri tamamlanmış halde beklemektedir. İnşa edildiği arazi yeşil alan idi. Caminin, inşa halindeki asıl ibadet mekânının altı ise, gayet düzgün süpermarket ve iş merkezidir. Fıkra gibidir. Şimdi bu vaziyet düzeltilmeye çalışılmaktadır.

İkinci örnekler gelecek olursak; birincilerden ilk başta ayrılığı bir mimar tarafından planlanmış olmalarıdır. Milli ve manevi duygularla yüklü ve geleneksel camii mimarimize vakıf bu mimarlarımızın ortaya koydukları yapılar; Klasik Osmanlı Dönemi, Mimar Sinan eserlerinin birebir taklidi örnekleridir.

Peki diyeceksiniz ki, bunun suçu da geleneksel mimari değerlerde güzel camiler inşa etmesi mi? Tabii ki suçlu değiller, ama hatalılar.

İlk mescit ve camii örneklerinden itibaren değişerek gelişen bir mimari gelenek içerisinde inşa edilmişlerdir. Dönemin zevkleri de dâhil edilerek şekillendirilmiş ve renklendirilmiştir. Hizmet eden bu mimari örnekler bugün gözümüz gibi bakmaya çalıştığımız tarihi eserlerimiz diye kabul ederek korumaktayız. Mimar Sinan'ın 16. yüzyılda ortaya koyduğu camii mimarisinde, dünyada teşekkül etmiş medeniyetlerin her bir parçasını yorumlayarak geliştirmiş olduğu görülmektedir. Dönemin zevki ve değerleri içerisinde inşasını gerçekleştirmiştir. Bu yetmemiş her camiye bir karakter kazandırmıştır.

Klasik Dönem Osmanlı Mimarisi'ni, bugünün teknolojsi ve para gücü ile tekrar etmeleri neyi ifade etmektedir. Düşünmek lazımdır. Ne kendilerinin büyük bir mimar olduğunu, ne de ecdadına hak ettiği değeri verdiğini gösterir. Onlar sadece birer kopyacıdır. Ecdadına değer vermeleri birer bahanedir. Burada bahis ortada bir

ecdat pazarı vardır. Ve bu Pazar değerlendirilmez. İkincisi, zihnini fazla yormadan yapılmış örnekleri aynen icra etmenin, kolaycılığın avantajını kullanmaktır.

Peki, bunun ne sakıncası vardır? Değişerek gelişen İslam Medeniyeti'nin mimari kanadının cami mimarisindeki gelişimi tıkamakta, üretimi durdurmakta, taklitçiliği teşvik etmekte, ***bilgi ve mimari biçim tabulaştırılmaktadır.***

Yukarıda saydıklarımızı örneklerle izah edecek olursak; 16. yüzyıl öncesinden 18. yüzyıla değin camilere kadınların çok sık gitmediğini bilmekteyiz. Miladi 1522 tarihli Yavuz Sultan Selim Camii'nde kadınlar mahfeli bulunmamaktadır. Bugün de perde ile ayrılmış bir bölüm kadınlar kısmı olarak kullanılmaktadır. Klasik dönem camilerine baktığımızda kadınlar mahfeli denilen bölümlerin esasında kadınlara ayrılmış olabileceğini düşüncesi biraz zorlama bir ifade olmaktadır. Mekân olarak da öyle bir kullanıma zaten müsait değildir.

Bugün kadınlar tarafından kullanılmakta olan bu bölümler başta temizlik olmak üzere, havalandırma ve mekân atmosferi için ne kadar yetersiz olduğu da görülmektedir.

18. ve 19. yüzyıl camilerine baktığımızda, bu yüzyıl öncesi duruma göre kadınların artık camilere daha sık gelmektedir. Bunun akabinde, kadınlar bölümü dediğimiz ikinci kat mahfelerin derinlemesine genişlediği görülmektedir. Hicri 1135/miladi1722 tarihli Sadabat Camii ile 1781 yılında Sultan I. Abdülhamit tarafından inşa ettirilmiş olan Emirgân Camii bu kapsamda incelenebilir.

16. yüzyıl Kadırga Sokullu Camii'nin ikinci kat mahfeline ulaşan merdiven aralıklarından itibaren mekânın darlığına kadar, ferah bir ortamla karşılaşmıyoruz. Bu vaziyetten anlaşılacağı üzere bu ikinci katların kullanılıp kullanılmadığı bile şüphelidir. 18. yüzyıla kadar bu dar ikinci kat mahfelerin bu tarihlerden itibaren derinlemesine geniş ve ferah kadınlar mahfeli anlayışına kadar ki gelişimini görmemek imkânsızdır.

Her geçen yüzyıl, bilhassa şehir silüetinde birbirinden farklı ve karakteristik örnekler sergileyen camilerin kendilerine has bir sıcaklıkları varken ve psikolojik olarak bireyin üstünde kendini hissettiren; bugün bunların birebir kopyalarını inşa ederek yeni tabirle, “çakma biblo” camiler algısından öteye gidilememektedir. Yurtdışında, yakın tarihlerde, o ülkelerin kamuoyuna tanıtılabilmek amacıyla Osmanlı mimarisinin taklidi olarak cami mimari örneklerini icra etmek üzere yeni camiler inşa edilmiştir. Almanya örneğindeki kötü uygulamalar haricinde, gayet başarılıları da gösterilebilir. Ama hala Türkiye'de ve yurt dışında bunların inşa edilmeye çalışılması cami mimari geleceğimizin geleceğine vurulmuş birer prangadır.

Esasen bir cami, taş işçiliği, ahşap künkâri

teknîği ile yapılmış minberi, kürsüsü, tezyinatı, tefrişi ile hizmet vermelidir. Bunun haricinde düşünülduğünde bir namazgâh gibi sadece vakit namazları ile ifade edilen ibadethane mekânları olarak kalacaktır.

Bugünün ihtiyacı camiler, bulunduğu muhit ve semti kucaklayacak sosyal donatılarla desteklenmiş ibadethaneler olarak yer alması gerekir. Bugün günlük yaşamdan koparılmış olan camilerimiz zamanla sınırlı kullanımın dışına çıkılması için cami görevlilerin de sosyal haklarının iyileştirilerek geleceğe dönük düzenlenmesi gerekir.

Yazımıza son verirken, dünyadaki İslam ibadethaneleri ile ilgili ilginç bir iki örnekle bu zenginliğimizin bazı satır başlarına göz gezdirelim:

Basra şehir merkezinde 635–636 yıllarında sazdan yapılmış bir cami bulunmaktaydı. Bu cami ve etrafındaki sazdan yapılma evler sefere giderken sökülür, sefer dönüşü monte edilirdi.

Şam'da bulunan Emeviye Camisinin yapımı için 400 sandık altın harcanmıştır.

Mısır'daki ilk Türk devleti olan Tolunoğulları'nın yaptırdığı Tolunoğlu Camii ağaç kirişler üzerinde iki kilometreyi bulan dünyanın en uzun kufi kitabesine sahiptir.

Mali'de çamurdan yapılmış olan Djingue-reber Camii'nin çamuru yağmurlu mevsimlerde erimekte, yağmurlu günler bitince şehir halkı tarafından tamir edilmektedir.

Batı Afrika'da Djenne Şehri Camisi dünyanın çamurdan yapılan en büyük mimari yapısıdır. Camide elli bin kişi aynı anda namaz kılabilir.

Kudüs'te bulunan Kubbetü's-Sahra Camii'nde çakılı olan üç altın çivi yerinden düştüğünde kıyametin kopacağı söylenmektedir.

Niğde'de bulunan Alaaddin Camii'nin mimarının, caminin ana kapısı üzerine sevdiği kızının yüzünü işlediği rivayet edilir. Kızın silueti, baharda, öğle saatlerine doğru görülebilmektedir.

29 Mayıs 1453 Salı günü İstanbul'un düşmesi üzerine Fatih Sultan Mehmed Topkapı mevkiinden maiyeti ile İstanbul'a girmiş ve 'Secde-i şükür' e kapanmıştır. Fatih'in her zaman yanında yer alan şatırı (koruması) olan Kanlı (Kıllı) Yusuf'un sultanın secde ettiği yerde namazgâh inşa etmek istemesi üzerine, Fatih'in izniyle Suriç'i'nde ilk fetih namazgâhı inşa edilmiştir. ■

FROM THE FIRST SMALL MOSQUE TO THE PRESENT DAY

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

Istanbul City Cultural History Research Center

goncuoglu@istanbul.com

www.kulturtarihi.org

From the first small mosque to the present day the mosque is a reflection of lifestyle that can be abstracted many topics as a password, a tradition, a behavior, a silhouette and a formation of architectural space in. Within the development of Islam and human culture we can tell as many as small mosques and mosques that can be jumped to its minaret by horse or is told with a sad love story with their different sides.

Architectural buildings reflect the secrets of the time they were built in. Almost every age has its own peculiar architecture. Architecture vision of societies change according to their religious or philosophic culture. In this point, projects are not just buildings but they are the life themselves. They are the beginning points of districts and cities. And the very beginning of this system are mosques. In Islamic city planning, mosques are at the heart of cities. Cities are built and develop around mosques. Islam Civilization makes mosques pulse of society spiritually as social, cultural ve political centers while placing a mosque at the center of city and also supporting this idea visually.

Mosques which are the symbol of Islam culture and civilization, are at the center of Islam culture. Architecture features, by whom they are built, when they are built, construction stories and events of those time of mosques which are reflect architectural, cultural artistic understanding of that age, are retold orally to next generations and gains an identity. Demolishing or restoration which damage the identity of building mean seperating building from it's identity and past. It is an impact struck to continuity of Islam Civilization. This is why in wars mosques and minarets are main targets for enemies.

Well, what small mosque and mosque mean?

Both are praying places of Muslims. Camii (mosque) is an Arabian word. It derived from the word Cem (getting together). It means, place of meeting, getting together. Mescit (small mosque) is also an Arabian word and means place of praying. Small mosques are tiny places of praying in which Friday and religious festival prayers are not done. We have to correct a misunderstanding. There is not a condition that small mosques must not have minarets. Small mosques shouldn't be estimated as tiny buildings. Only difference between mosques and small mosques which carry same features, is that there aren't pulpits in small mosques. If there had been pulpit inside, this would have meant that Friday and religious festival prayers could be done. When the terms small mosque and mosque are used, it is important to express whether it has pulpit or not. In today's conditions historical small mosques have pulpits as well.

Many big mosques were built since first ages of Islam. In continuation of Encampment Mosques, Damascus Ümeyye Mosque, Kayravan Mosque were built in time of Umayyad Dynasty, Samarra Mosque was built in time of Abbasid, Tolunoğlu Mosque in time of Tolunoglu Dynasty, El-ezher mosque in Fatimi age, Kurtuba and Ulu mosques in Andalusia time. In time of Seljuk empire "great mosques" continued this tradition as being outstanding structures. When it came to Ottoman age, we see a new term. Sultan Mosques are mosques that are built by sultans and their wives. With out permission of Sultan no double minaret mosques were allowed to built.

According to all these information, we can say that in mosque was a lifestyle of architectural tradition and civilization of Turks. First mosques in Islam are Mescid-i Nebevi, Kaaba and Mescid-i Aksa. These places were not just limited to praying but they were the centers of social life. Think-

ing religious and social life seperated does not fit to understanding of Islam Civilization.

To remind first lines, "architectural buildings reflect the secrets of time they were built in." We stated that almost every age has its own peculiar architecture. We will mention about mosque architecture from Ottoman to today. We will also mention about the dilemma and wrong ideas and applications we fall into

Though we know that mosques are bridges between this world and eternal world, in today's conditions the worst mosques ever made are built. We see that Islam Civilization is ignored and only one type of mosque is seen nowadays.

Mosque architecture carries some peculiar local features besides its physical features. Our praying places which are tools of identity and memory are like ambassadors of culture. Mosques and other building in borders of old Ottoman geography still prove the existence of civilization of Turk-Islam.

In this tradition, mosques are transformed into temples which are limited to place and time, from being the center where culture of religion and philosophy is formed and society had its pulse. This of course due to disconnection of mosque with its district and place. Though not physically, in Turkey society-mosque relation couldn't be established spiritually. They were nothing else than place and time limited praying centers.

Building aims of mosques in Istanbul are either forgotten or foundations are destroyed and archives are hidden so that noone can reach them. We just see them as architectural and artistic buildings.

When we look at old Istanbul pictures, minaret forests are seen as normal tree forests. These minarets are something beyond being symbols of

praying places but they are spotmarks which give city a meaning.

These places were not just for praying, they were used for every kind of social activity. Excluding praying hours, meetings were held, lessons were taught, poets read their poems, craftsmen displayed their works. In today's meaning, mosques were centers of civil organizations.

With modernism, mosque and mosque gardens experienced some changes. It is perceived in different ways. But to remind; mosques reflect the architectural understanding, pleasure and artistic features of the time they are built in. These buildings which we regard as architectural monuments and legacy of history, transfer historical flow and development of architecture.

The most important indicators of living civilization tissue are various praying places and houses which show peculiar architectural and cultural style of a society by continuation of many properties of religious life and this makes the real sense.

Today, generally we see two types of mosques. First is very badly built mosque architecture named as traditional architecture. Second one; served with motives of ancestors by copying examples of classical period.

There is not much to say on first type. They are praying places completely done in good intentions but with nescience. Main mistake in these type of mosques is that they are only built to be praying places. For this reason their base floors are either smart markets or shed-like carpenter shops, blacksmith or waste depots. General common feature is that they are built in open space areas or public land without land registry. Besides bad architecture they are not planned to serve aims apart from praying and Koran courses in summer. This situation brings along many mistakes. Making our mosques without gardens and trees are some other problems along the situation of unlawfulness. It is seen that these buildings which are built in good intentions offends our Islamic Civilization. There are many, many examples on this point but one of the most frustrating example is the Guzeltepe Mosque in Cengelköy, Istanbul. It has been under construction for years. It is kept waiting with completed minarets. Construction place was an open spaces area. Base floor of mosque is supermarket and block of offices. It is like a joke.

To mention about second example; their difference from first type of mosques is that they have architectural plan. These buildings which are built by architects full of national and spiritual feelings are completely one on one copies of Classical Ottoman Age and works of Mimar Sinan.

I hear you saying "Is it their mistake to build

good mosques which reflect traditional values?. Of course they are not guilty, but they have mistakes.

We assume these buildings which are built according to needs and pleasure of the age they were built in as our historical buildings and protect them at all costs. In mosque architecture of Mimar Sinan in the 16th century, it is seen that he paraphrased a feature of all civilizations existed on earth. He built that in values of pleasure of that age. He also made every mosque to gain an identity.

What means repeating Classical Ottoman Architecture with today's technology and power? It is to be thought. This neither reveals greatness of architects nor shows value given to ancestors. They are just copiers. Their giving value to them is just a reason. There is an ancestor market there. This market should be put into use. Second one is completely copying old examples and making use of effortlessness.

Well, what disadvantages this condition has? Development of mosque architecture is prevented, production is ceased, copying is encouraged and information and architecture is becoming tabooed.

To make it clear what we told above ;We know that from 16th century to 18th women didn't go to mosques. In Yavuz Sultan Selim Mosque in 1522, there is not a women's room. Today a room separated with a curtain is used a women's room. When we look at classical age mosques there is not women's room. Architectural structure is also not suitable for such rooms.

These rooms used by women are not in good conditions in terms of cleanliness, ventilation.

When we look at 18th and 19th century mosques, it is seen that women began to come to mosques more frequently. As a result it is also seen that second floor rooms which we call women's rooms are widened. Emirgan Mosque which was built by Sultan I. Abdülhamit in 1781 and Sabadat Mosque in 1722 may be considered in these points.

Till Kadirga Sokullu Mosque in 16th, there is not a comfortable medium in mosques. It is even doubtful that whether second floors are used or not. Not noticing widening of women's room in 18th and passing to understanding comfortable women's room is impossible.

While every single mosque used to have different characteristic features in every century, psychologically affecting the individuals, today mosques are regarded as fake statuettes. New mosques which are copies of Ottoman architecture were built in abroad to introduce features to public. Apart from bad application examples in Germany, there are many good examples in this point. But, construction of these kinds of

mosques both in Turkey and abroad is an obstacle to our tradition of mosque architecture.

In fact, a mosque must serve with its stone crafts, pulpit of wood crafts. Without these, they will remain places as only visited in praying hours.

Today, mosques must become praying places with social facilities which can welcome its district. To make mosques somewhere more than praying place, mosque workers must also have better working conditions and social rights.

Ending our article, revise our wealth related to Islam Praying places with several examples.

In center of Basra, there was a mosque built with reed in 635-636. This mosque and some houses near it removed while going to military expedition and when they returned they reconstructed them.

400 chests of gold were spent in construction of Emeviye Mosque in Damascus.

Tulunoglu Mosque which was built by Tulunoglu Dynasty who where the first Turkish government in Egypt, has world's longest Kufic tablet with its length over 2 kilometres on wooden blocks.

Djinguereber Mosque in Mali which was made of mud, melts in rain season and after rain season it is constructed by city people.

Djenne City Mosque in West Africa is world's biggest architectural building made of mud. Fifty thousand people can pray at the same time.

It is said that when three golden nails in Kubbetü's-Sahara Mosque in Jerusalem fall down, judgement day will come true.

It is said that architect of Alaaddin Mosque in Nigde, portrayed the face of his daughter to the entrance of mosque. Siluet of girl is seen mid-day time in spring only.

When Istanbul was conquered in 29th May, Tuesday 1453, Fatih the Conquerer came Istanbul and began thanks giving praying. Fatih's bodyguard, Bloody Yusuf requested a praying place to be built to the place Fatih prayed and with permission of Fatih, first conquest praying place was built in Suriçi. ■

DIE MOSCHEE SEIT DER ERSTEN MESCIT BIS HEUTE

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

Istanbul City Cultural History Research Center

goncuoglu@istanbul.com

www.kulturtarihi.org

Die Moschee seit dem ersten Mescit (kleinere Moschee) bis Heute, ist die architektonische Reflexion einer Lebensstil; welche unter mehreren Überschriften wie, ein Schlagwort, eine Tradition, eine Verhaltensweise, eine Silhouette, eine Ortsentstehung im architektonischem Gebiet usw. erforscht werden kann. Wir können auch viele Mesciten und Moscheen, in der Islam und Menschheits-Kultur Entwicklung; von der Moschee dessen Minarett man mit einem Pferd aufsteigen kann, bis zu den Mescit und Moscheen, die zusammen mit einer herzbrechenden Liebesgeschichte seitdem erzählt werden; mit dessen verschiedenen Seiten erzählen.

Es ist als würden die architektonischen Erbauten, die Geheimnisse ihrer Erbauungsphasen, uns flüstern. Fast jede Phase hat eine eigentümliche Architektur. Die architektonischen Verständnisse der Gesellschaften dagegen, gestalten sich meistens um den zugehörigen Religionskultur und Philosophien. Von diesem Punkt aus, sind ihre Projekte nicht nur Gebäuden, sondern Lebensfelder. Die Wohnviertel, sind die Anfangspunkte der Städte. Und dessen Zentren also Mittelpunkte, sind die Mesciten und Moscheen. In der islamischen Stadtplanung, befinden sich die Mesciten und Moscheen, im Herzen des Stadtes. Im Umfeld dieser Moscheen werden Städte gegründet und entwickelt. Während die islamische Zivilisation das Moschee im geistigen Sinne, in die Lage des Pulsschlages der Gesellschaft, als soziale, kulturelle und politische Zentrum bringt; unterstützt es auch dies im visuellem Sinne, in dem es eine Moschee im Stadtzentrum errichtet.

Die Mesciten und Moscheen die, die Symbole der islamischen Kultur und Zivilisation sind, befinden sich im Zentrum der islamischen Kultur. Übertragend der architektonischen Besonderheiten der Moscheen; welche Indikatoren der architekto-

nischen, kulturellen und ästhetischen Verständnisse der Phase sind; von wem und wann diese erbaut wurden, die geschichten zur Erbauung, seitdem geschehene Ereignisse; wird die islamische Zivilisation wie eine Art mündliche Historik, den Zukünftigen Generationen überreicht, die Gehörigkeitsgefühle am Leben erhalten und gewinnt somit eine Identität. Alle schlechten Praktizierungen unter dem Begriff Erneuerung und Restauration im Identitätsbeleidigendem Maße, doch vor allem das niederreißend aus dem Weg räumen der Mescite und Moscheen, sind losreißen des Werkes von seiner Identität und Vergangenheit. Es ist ein Schicksalsschlag zu der Kontinuitätlichkeit des islamischen Zivilisations. Nun, aus diesem Grund werden in Schlachten, Moscheen und die Vertreter in dessen Silhouetten bezieht, zertrümmert und versucht zu vernichten.

Nun, was sind Mesciten und Moscheen? Beides sind Gottesdienst-Räume der Muslimen. **Camii** (Moschee), ist ursprünglich ein arabisches Wort. „Cem“ kommt herkunftig von versammeln, zusammenkommen. Es bedeutet; sammelnder, zusammenführender Ort, Versammlungsort. **Mescit** (kleine Moschee) dagegen, wurde von Secde (Prostration) aus dem arabischem, erzeugt und heißt die Prostration auszuführender Ort, Gottesdienst-Raum. Die Mesciten sind Anbetungshäuser mit kleinem Maßstab im architektonischem Sinne betrachtet, in der keine Freitags und Feiertagsgebete verrichtet werden. Wir müssen auch einen Irrtum korrigieren. Es ist nicht die Rede davon, dass Mescite nicht ohne Minaretten sein können. Wenn man die Mescit Erbauten als *in kleinem Maße* beschreibt, sollte man die äußerst kleinen ausser acht lassen. In den, hinsichtlich der Maße und Profile die gleichen Merkmale tragenden, doch als Moschee und Mescit sich trennenden Erbauten, ist der einzige Unterschied; die Mescit Erbauten haben

keine Kanzel. Das, anlaß geben zu der Kanzel, zeigt uns dass für die Freitagspredigt Erlaubnis erteilt wurde; denn dies ist ein Beweis, dass nun Freitags und Feiertagsgebete errichtet werden können. Wenn die Ausdrücke Mescit und Moschee benutzt werden, sollte beachtet werden ob ein Kanzel vorhanden ist oder nicht. Unter den Bedingungen des Jahrhunderts ist nicht mehr die Rede davon, dass historische Mesciten auch weiterhin, keine Kanzel besitzen.

Ab den ersten Phasen des Islams, wurden viele große Moscheen erbaut. Im verlauf der Biwak Moscheen benannten Anbetungshäuser wurden wie; in der Emeviden Phase, Şam Ümeyye Moschee und Kayravan Moschee; in der Abbasiden Phase, Samarra Moschee; in der Tolonids Phase, Tolonid Moschee; in der Fatimiden Phase, El-Ezher Moschee; in Endulus, Kurtuba Moschee; die große Moscheen Tradition, sich bildend fortgesetzt. In der Seldschuken Phase haben die großen Moscheen auch als, mit ihren architektonischen Merkmalen die Aufmerksamkeit ziehenden Anbetungshäuser, die Tradition fortgesetzt. Doch wenn wir zu der Ottomanen Phase kommen, begegnen wir einem neuen Ausdruck. **Die Sultanen Moscheen**; kommt uns als Titel der von Ottomanischen Sultanen und dessen Gemahlinen erbauten Moscheen entgegen. Einem, der Dynastie nicht angehörigem oder egal wie groß auch erbaut wird; ohne die Einwilligung des Sultans wurde keiner Moschee mit zwei Minaretten oder zwei Umgängen, Erlaubnis erteilt.

Im Licht all dieser allgemeinwissen, war die Moschee; zu der die Türken angehörig sind; im Rahmen der architektonischen Tradition und Zivilisation, ein Lebensstil. Die ersten Moscheen der Islam sind; Mescit-i Nebevi, Kaaba und Mescit-i Aksa. Diese Anbetungsorte waren nicht nur begrenzt als Anbetungshäuser, sondern waren auch die Zentren des sozialen Lebens. Es passt nicht

zu der islamischen Zivilisations-Verständnis, das religiöse und das soziale Leben voneinander zu trennen.

Wenn wir nochmals zum Anfang zurückkehren; wir äußerten „Es ist als würden die architektonischen Erbauten, die Geheimnisse ihrer Erbauungsphasen, uns flüstern. Fast jede Phase hat eine eigentümliche Architektur.“ Grundsätzlich dieser Äußerung, werden wir von der architektur Tradition der Moscheen, seit den Osmanen bis Heute, erwähnen. Und in dieser Erwähnung zu den, sich aus unseren Dilemma und Sensibilität ernährenden irrtümlichen Informationen und Anwendungen, Beispiele geben.

Obwohl wir wissen, dass das Moschee eine „Brücke“ zwischen dieser und der ewigen Welt ist, deswegen die architektonischen Elemente der Moscheenbau als Bedeutungübertragenden „Metaphorien“ gelesen werden müssen; werden in der heutigen Modernität, noch nie zuvor in der Islam-Geschichte gesehenen, solch hässlichen Moscheen, in unserem Land erbaut. Wir begegnen Beispielen in der das Faktum, dass das Islam eine Zivilisation ist, ausser acht gelassend verdrängt; ein einziger Moscheentyp ins Vordergrund gestellt wird.

Das Moscheen Architektur, trägt neben physischen Beschaffenheiten, auch eigentümliche lokale Eigenschaften. Die Anbetungshäuser, die Mittel zur Identität und Gedächtnis sind, haben jeweils die Beschaffenheit einer Kultur-Botschafter. Unsere Moscheen und die Einrichtungen und Erbauten, die im Umfeld von diesen; innerhalb den Ländern, die sich auf der Alt-Ottomanischen Geographie befinden; errichtet wurden, beweisen weiterhin die Existenz der Türkisch-Islamischen Zivilisation.

Die Moscheen in dieser Tradition; zu denen Beispiele in gleicher Logik gesehen werden; „ausser einer, des um die Religionskultur und Philosophie formende, sozial und kulturelle Gesellschaftes, pulsschlagende Zentrum zu sein“; in, wie mit Ort und Zeit begrenzten Tempel ausschenden Orte, verwandelt. Natürlich ist der Grund hiervon, dass die Beziehungen zwischen der Moschee, mit dem Wohnviertel und Umkreis in dem es sich befindet, abgebrochen wird. Selbst wenn nicht psychisch doch geistlich, wurde in Türkei mit der oben erläuterten Form, keine Gesellschaft-Moschee Beziehung aufgebaut. Es konnten nicht weitergehen als Anbetungshäuser mit Beziehung zur Zeit und Ort.

Das heute, nicht mehr erinnern an die Erbauungszwecke, der in Istanbul Gegenden erbauten Anbetungshäuser und erkennend dessen vorhandenen Stiftungen, von Institutionen aus dem Weg räumen oder verstecken dessen Einträge in unerreichbaren Archiven; ließ dessen Erbauungs und Dienstzweck vergessen. Wir sehen diese, nur

als Architektur und Kunstgeschichte an.

Wenn die alt-Istanbul Photographien betrachtet werden, begegnen wir einer Minaretten Forst, wie die Bäume in der Stadt. Diese hintereinander aufsteigenden Minaretten sind, neben ihrer Bedeutung, Symbole der Anbetungshäuser zu sein; Hinweispunkte, die der Stadt eine Bedeutung beimessen.

Diese Orte wurden nicht nur zur Anbetung, sondern auch für jede Art von sozialen Aktivitäten, genutzt. Ausserhalb der Gebetszeiten wurden verschiedene Versammlungen gemacht; unterrichtet; neben Besprechungen trugen Dichter ihre Gedichte vor; Geschichtenerzähler oder Künstler die Handarbeiten ausübten, brachten ihre Aktivitäten innerhalb oder in der Umgebung der Innen und Aussenhöfe, an den Tag. Im heutigen Sinne waren Moscheen Zivilgesellschaftszentren.

Mit der Modernität zusammen, machten die Moscheen und dessen Umgebungen verschiedene Veränderungen durch. Nunmehr wird es in verschiedenen Formen wahrgenommen. Doch dies sollte nicht vergessen werden, die Moscheen und Mesciten sind Indikatoren der architektonischen Verständnisses, Geschmacks und Ästhetiks der Erbauungsphase. Diese Erbauten; die wir heute für jeden einzelnen als architektonische Monumente und geschichtliche Nachlassenschaft betrachten; übertragen uns den Geschichtslauf und Entwicklungszeitspanne der Architektur.

Die wichtigsten Indikatoren der lebenden Zivilisationsgewebe, die verschiedenen Anbetungshäuser und Wohnungen; die ohne Zweifel die Existenz vieler religiösen Leben und wiederum einen eigentümlichen architektonischen und kulturellen Stil haben; sind sehr bedeutend, weil sie seit der Geschichte bis heute unterbrechungslos fort dauerten.

Wenn wir zu heute zurückkehren, begegnen wir zumeist zwei Moschee Beispielen. Die erste ist die, als äußerst schlechtes Beispiele ausgeübte und dem traditionellen Architektur zugeschriebene Moscheen Architektur. Der zweite dagegen, sind die von klassischen Phasen Beispielen einzueins kopierend, beinahe mit der Vorfahren-Literatur dargebotenen.

Für das erste, gibt es nichts zu sagen. Diese sind Anbetungshäuser, die mit guten Absichten doch in einer unwissenden Weise, mit der Absicht und Bemühung, diese so bald wie möglich zu beenden, erbaut wurden. Der große Irrtum bei diesen ist, dass diese Moscheen mit der Empfindung als nur Gebete zu errichtender Ort erbaut wurden. Aus diesem Grund nahmen die Eingänge dieser Erbauten; die sich mit ihren Minaretten mit mehrstöckigen Umgang ins Vordergrund setzen; als äußerst stilvolle Märkte oder genau umgekehrt als verwahrloste Tischlereien, Eisenhändler, Abfalllager usw. genutzten

Läden vollendete Erbauten ihren Platz ein. Ihre allgemein Merkmale dagegen sind vor allem, dass sie ohne einen Grundbuchauszug, in den als Gemeinschaftsgebiet oder Grünfläche reservierten Plätzen erbaut wurden. Diese Anbetungshäuser werden als schlechte Architektur erbaut und dienen auch keinem anderen Zweck ausser Gebete errichten und Koran Kurse im Sommer zu geben. Diese Lage bringt viele Irrtümer mit sich. Neben der Landschaftsbau ohne Gärten oder Bäume, als wäre eine Abmachung getroffen; ist ihr grösster Hindernis ihre Ungesetzlichkeit. Wir werden Zeugen, dass mit diesen; in guten Empfindungen und unbewusst erbauten Anbetungshäusern; die islamische Zivilisation beleidigt wird. Es sind unendliche Beispiele die diese Äußerung rechtfertigen, doch einer der den Menschen am meisten störende Beispiele, ist die Güzeltepe Moschee in Çengelköy, Istanbul. Er ist seit Jahren im Erbauungszustand. Er steht mit unvollständigen Minaretten da. Der Grundstück auf dem es erbaut wurde, war eine Grünfläche. Der unteren Teil des Moschees, dessen eigentliche Anbetungs-ort im Erbauungszustand ist; ist ein äußerst ordentlicher Supermarkt oder Handelszentrum. Es ist wie ein Witz.

Wenn wir zu den zweiten Beispielen kommen; es unterscheidet sich von den ersten daran, dass sie von einem Architekten geplant wurden. Diese, mit nationalen und geistigen Empfindungen geladenen und mit der traditionellen Moscheenarchitektur vertrauten, von Architekten dargelegten Erbauten; sind einzueins nachgefertigte Beispielswerke der Mimar Sinan, Klassische Osmanen Phase.

Nun ihr werdet fragen, ob erbauen schöner Moscheen in traditionell architektonischen Werten der Schuld daran ist? Natürlich sind diese nicht schuldig, doch irrtümlich.

Die Erbauung der Anbetungshäuser; ab den ersten Mescit und Moschee Beispielen mit einer sich verändernd entwickelnden Architektur und miteinbeziehen der Bedürfnisse und Geschmack der Periode dienenden architektonischen Beispielen; beschützen wir, anerkennend wie die Historischen Werke die wir heute wie unser Auge zu hüten versuchen. Wir sehen dass im, von Mimar Sinan im 16. jh. dargelegte Moscheen Architektur, alle Teile der sich auf der Welt formenden Zivilisationen kommentierend, entwickelt wurden. Innerhalb des Geschmackes und der Werte dieser Periode, wurde die Erbauung ausgeführt. Sogar dies reichte nicht aus, er verschaffte jeder Moschee einen Charakter.

Was bedeutet die Wiederholung der klassischen Phasen Osmanen Architektur, mit der heutigen Technologie und des Geldes Macht. Es müsste darüber nachgedacht werden. Dies zeigt weder, dass sie großartige Architekten sind, noch dass sie ihren Vorfahren den verdienten Respekt

zeigen. Sie sind nur Nachahmer. Es sind nur ausreden, dass sie ihren Vorfahren Wert erweisen. Hier findet wie erwähnt, ein Vorfahren-Markt statt. Und dieser Markt sollte bewertet werden. Zweitens, ist das gleiche durchführen von vorhandenen Beispielen ohne den Verstand anzustrengen, nutzen der Mühelosigkeits-Vorteile.

Nun, was für Vorbehalte hat dies? Dies verstopft die Entwicklung in der Moscheen Architektur, der sich verändernd entwickelnden Islam Zivilisations-Architektur; stoppt die Produktion; regt zur Nachahmung an; tabutisiert die Wissen und Architektur Stile.

Wenn wir die oben erwähnten Beispiele erklären müssen; wir wissen, dass Frauen seit anfang der 16. Jahrhundert bis zum 18. Jahrhundert, nicht oft in Moscheen gingen. In der im 1522 N.C. erbauten Yavuz Sultan Selim Moschee, ist keine Frauengalerie vorhanden. Die, heute mit einem Vorhang getrennte Teil, wurde als Frauenabteilung benutzt. Wenn wir die Moscheen der klassischen Phase betrachten; kommt der Gedanke auf, dass die Galerie benannten und vermutlich für Frauen reservierten Abteilungen, eine erzwungene Äußerung ist. Örtlich ist es für eine solche Nutzung ungeeignet.

Es wird auch gesehen dass diese, heute von den Frauen genutzten Abteilungen; anfangend mit der Sauberkeit, auch hinsichtlich der Durchlüftung und Atmosphäre, sehr ungeeignet sind.

Wenn wir die Moscheen der 18. und 19. jh. betrachten; die Frauen kommen, im vergleich zu den vorherigen Jahrhunderten, nun öfter ins Moschee. Gleich im Anschluß sieht man, dass die Frauenabteilungen benannten Galerien im zweiten Stock vertiefend erweitert werden. Die, im 1722 erbaute Sadabat Moschee und im 1781 vom Sultan 1. Abdülhamit erbaute Emirgan Moschee, können in diesem Inhalt erforscht werden.

Im Kadirga Sokullu Moschee aus dem 16. jh. begegnen wir, ab den Zwischenräumen der Treppen, die zu der Galerie führen, einer engen, unwohl Raum. Was aus dieser Situation zu verstehen ist; es ist zweifelhaft ob diese zweiten Stöcke überhaupt benutzt werden. Es ist unmöglich die Entwicklung der; die bis zum 18. jh. engen; 2. Stock Galerien, bis zu dem Verständnis ab diesen Zeiten, in eine vertiefende räumliche und weite Frauengalerie, nicht zu sehen.

Während die Moscheen jedes Jahrhundert, vor allem in der Stadtsilhouette, voneinander unterschiedliche und charakteristische Beispiele darstellen; sich eigentümliche Wärme austrahlen und im psychologischen Sinne sich über dem Menschen fühlen lassen; kann heute einzueins Kopien von diesen erbauend, nicht weiter als „einfache Nipsachel“ Moscheen, gegangen werden. Im Ausland wurde in naher Vergangenheit; mit der Absicht die Beispiele der aus den Otto-

manen Architektur nachgeahmten Moscheenarchitekturen, in diesen Ländern der Öffentlichkeit vorzustellen; neue Moscheen erbaut. Ausser der schlechten Anwendungen im Beispiel Deutschland, können auch äußerst erfolgreiche gezeigt werden. Doch der Versuch, diese weiterhin im In und Ausland zu erbauen, hat die Zukunft unserer Moscheearchitektur-Tradition, in Ketten gelegt.

Eigentlich sollte eine Moschee mit Steinausgestaltung; einem mit Holzreliefarbeitstechnik ausgeschmückten Kanzel; einem Katheder; Verzierungen und seiner Einrichtung dienen. Darüber hinaus werden diese als, mit Gebeten ausgedrückten Anbetungshäuser wie ein Ort zum Gebete errichten, bleiben.

Moscheen, die heutigen Bedürfnisse; sollten ihr Milieu und Gegend umarmend, den Platz als mit sozialen Ausstattungen unterstützten Anbetungshäuser, einnehmen. Damit unsere Moscheen, die heute vom alltäglichen Leben losgerissen wurden, mit der Zeit von der begrenzten Anwendung abschweift; sollten auch die sozialen Rechte der Moscheenbediensteten verbessernd, zukunftsorientierte Regelungen getroffen werden.

Während wir unseren Artikel hier beenden, wollen wir mit einpaar interessanten, mit den islamischen Anbetungshäusern zusammenhängenden Beispielen, unser Reichtum in gegliedert aufzählen:

Im Zentrum von Basra, war ein Moschee vorhanden, der in den Jahren 635-636 aus Schilf erbaut wurde. Dieses Moschee und die aus Schilfen gemachten Häuser im Umfeld wurden bei Feldzügen demontiert; beim Rückkehr vom Feldzug wieder montiert.

Für die Erbauung der Emeviye Moschee in Damaskus, wurden 400 Truhen Gold ausgegeben.

Die Toloniden Moschee, die von Ägyptens erstem türkischem Staat, den Toloniden erbaut wurde, besitzt den Weltlängsten Inschrift, der auf Balken gemessen, 2 km. lang ist.

Die Tonerde, der in Mali aus Tonerde erbauten Djinguereber Moschee, schmilzt in regnerischen Jahreszeiten und wird von dem Volk wieder repariert, wenn die regnerischen Tage vorbei sind.

Die Djenne Stadt Moschee in West-Afrika, ist die aus Tonerde erbaute größte architektonische Bau der Welt. In dieser Moschee können 50.000 Personen gleichzeitig ihren Gebet errichten.

Es wird erzählt, dass der jüngste Tag kommen wird wenn die eingeschlagenen Nägel im Kubbetu's-Sahra Moschee, der sich im Kudüs befindet, rausfallen.

Es wird überliefert, dass der Architekt des Alaaddin Moschees in Nigde, auf den Haupttor des Moschees, das Gesicht seiner geliebten Toch-

ter graviert hat. Des Mädchens Silhouette, wird im Frühling gegen die Mittagszeit sichtbar.

Nach dem Fall von Istanbul am 29. Mai 1453 eines Dienstags, ging Fatih Sultan Mehmed mit seinen Gefolgen, von Topkapi ins Istanbul rein und machte einen „Dankes Niederfall“ Nachdem der Blutige (Haarige) Yusuf; welcher der Beschützer von Fatih, der jederzeit bei seiner Seite ist; dort wo der Sultan niederfiel einen Gebet zu errichtenden Ort erbauen wollte, wurde mit dem Erlaubnis von Fatih, innerhalb der Stadtmauer der erste Eroberungs-„zu Gebete errichtender Ort“ erbaut. ■

KÜTAHYALI GAYBÎ SUN'ULLAH'IN ŞİİR DÜNYASI

(KEŞFÜ'L-KITA) İLE İLGİLİ BAZI TESPİTLER

Mustafa GÜNEŞ

Yrd. Doç. Dr. ,DPÜ Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü KÜTAHYA

mgunes188@mynet.com

ÖZET

Kütahya'da daha çok "Hüdâ Rabbim" unvanıyla tanınan Kütahyalı Gaybî Sun'ullah Efendi, XVII. yüzyıl mutasavvıf şâirlerindendir. 1649'da babasının tavsiyesiyle İstanbul'a gitti. Burada hocası İbrahim Efendi'ye intisâb eden Gaybî, İbrahim Efendi'nin dergâhında altı sene kalarak, çile doldurdu, onun halifesi oldu.

Samimi ve anlaşılır bir Türkçe ile duygularını ifade ederek iyi bir Yunus takipçisi olduğunu gösterdi. Şiirlerinde, hem hece veznini hem de aruz veznini kullandı. Divanında, 99 beyitlik "Keşfü'l-Gıta" adlı meşhur bir kaside bulunmaktadır. Gaybî'nin tanınmış şiirlerinden biri olan Keşfü'l-Gıta'da, yaratılışa ait özel konular ele alınmıştır. Bu şiir, bazı müstensihler (el yazısı ile yazarak eseri çoğaltan yazıcılar) tarafından ya Divan'ın başında ondan bir parça olarak ya da sonunda bir devamı şeklinde nüshalara alınmıştır. Bu şiir, içerik itibarı ile Gaybî Divanı'nın özeti olarak kabul edilebilir. Gaybî, kâinattaki bütün varlığı Allah'ın tecellisi yani değişik suretlerdeki görüntüsü veya yansıması olarak kabul eder.

Şâir, ünlü kasidesinin ilk beytinde, eşyanın görünen ve görünmeyen yüzünde Hudâ'dan başka bir hakikat bulunmadığı ve her şeyin tek varlıktan ibaret olduğu ifade edilmektedir. Kasidenin ilk beyti, şâirin bütün fikirlerinin özeti olarak kabul edilir. Biz yazıda, bu şiirin genel muhtevsinden ve bazı beyitlerinde ele alınan konular üzerinde durulacaktır.

Anahtar kelimeler: Kütahyalı Gaybî Sun'ullah Efendi, Yunus Emre takipçisi, Keşfü'l-Gıta.

GİRİŞ

Kütahya'da daha çok "Hüdâ Rabbim" unvanıyla tanınan Gaybî, Kütahya Çavdar Kalburcu Köyü'nde 1615 yılında doğdu. Babası, Müftü Şeyh Ahmed Efendi, dedesi de Kütahyalı dervişlerden Pir Ahmed Beşir Efendi'dir

Babası Ahmed Beşir Efendi, Kütahya'da müderrislik ve müftülük yapmıştır. Dedesi Pir Seyyid Ahmed Beşir Efendi, "Kalburcu Şeyhi Çavdar Baba" olarak tanınır. Bu aile, genellikle dervişler ailesidir. Pir Ahmed Beşir Efendi, aynı zamanda Merkez Efendi'nin halifesidir. Gaybî, ilk eğitim ve öğrenimini ailesinden almıştır. (Tatçı vd.1999, 2)

Şeyhler ailesinden gelmiş olması, onun tasavvufî yönünün gelişmesinde etkili olmuştur. 1649'da babasının tavsiyesiyle İstanbul'a giderek İbrahim Efendi'ye intisâb eden Gaybî, rehberi İbrahim Efendi'nin dergâhında altı sene kalarak, çile doldurdu onun halifesi oldu. 1655'de Kütahya'ya dönerek dedesi Kalburcu Şeyhi Pir Ahmet Beşir Efendi'nin dergâhında, hizmet etti. Eserlerinde, genellikle vahdet-i vücud, hakikat, zikir, insan ve seyr ü sülûk gibi konuları işledi. İnsanı, kâinatın merkezi kabul etti. Allah aşkı, Allah'ın zatı, isimleri, sıfatları, fiilleri, insan ve nefis eserlerinde işlediği diğer temalardır.

"Her şey zıddıyla bilinir" kaidesinden hareketle hayatta iyi ve kötü kavramlarının, temelde insan ruhunun iki ayrı tezahürü ve tamamlayıcısı olduğunu ortaya koymak için çaba gösterdi. Aşkın, hayatın varlığını ve devamlılığını sağlayan temel kavram olduğunu belirtti.

Lirizm yönüyle Yunus Emre kadar başarılı olmasa da samimi ve anlaşılır bir Türkçe ile duygularını ifade etmesi, onun iyi bir Yunus takipçisi olduğunu gösterdi. Şiirlerinde, hem hece hem de aruz veznini kullandı. Hece ile yazdığı şiirlerinde

Arapça, Farsça kelime ve terkipleri fazla kullanmamaya özen gösterdi.

Divanında, doksan dokuz beyitlik "Keşfü'l-Gıta" adlı meşhur kaside bulunmaktadır. Şeyhi İbrahim Efendi'den dinlediği sohbetleri *Sohbet-nâme*¹ adlı eserinde bir araya getirdi. İbrahim Efendi'nin silsilesi ile ilgili bilgiler, *Biat-nâme* adlı mensur eserindedir. *Tariku'l Hakk fi'l-Tavecübü'l-Mutlak*, *Rûhü'l-Hakika*, *Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ*, *Akâidnâme* ve *Mebârimü'l-Ahlâk fi Tarikati'l-Uşşak* gibi eserleri bulunmaktadır.

Kütahyalı Sun'ullah Gaybî, 1663 yılında görev yaptığı zaviyede vefat etmiş olup Kütahya Musalla mezarlığındaki adına yapılmış olan türbede metfun bulunmaktadır.(Güneş vd. 2003, 16-58)

KEŞFÜ'L-KITA'NIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ:

XVII. yüzyılda yaşayan bir gönül mimarı olarak, Tasavvufî Türk edebiyatında Yunus Emre'yi en çok hatırlatan şâirlerden olma özelliğine sahip olan Kütahyalı Sun'ullah Gaybî, şiirlerini okuyan ve dinleyen insanların ruhsal açıdan rahatlayacağını belirtir.

Gaybî'nin tanınmış şiirlerinden biri olan Keşfü'l-Gıta'da, yaratılışa ait özel konular ele alınmıştır. Bu şiir, bazı müstensihler tarafından ya Divan'ın başında ondan bir parça olarak ya da sonunda bir devamı olarak nüshalara alınmıştır (Kemikli 2000, 65). Bu şiir, içerik yönüyle Gaybî Divanı'nın özeti olarak kabul edilebilir. Biz yazımızda, bu şiirin genel muhtevsinden ve bazı beyitlerinde ele alınan konular üzerinde duracağız.

Keşfü'l-Gıta, örtüyü kaldırma, indirme ve varlık âlemindeki gizli sırların açığa çıkması anlamına gelir. Keşfü'l-Gıta'nın, Hz. Ali'nin, "İlâhi sonsuzluk perdesi açılrsa bile, imanım daha farklı

¹ Tasavvuf kültürü açısından çok önemli olan bu sohbetler (Sohbet-nâme) tarafımızdan yayıma hazırlanmaktadır.

olamazdı" şeklindeki meşhur sözünden ilham alınarak yapılan bir isimlendirme olabileceği belirtilir (Uçman 1982, 274). Bilindiği gibi Allah'ı bilme (mârifetullah) ilminin birçok mertebesi mevcuttur. Gaybî'nin, kasidesinde dile getirdiği düşüncelerle, zamanın şartları ve ilimleri çerçevesinde oldukça ileri bir noktada olduğu söylenebilir.

Kütahyalı Gaybî Sun'ullah, Hz. Ali'nin meşhur sözüne benzer şekilde, ünlü kasidesinde ilahi sırları bildiğini ve Yaratıcıyı gönül gözüyle gördüğünü söyler. Gizli hazinenin görünmesi, ilahi sırların açığa çıkması, şeklinde yorumlanabilir.

Levh-i mahfuzdaki ilâhî ruh, çeşitli safhalarından geçerek âlem-i şuhûda inmiş olup tekrar aynı makama çıkmak istemektedir. Tasavvuf edebiyatında, ruhun bezm-i elesten görünen âleme inmesine kavs-i nüzul (inîş yayı), gurbette olan ruhun tekrar ilâhî âleme dönüşüne de kavs-i huruç (çıkış yayı) adı verilmektedir. Şâir, ünlü devriyesinin yer aldığı divânında ifade edilen düşüncelerin ilâhî sırlardan ibaret olduğunu ve okuyucuları ferahlattığını belirtir.

Kütahyalı Sun'ullah Gaybî, Yunus Emre'yi örnek alan diğer şâirler gibi şiiri, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmenin bir aracı olarak kullanır. Divanından daha çok tanınan bu kasidesinin ifade tarzı kusurlu görülmesine rağmen, devriye türündeki eserlerin en güzeli olarak kabul edilir. Kaside nazım şekliyle yazılan Keşfû'l-Gıtâ'nın diliyle ilgili olarak Rıza Tevfik "Doksan dokuz beyitten ibaret olan bu manzume selâsetsizliği (akıcılık) ile birlikte pek açık bir lisan ile yazılmıştır." der (Uçman 1982, 275).

Gaybî, Allah ve eşyanın aynı olması konusundaki fikirlerinden dolayı çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. (Doğan 2001, 383) Abdülbaki Gölpınarlı, "Gaybî'nin, kâinatı bir varlık sayıp o varlığın aynısını Allah tanıdığını, kâinattan müncez zeh bir mabud tanımadığını belirtir. Vahdet-i mevcut yolunu tutarak bütün varlıkları tek bir varlığın çeşitli suretleri olarak görme yolunda olduğunu, bu fikirlerinin de kâinatsız ve maddesiz Allah'ın varlığını kabul etmemek sonucuna yol açtığını" belirtir (Gölpınarlı, 1969, 46).

Gölpınarlı, Gaybî'nin bu kasidesinde bütün tevhid ve şuhud mertebelerini izah ettiğini ve onun tenasüh fikrinde olmadığını da ifade eder (Gölpınarlı 1931, 120). Şayet bu açıklamayı kabul edersek onun Batı felsefesindeki panteist anlayışa daha yakın durduğu sonucuna varabiliriz. Hâlbuki Muhyiddin Arabî'nin vahdet-i vücûd anlayışına göre her şey Allah değil, onun aynadaki suret misali yansımasıdır. Arabî'nin yolunda yürüdüğü bilinen Gaybî'nin şiir formundaki görüşlerinin Gölpınarlı tarafından aşırı yorumlandığı söylenebilir.

Vahdet-i vücûd nazariyesine göre varlık, Allah'ın isim ve sıfatlarından ibarettir. Bütün varlıklar, yüce Yaratıcının değişik şekillerdeki teza-

hürüdür (Pala 1989,509) İslâm tasavvufunun temeli olan vahdet-i vücûd görüşüne göre, Allah ile kâinat aynı cevher olarak kabul edilir. Bu durum, varlığın ilâhlaştırılması anlamına gelmektedir. Varlık, Yaratıcının değişik şekil ve görüntüsü olarak algılanmalıdır. Bu konunun esasları, daha önce İskenderiye mektebinin filozoflarından Platon'da da görülmektedir. Dinler ise, yaratıcı (Allah) ve yaratılan (canlı cansız) olmak üzere iki varlık kabul etmişlerdir. İslâm tasavvufundaki varlığın teklifi düşüncesi modern felsefede panteizm adını almıştır. (Mermer 2006, 36-37) İki düşünce arasında benzerliklerin olması, İslâm tasavvufunun kaynağını panteizme bağlamamızı gerektirmez.

Gaybî, ünlü kasidesinin son beytinde, söz konusu olan şiirin doksan dokuz beyitten oluştuğunu ve bu beyitlerin anlamlarını gerçekten kavrayan insanların sonunda önemli bir manevî servet ve sultanlık elde edebileceklerini söyler. Bilindiği gibi bu önemli şiirdeki tasavvufî remiz ve manaların tam anlamıyla açıklanması veya şerh edilmesi uzun çalışmalar ve derin bir yeterlilik gerektirir.

Tasavvuftaki devir inancısını anlatan, manzumelere devriye adı verilmektedir. Bu türde yazılan şiirler, evrenin yaradılışını, açıklar ve varlığın seyrini konu alır.

Devir nazariyesi, kavs-i nüzul ve kavs-i huruç adı verilen iki yayla açıklamaktadır. İki yaydan birincisine, inîş yayı, ikincisine de çıkış yayı verilir. İnîş yayıyla, vahdetten kesretin doğmuş olabileceği kabul edilir. İnîş yayıyla, gayb âleminden görünen âleme inen varlıklar (bitkiler, hayvanlar, insanlar ve insan-ı kâmil), çıkış yayıyla vahdet âlemine ulaşır. Kur'an'ın "Biz ondan geldik, elbette ona döneceğiz" (Bakara 156.) hükmü bu şekilde gerçekleşmiş olur. Devir nazariyesi antik felsefeden etkilenmekle birlikte zamanla İslamî bir karakter kazanmıştır (Torun 2003, 351-352).

Devir nazariyesi ile tenasüh nazariyesi birbiriyle karıştırılmaktadır. Türk mutasavvıflarının manzum ve mensur eserlerinde tenasüh akidesine dayalı bir devriye nazariyesinin olması mümkün değildir. Çünkü bu şâirler, tenasüh nazariyesini, değil devir nazariyesini; Kur'an-ı Kerim ve hadislerin ışığında işlemişlerdir (Güzel 2006, 771).

Keşfû'l-Gıtâ şiiri, "Devriyye'-i 'arşıyye'-i külliyye fi-mevâlid-i selâse'-i ferîşyye min telîfi Gaybî Efendi Kuddise Sırruhu" başlığı altında yazılmıştır. Yaradılışın başlangıcını, varlığın nereden gelip nereye gittiğini izah eden bu şiirin birinci beyti, varlığın teklifi düşüncesini net olarak ortaya koymaktadır. Her beyti hakikat âleminin sırlarını aydınlatmaya vesile olan bu devriyenin bazı beyitlerini ele alalım:

*Bir vücûddur cümle eşyâ 'ayn-ı eşyâdur Hudâ
Hep hüviyyetdür görinen yok Hudâ'dan mâ'adâ*

(Güneş vd. 2003: 75)

Gaybî, kâinattaki bütün varlığı Allah'ın te-

cellisi yani değişik suretlerdeki görüntüsü veya yansıması olarak kabul eder. Yukarıdaki beyitte, eşyanın görünen ve görünmeyen yüzünde Hudâ'dan başka bir hakikat bulunmadığı ve her şeyin tek varlıktan ibaret olduğu ifade edilmektedir. Bu noktada ünlü kasidenin ilk beyti, şâirin bütün fikirlerinin özeti olarak kabul edilir. Varlık, başlangıcı ve sonuyla birlikte düşünülmelidir. Başlangıçta etrafımızda gördüğümüz suretler yoktu; en sonunda yine yok olacaktır. Süleyman Çelebi de Mevlidin münâcât bölümünde:

*"Cümle âlem yogiken ol var idi
Yaradılmışdan gani Cebbâr idi" der.*

Bütün varlıklar, önceden yaratıcının ezeli ve ebedi ilminde mevcuttu. Her varlığın, O'nun ilminde bir sureti vardır. Eşya ve olaylar, bu suret çerçevesinde vücuda gelir. Dolayısıyla her şey, onun değişik şekilde görünüşleri olarak kabul edilir. Suretler, O'nu temsil eden hüviyet özelliği taşımaktadır. Varlıkların, müstakil ve bizzat vücutları yoktur.

Vücudu, başlangıç ve son düşünceleri içerisinde ele almak gerçek olmayan, varsayılan bir durumdur. Vücut, başlangıcı, sonu olmayan sürekliliğin ve aslın kendisidir. Aslın başlangıcı ve sonu olamaz. Kendini gizli bir hazine olarak vasıflandıran Allah, görünmek ve bilinmek ister. Arştaki ilâhî nur, yedi felek, dört unsur, maden, bitki ve hayvan safhalarından geçerek insanda bulunur.

Neşe-i âdemdür ancak nefhâya kâbil vücûd

Rûh-ı Hakdur nutk-ı âdem dimedi mi ruhınâ

(Güneş vd. 2003, 77)

Nefh, kelimesi Allah'ın kendi ruhundan Hz. Âdem'e üflemesi ve ilim anlamına gelir. Tasavvufa göre dört çeşit nefha (üfleme) vardır. Bu üflemler sonucunda beden, hayat bulur; kötü huylar ölür ve ruhlar iyi huylarla bezenir. Sonunda, ruh bedenden ayrılarak âlem-i mana adı verilen ulvî âlemlere yükselir. Âlem-i ulvî, külli aklın ve ilmin olduğu yer olarak kabul edilir. Âlem-i süflîde, akıl ve ilim olmaz. Âlem, âdem için yaratılmıştır. Bütün eşyâ, ezeli ve ebedi olan mutlak kudretin mazharıdır. İnsana verilen cüz'î kudret ve ilim, külli, sonsuz kudret ve ilmin algılanması için bir ölçü özelliği taşımaktadır.

İlâhî güzellikler, varlıklar içinde en çok insanda görünür. Çünkü âdeme gelmeden içte ve dışta böyle bir varlık yaratılmamıştı. Bütün güzellikler, insanda toplandı. İnsandan başka hiç bir varlıkta, hayal, söz ve suret yoktur. Yaratıcının isim ve sıfatları insanda ortaya çıkmıştır. Kelimelerin sahibi, eşyanın isimlerini insana öğretti. İnsan, kelimelerin işaret ettiği manayı öğrendi. Sınırlı kelimelerden, yeni terkipler farklı ibareler türetti. Söylediklerine, kendisi bile hayret etti. Söylemek, düşünmenin hem sebebi hem de sonucuydu. Söyledikçe kendisini Âdem kılan özelliğinin söylemek olduğunu fark etti (Bekiroğlu 2008, 32-34).

Bütün ilâhî isimler, insanda toplanmıştır. Bunun için insan, kendisinde tecelli eden isimlere iyi bir ayna olabilirse âlemin mutluluk kaynağı olur. Âlemin kalbi olan insan, ilmiyle bütün varlık âlemini anlamaya çalışır. Başka varlıkların, bu özelliği yoktur. Dolayısıyla insan, âlemin şahıdır. Bütün eşyâ, onun emrine verilmiştir. Âlemden murâd, insandır. İnsanoğlu, âlemin sözcüsüdür. Başka bir ifadeyle insân, kâinatın gözü, kulağı ve dilidir.

*Cümleten esmâ'ya câmi' nüşâdur zâtun se
Zât-ı Hakdan şânına nâzil degûl mi küllihâ
(Güneş 2003, 79)*

Ey insan! Senin şahsında ilâhî isimlerin hemen hepsi ortaya çıkmıştır. İlâhî kudret sana bütün isimleri öğrettiğini buyurdu. Beyitte, "Âdem'e isimlerin hepsini öğretti." mealindeki âyete telmih vardır. Bütün güzel isimler (esmaü'l-hüsna) insanda tecelli etmiştir. Âlîm olan Allah, ilmini ve kelâmını, halife tayin ettiği insana emanet etti. Sınırsız kelimelerini sınırlı isimler haline getirdi. Ona müsemmayı, bir isimle isimlenmiş ne varsa hepsini de gösterdi. Bir anlamak ve anlatmak gücü verdi. Emanetçisi olan insanı meleklerden de üstün bir makama getirdi. (Bekiroğlu 2008, 31)

İnsan, bütün varlıklar adına secde eder. Bütün varlığın secdesini zât-ı ulûhiyete sunar. Çünkü melekler bile âdeme secde etmemiştir. İnsan elbisesi giymiş olan ilâhî varlık, kıymeti bilinmezse hayvandan farkı kalmaz. Zîrâ bu âlemin yaratılma sebebi insandır. Bütün eşyâ, insanın yaratılışıyla değer kazandı. Yaratıcı, meleklerle "insanın üstünlüğünü kabul edin, değerini bilin. Ona selam edin. Eğilin onun önünde. Benim ruhumdan bir parçanın önünde eğilir gibi eğilin" buyurdu (Bekiroğlu 2008, 28).

Gaybî, göre âlemi ağaca, meyvesini de insana benzeterek (Türk kültür ve edebiyatında bu benzetmeye yaygın olarak rastlanır) yaratılış ağacının anlamını ve varlığın sırrını daha somut bir şekilde anlatmaya çalışır. Meyve, çekirdeği vasıtasıyla tekrar ağaç olacaktır. Hz. Peygamber, varlığın (yaratılış ağacının) hem çekirdeği hem de meyvesidir. Âlem ağacının zemini, arştıdır. Dal ve budakları, ateş, hava, su ve toprak(anasır-ı erbaa) tır. Yaprak, çiçek ve meyveleri de mevâlid-i selâse (mâden, nebât ve hayvan)dır.

Varlığın devri, tecelli şekliyle olur. Ezelden beri tecelli yoluyla yaratılış devam etmektedir. Bir varlık, başka bir varlık şeklinde değil, tamamen kendi olarak yaratılmakta ve bir daha dünyaya gelmemektedir. Gaybî, tecellinin tekrarının olmayacağını belirterek tenâsuhu reddeder. Ona göre, bir varlığın başka bir varlık şeklinde yaratılma imkân ve ihtimali yoktur. Böyle bir kabul veya anlayış, insanın dünyaya gönderilme ve sınav hikmetine de uygun olmaz. İnsanoğlu, aynı sorularla bir defa muhatap olur.

Cevher, vücudun özüdür. Özü görmek isteyen ister âleme, isterse insana baksın. Farklı bir şey görmez. Ağaca bakarak onun şahsında meyve görülebilir. Aynı şekilde, evrene bakarak onun meyvesi olan insanı görmek mümkündür. Yeryüzündeki bütün varlıklar bir gölge olup ilâhî kudreti temsil etmektedir.

İnsan, nasıl bir varlık olduğunun farkına varmalıdır. Dünya bahçesinin meyvesi âdemdir. Ağacın meyvesi olmazsa bahçıvan ona değer vermez. Meyveyi olgun ve ham olarak iki kısma ayıran Gaybî, ham olanları eşkiyâya; puhte (olgun) olanları da evliyâyâ benzetir.

*Elli bin yıl denilir neşr ile bâ'sın bir dabı
Kuvvet-i 'âlem zühûr-ı âdeme vire cilâ
(Güneş vd. 2003, 84)*

Ölüm ile kıyamet arasındaki yolun elli bin sene olduğu söylenir. Âlemin kuvveti, büyüklüğü ise insanın yaratılışını gösterir. Bu âlem, insan yaratılmamış olsaydı ne anlam ifade ederdi. Güzeli bir sanat, müstak seyircilerin varlığını ve devamının gerekliliğini zaruri hale getirir.

*Âdem ise zâhîr ile bâtını câmi' durur
Lâ-cerem dünyâ vü 'ukbâ ile oldı ol melâ
(Güneş vd. 2003: s.85)*

*Lâ-cerem düşdi sefer bu iktizâ ola tamâm
Kenz-i mahfî feth olup mekşûf ola sırr-ı amâ
(Güneş vd. 2003, 76)*

Şüphesiz yokluk karanlıklarında başlayan sefer, şöyle tamamlandı; gizli hazine açılarak amâ (sonsuzluk) sırları varlık şeklinde ortaya çıktı. Ebediyet mertebesi anlamında kullanılan amâ kelimesinin sözlük anlamı; karanlık ve buluttur. Kenz-i mahfî, (gizli hazine) olan, her türlü kayıttan, mekândan ve kuraldan münezzeh olan Allah, mevcudatı yaratarak kendi varlığını tanıtmak istedi. Varlığın başlangıcı, sonu, içi ve dışı O'dur. O, Zahir'di Batın'dı. Evvel'di, Ahir'di. İnsan, yüzünü nereye çevirse O, oradaydı.

*Çünkü 'âlem bir vücûddur evvel oldur âhîr ol
Zâhîr oldur bâtın oldur cümle ol öndin soña
(Güneş vd.,2003, 84)*

Haşır günü insanoğlu için ayrı bir mana taşır. Güzellik ve çirkinlik, o gün karşılığını mutlaka bulur. Bu buluşma ve hesaplaşma olmadan varlığın yaratılış hikmeti anlaşılmaz. Devrin, önemli bir durağı da mahşer günüdür. İnsanın kıyame-ti, kendi ölümüdür. Devriyyesinin son beytlerinde, bâtını gönül bilgisine sahip olma imkânı varken cahil kalmamak gerektiğini Gaybî, marifet (bilgi)in mükâfatlandırılacağını, cehâletin de cezâlandırılacağını şöyle ifade eder:

*Marîfetten hisse alup kendüni bildün ise
Ehl-i cennetsin senündür cümle zevk ü safâ
(Güneş vd. 2003, 85)*

*Cehl ile kalup öziñden olmadun ise habir
Dûzahisin çek 'azâbı cehlile kahr u ezâ
(Güneş vd. 2003, 85)*

Ebed yolcusu olan insanın ezelde başlayan yolculuğu şüphesiz sonsuzluk âleminde noktalanacaktır. Gaybî, bu meşhur şiirinde bu yolculuğun ve devrin macerasını şiir dili ile ele alarak insanoğlunun kendi seferini kendisine anlatmak istemiştir.

Türk tasavvuf şiirinin önemli örneklerinden birisi olan bu şiirin dayandığı temel düşünce, vahdet-i vücûd teorisidir. Bu teoriye göre, Allah ile evrenin tek varlık olduğu ileri sürülmektedir. Bu görüş, İslâm tasavvufunun da temelini oluşturur. Dinler ise yaratan ve yaratılan iki varlık kabul eder. Tasavvufa göre ise sadece Allah vardır. Varlık âlemi, tek varlığın değişik tecelli, şekil ve görüntüsünden ibarettir. Mutlak varlık olan Allah, aynı zamanda mutlak güzelliştir. Güzellik de görünmek ve sevilme ister. Yaratıcı bunun için evrende tecelli etmiştir. Tecellinin en mükemmel görüldüğü varlık ise insandır. Tecellinin bütün özellikleri Allah'ın ilminde mevcuttur. Bu hal, eşyanın özüdür. Başka bir ifadeyle yaratılan her şeyin hakikati ilm-i ilâhîde saklıdır. Aynaya bakan insan, göz bebeğinde nasıl kendini görürse, Allah da bütün sıfatlarını topluca insanoğlunda görmek için onu yaratmıştır. (Mermer vd., 2006, 36-38)

Sonuç olarak, 99 beyitten oluşan bu şiirde, ilm-i ezeldi ilk önce yaratılan Nur-ı Muhammedî'den -başta insan olmak üzere- varlığın yaratılma safhaları ve bu süreçteki çeşitli sırlar ele alınmıştır. Bu noktada şâirin, insanın macerasını anlattığı ve varlığın üzerindeki örtüyü kaldırmaya çalıştığı söylenebilir. Şâire göre, Yaratıcının varlığına perde gibi görünen varlık, aslında O'nun aynıdır. Bunun için Gaybî, perde açılabilir inancında bir değişiklik olmayacağını belirten Hazreti Ali'nin sözünü şiiri ile açıklamak istemiştir. ■

Bibliyografya

- BEKİROĞLU, Nazan, Lâ Sonsuzluk Hecesi, İstanbul, 2009
- Büyük Türk Klasikleri, C VI, İstanbul, 1992.
- DOĞAN, Abdurrahman, Kütahyalı Sunullah Gaybî, İstanbul, 2001.
- Gaybî Divanı, İstanbul, 1963.
- GÖLPINARLI, Abdüllbaki, Melâmilik ve Melâmiler, İstanbul, 1931.
- GÖLPINARLI, Abdüllbaki, 100 Soruda Tasavvuf, İstanbul, 1969.
- GÜNEŞ, Mustafa; GÜLER, Kadir, Kütahyalı Gaybî Sunullah ve Şiirleri, Kütahyâ 2003.
- GÜZEL, Abdurrahman, Dini Tasavvufî Türk Edebiyatı, Ankara, 2006.
- GÜZEL, Abdurrahman; TORUN, Ali, Türk Halk Edebiyatı El Kitabı, Ankara,2003.
- KEMİKLİ, Bîlal, Sun'ullah-ı Gaybî Divanı, İstanbul, 2000.
- MERMER, Ahmet vd.,Eski Türk Edebiyatına Giriş, Ankara 2006.
- PALA, İskender, Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü C.I-II, Ankara 1989.
- TATCI, Mustafa; KURNAZ Cemal, Kütahyalı Bir Gönül Eri Çavdaroğlu Müftî Derviş, Ankara 1999.
- UÇMAN, Abdullah, Rıza Tevfik'in Tekke Ve Halk Edebiyatı İle İlgili Makaleleri, Ankara, 1982.
- TATCI, Mustafa, Yunus Emre Divanı, İstanbul, 2005.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, Kütahyâ Şehri, İstanbul, 1932.

SOME OF THE DETERMINATIONS ABOUT GAYBÎ SUN'ULLAH'S POETRY UNIVERSE (KEŞFÜ'L-KITA)

Mustafa GÜNEŞ

Asst.Assoc.Dr.,Dumlupınar University ,Faculty of Science and Literature Turkish Language and Literature Department

mgunes188@my.net.com

SUMMARY

Key Words: Sun'ullah Gaybî from Kütahya, the follower of Yunus Emre, Keşfü'l-Gita.

Ratherly known with the title "Hüdâ Rabbim", Sun'ullah Gaybî Effendi from Kütahya, was one of the mystic poets of the XVII. Century. In 1649, with his father's suggestion, he went to İstanbul. There he joined the service of his hodja, İbrahim Effendi. He stayed in İbrahim Effendi's dervish lodge for six years and underwent a period of suffering and then became his caliph.

With his frank and understandable Turkish, he proved that he is a good follower of Yunus Emre. In his poetry, he used both syllabic meter and aruz (a prosody written according to the rules of classical Ottoman poetry) meter. Among his collected poems, there is famous qasida, called Keşfü'l-Kita, with 99 verses. One of the well-known poems of Gaybî, Keşfü'l Kita deals with the special topics concerning the creation. This poem was copied by the scribes (the writers who copy the work by handwriting) either in the introduction of the collected poems as a part of it or in the end as an extension. This poet, in consideration of its content, can be accepted as the summary of Gaybî's collection of poetry. Gaybî sees all the existences in the universe as the manifestation of God, in other words, as different images, manners and reflections of him.

In the first verse of his famous ode, the poet expresses that on the visible and invisible faces of the object, there is no other truth other than God and everything else is composed of his only one actuality. The first verse of the qasida is accepted as the summary of all the ideas of the poet. We are going to discuss this poem's general content and topics in some of its verses

INTRODUCTION

Gaybî, mostly known as "God" was born in Çavdar Kalburcu village of Kütahya in 1615. His father is Müfti Sheikh Ahmet and his grandfather is Ahmet Besir from Kutahya Dervishes.

His father Ahmet Besir was both a lecturer and mufti. His grandfather Seyyid Ahmet Besir is known as "Kalburcu Sheikh of Cavdar Baba". This family is generally known as the family of dervishes. Father Ahmet Besir is caliph of Merkez Efendi at the same time. Gaybî got his first education and discipline from his family. (Tatci vd 1999, 2)

His being a member of sheiks family contributed his sufistic talents. In 1649, upon his fathers suggestion, Gaybî went to İstanbul and joined İbrahim Efendi and he stayed in his lodge for 6 years of suffering and became his caliph. In 1655 he returned to Kutayha and served in the lodge of his grandfather, Kalburcu Sheikh Father of Ahmet Besir. In his works he generally dealt with unity of the body, reality, allusion, human and progress. He accepted man as the center of universe. Love of God, presence of God, names, features, actions and human and essence are the other themes he dealt with.

He took the word "Everything is known with its adverse" as his guide and tried to show that good and evil are two different complementaries of human spirit. He stated that love is the vital term that supports the existence and continuity of life.

Though he wasn't as successful in lyricism as Yunus Emre, he expressed his feelings in familiar and clear Turkish and showed that he was a close pursuer of Yunus. He used both syllable and line measure in his poems. He tried not to use Arabic and Persian words in poems which he wrote in measure.

His favourite ode "Keşfü'l-Gita" is in his collected poems, which consists of ninety-nine lines.

He collected his interviews with his sheikh İbrahim Efendi, under the name of "Sohbetname"¹. Information about the ancestors of İbrahim Efendi is in "Biatname".. His some other works are; Tariku'l Hakk fi't-Tavecühî'l-Mutlak, Rûhü'l-Hakika, Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ, Akâidnâme ve Mebârimü'l-Ahlâk fi Tarikatî'l-Uşşak.

Sun'ullah Gaybî from Kutahya died in the lodge he was serving for in 1663 and now is in Kutahya Musalla graveyard in a tomb which was made for him. (Güneş vd. 2003, 16-58)

Some Thoughts that KEŞFÜ'L KITA Evokes

As a spiritual architect of the XVIIth Century, Sun'ullah Gaybî from Kutayha, who is also the most reminiscent poet of Yunus Emre in Sufistic Turkish Literature, tells that one who reads or listens his poems will get unwind spiritually.

In Keşfü'l Kita, which is one of the favourite works of Gaybî, special subjects about creation are dealt. This poem is written either as the introduction of the collection or continuation of it. (Kemikli 2000, 65) This poem may be accepted as the summary of Gaybî collection in term of its content. Here, we are going to mention about the content and topics of some lines of the poem.

Keşfü'l-Gita means unearthing, revealing the secrets in universe of substances. It is thought that name of Keşfü'l Gita came from Nib Ali's favourite quotation "Even the curtain of divine eternity is vanished, my belief wouldn't be in another way."

(Uçman 1982, 274). As known, there are various levels of knowing God. Related to ideas Gaybî mentioned in his ode, he can be regarded ahead of conditions of his time and knowledge.

Gaybî Sun'ullah from Kutahya, like the favourite quotation of Nib Ali, he tells that he knows divine secrets and he see the Creator with

¹ These interviews which are very important in terms of sufism, are being prepared to be published by us.

spiritual eye. Revealing the secret treasure may be regarded as revealing the divine secrets.

Protected divine spirit came to earth after experiencing various phases and wants to go back to its previous position. In Sufism Literature, spir-its coming from divine level to visible universe is called kavs-i nüzul (descent curve) and its rise from this universe to divine level is called kavs-i huruḡ. (rising curve). Poet states that ideas in his collection are merely related to divine secrets and these freshen the readers.

Sun'ullah Gaybi from Kutahya, like other poets who pursue Yunus Emre, uses poem as a means of expressing feelings and ideas. Though expression style of this ode, which is more famous than his collection, is accepted as inaccurate, it is accepted as the best example of anniversary. Related to language of Keşfü'l-Gıta, which was written in ode measurement, Rıza Tevfik says "This text which is formed of ninety-nine lines, was written in a very fluent and clear language. (Uçman 1982, 275).

Gaybi was exposed to various criticisms related to his ideas that God and objects are the same things. (Doğan 2001, 383). Abdülbaki Gölpinarlı states that "Gaybi regarded universe as an object and accepted the same thing as God and he didn't accept any other gods apart from universe. As he watched the way of unity of the body and regarded all objects as various reflections of the same thing and his ideas resulted in that without universe of the objects he didn't accept the existence of God. (Gölpinarlı, 1969, 46).

Gölpinarlı states that Gaybi explains in his ode all the levels of unity and evidences and he is not a supporter of the idea of transmigration of the soul. (Gölpinarlı 1931, 120). If we happen to accept this idea, we can see that he is closer to the idea of pantheism of Western philosophy. However, according to unity of the body understanding of Muhyiddin Arabi, everything is not God, but its reflections just like mirror images. It can be said that Gölpinarlı commented aggravately on poetry form and views of Gaybi who was known to be a follower of Arabi.

According to the conception of the unity of the body, substances are just names and features of God. All substances are just different forms of the Creator. (Pala 1989, 509). Unity of the body, as the basis of Islamic Sufism, regards God and universe as the same ore. This means that substances are regarded as God. Substances must be regarded as different forms or images of the Creator. Facts of this subject were also seen in Platon who was one of the philosophers of Alexandria. However, religions accepted two terms, Creator (God) and created (living – non-living). Uniqueness of substance in Islamic Sufism took the name of pantheism in modern philosophy.

(Mermer 2006, 36-37). Similarity between these two points of view doesn't make it necessary to make a connection between Islamic Sufism and pantheism.

Gaybi says in the last line of his famous ode that this ode is formed of ninety-nine lines and those who understand the meanings of these lines will eventually get spiritual treasure and sultanate. As known, complete explanation of Sufistic terms in this ode need long time study and deep sufficiency.

Poems which explain the belief of the age in Sufism are called anniversaries. Poems in this form explains the creation of the universe and the topic is the progress of the substance.

Theory of age is explained with two curves named kavs-i nüzul and kavs-i huruḡ (descent, rising curve). First curve is called curve of descent and second curve is called rising curve. With descent curve, substances coming down from the lost universe to the visible universe (plants, animals, human and mature man), **rise** to universe of unity with curve of rising. (Bakara 156.) Verse of Koran comes true in this way "We came from "it", surely we will return to "it". Theory of age was also influenced by archaic philosophy but in time it gained Islamic identity. (Torun 2003, 351-352).

Theory of age and transmigration of soul are sometimes mistaken. In Turkish poets verse works there can not be a theory of age based on transmigration of soul. Because these poets applied transmigration of soul not under the theory of age but under the light of Koran and its verses. (Güzel 2006, 771)

The poem Keşfü'l-Gıta was written under the name "Devriyye-i 'arşıyye-i külliyye fi-mevâlid-i selâse-i ferîşıyye min telîfi Gaybî Efendi Kuddise Sırruhu". First line of this poem, which states the beginning of the creation, where it came from and where it is going, makes the uniqueness of the substance clear. Lets take a look at some lines of this anniversary which is a perfect tool to enlighten the secrets of reality :

*All substances are united and same thing is God
Everything is identifications, there is nothing seen
other than God.*

(Güneş vd. 2003: 75)

Gaybi accepts everything in universe as reflections of God in various images. In lines above, it is told that in visible and non visible sides of the substances there is no reality other than God and everything is made out of single substance. In this point first lines of this famous ode are accepted as the summary of this poet. Substance must be taken into hand with its beginning and end. At the beginning images we see now were not existing; eventually they will vanish away.

Süleyman Çelebi also says in introduction

part of his "Mevlid" ;

When there was nothing existing, "it" was there

"It" was the Creator.

All substances were present in the Creator's eternal knowledge. Every substance has an image in 'its form. Objects and events happen in this form. As a result everything is accepted as its different images. These images are identities of "it". Substances have no individual bodies.

Taking body into hand with the beginning and end ideas is just a putative condition and is not real. Body is something that has no beginning and end as well and it is continuity and reality itself. Reality may not have a beginning or end. God who names itself as a secret treasure wants to be seen and known. Divine light is found in human being after passing through the stages of seven firmaments, four components, ore, plants and animals.

*If body is united human being is happy
Didn't your brain tell your soul about Divine soul.*
(Güneş vd. 2003, 77)

Nefh means God's giving Nib Adam from his own soul and knowledge. In Sufism there are four kinds of nefh. After these body comes alive, evil dies and souls become surrounded with good spirits. Eventually spirits leave the body and rise to divine level. Universe of sublime is accepted as the place where all mind and knowledge exists. In universe of inferiors there can not be mind and knowledge. Universe is created for human. Everything is form of eternal power. Partial power and knowledge are given human as a measurement to understand the eternal power and knowledge.

Divine excellence is seen in human more than any other substances. Because, prior to human, there wasn't any creature like that. All excellences gathered in human. There aren't any signs of dream, word image other than human. Creator's names and features came into existence with the presence of human. The owner of the words taught the names of the things to human. Human learned meanings of the words. He produced new terms and words out of limited stock. He even got surprised what he told. Telling was both the reason and the result of thinking. As he spoke, he realized that what made him Adam was his speaking ability. (Bekiroğlu 2008, 32-34)

All divine names are gathered in human. For this reason if human succeeds being the mirror of the names he carries, he will be the resource of happiness of the universe. Human, heart of universe, tries to understand the universe of the substances with his knowledge. Other creatures don't have this feature. For this reason human is the king of the universe. All objects are granted for his service. Universe's aim is human. Human being is the spokesman of the universe. In another

expression human is the eye , ear and tongue of the universe.

*Cümleten esmâ'ya câmi' nüşhâdur zâtun senün
Zât-ı Hakdan şânına nâzil değül mi küllihâ
(Güneş 2003, 79)*

Human being! Almost all divine names revealed in your character. Divine power told that you had been taught all names. In these lines the verse of Koran is reminded "Adam was taught all names." All excellent names existed in human (esmaü'l-hüsna). Scholar God consigned its knowledge and words to human. It made unlimited words turn into limited names. It showed everything which was named, to human. It gave the ability to understand and speak. It put human, which was its consignee in a higher position than its angels. (Bekiroğlu 2008, 31)

Human prays for the name of all creatures. He gives pray of all creatures to God. This is because even angels didn't prostrate to Adam. If this divine the substance in disguise of human, will have no difference from animal if not given appropriate worth. However , this universe is created for human. All objects gained importance with creation of human. The Creator commanded its angels ; Accept the superiority of human, worth him. Greet him, prostrate in front of him. Prostrate in front of him just like you are prostrating in front of me." (Bekiroğlu 2008, 28).

Gaybi resembles universe to a tree and its fruits to human so he makes the reason of creation of tree and secret of substance more clear. (In Turkish culture and literature this comparison is often seen). With the seed of fruit, there will grow a new tree. Dear Prophet is both seed and fruit of creation. The floor of the universe is the sky. Branches are fire, water, air and earth. Leaves , flowers and fruits are the other creatures.

Circulation of the substance happens with existence. Creation has continued since beginning. A substance is not created in the form of another, it is completely created in its own form and never comes back to earth again. Gaybi refuses transmigration of soul by stating that there would be no second existence chance of a creature. According to him, there is no chance that a substance may be created in the form of another substance. Accepting this or such an understanding is not appropriate to the secrets of human's being sent to earth. Human experiences same questions only once.

Ore is the core of the body. Those who want to see the core may either look the universe of human. There is nothing different. By looking to a tree, one can see its fruits. Similarly by looking universe, one can also see its fruits; human. All substances in universe become shadows and represent divine power.

Human must realize what a creature he is.

Fruit of the world garden is human. If a tree has no fruits, the gardener isn't interested in that tree. Gaybi classifies fruits into two ; ripe and raw, raw ones are brigands and ripe ones are saints.

*Elli bin yıl denilir neşr ile bâ'sin bir dahı
Kuvvet-i 'âlem zuhûr-ı âdeme vire cilâ
(Güneş vd. 2003, 84)*

It is said that the way between death and judgement day lasts fifty thousand years. Power of the universe shows the creation of human. If there isn't any human , this universe would be worthless. To perform a good art, you must have continuous audience.

*Âdem ise zâhir ile bâtını câmi' durur
Lâ-cerem dünyâ vü 'ukbâ ile oldı ol melâ
(Güneş vd. 2003: s.85)
Lâ-cerem düşdi sefer bu iktizâ ola tamam
Kenz-i mahfî feth olup mekşûf ola sırr-ı amâ
(Güneş vd. 2003, 76)*

It is out of doubt that travel which began in the dark of absence was completed in this way ; secret treasure was opened and secrets of eternity(ama) came into existence in the form of substance. The word "ama" means dark and cloud. God who is a secret treasure itself, different from every kind of record, place and rule, wanted to introduce itself by creating human. Beginning , ending, inner and external parts of existence are all "it". "It" was Evident. It was Generation. "It" was the First. "It" was the Latest. Wherever human being looked, "it" was there.

*Çünkü 'âlem bir vücûddur evvel oldur âhir ol
Zâhir oldur bâtın oldur cümle ol öndin sonâ
(Güneş vd.,2003, 84)*

Judgement day has a special meaning for human. Good and evil will eventually get their results in that day. Without this meeting , creation secret of human can not be understood. Another important stop of this circulation is judgement day. Human's own judgement day is his own death.

In the last sentences of his anniversary, Gaybi states that while we have the chance of possessing spiritual knowledge, we must not stay ignorant and knowledge will be crowned and ignorance will be punished that day ;

*Ma'rifetten hisse alup kendüni bildün ise
Ehl-i cennetsin senüñdür cümle zevk ü safâ
(Güneş vd. 2003, 85)
Cehl ile kalup özinden olmadun ise habir
Düzahisin çek 'azâbı cehlile kahr u ezâ
(Güneş vd. 2003, 85)*

Human's travel, which began with the beginning and will last in eternity. In his this famous poem, Gaybi tried to explain this travel by mentioning from his own travel.

Basic idea of this poem, which is one of the most important examples of Turkish Sufism po-

etry, is the unity of the body. According to this theory, God and universe are regarded as united. This idea is the basis of Islamic Sufism. Religions accept two different things, the Creator and the Created. According to Sufism there is only God. Universe of substances are made of different forms and images of a single substance. God exists and "it" is the basis of all beauties. This beauty wants to be seen and loved. Creator created universe for this reason.

The proof of existence is seen at human being perfectly. All the features of existence are present at God. This form is the core of substances. In other words, core of every created thing is present at God's eternal knowledge. Just like a man who looks at a mirror and see his pupil, God created human to see his own features. (Mermer vd., 2006, 36-38)

To sum up, in this ode of ninety-nine lines, various phases of creation and secrets of this phases are taken into hand from beginning and creation of holy light of Muhammed to human beings. In this point, it can be said that this poet tried to tell about the adventures of human and unearth the secret over substances. According to poet, substance which is seen as a curtain to God's existence is in fact God itself. For this reason Gaybi tried to explain his poem with Nib Ali's famous word, even this curtain vanishes, my belief won't change. ■

BIBLIOGRAPHY

- BEKİROĞLU, Nazan, Lâ ; Syllable of Eternity, İstanbul, 2009
- Büyük Türk Klasikleri, C VI, İstanbul, 1992,
- DOĞAN, Abdurrahman, Sunullah Gaybi from Kutahya , İstanbul, 2001.
- Gaybi Divanı, İstanbul, 1963.
- GÖLPINARLI, Abdülbaki, People of nib Ibrahim, İstanbul, 1931.
- GÖLPINARLI, Abdülbaki, Sufism in 100 Questions, İstanbul, 1969.
- GÜNEŞ, Mustafa; GÜLER, Kadir, Gaybi Sunullah from Kutahya and his poems, Kütahya 2003.
- GÜZEL, Abdurrahman, Religious Sufistic Turkish Literature, Ankara, 2006.
- GÜZEL, Abdurrahman; TORUN, Ali, Handbook of Turkish Folk Literature , Ankara,2003.
- KEMİKLİ, Bilal, Collections of Sun'ullah-ı Gaybi, İstanbul, 2000.
- MERMER, Ahmet vd.,Introduction to Old Turkish Literature, Ankara 2006.
- PALA, İskender, Dictionary of Collected Poems Volume.I-II, Ankara 1989.
- TATCI, Mustafa; KURNAZ Cemal, Cavdaroglu Deruvish Mufti ; a heart soldier from Kutahya, Ankara 1999.
- UÇMAN, Abdullah, Articles of Rıza Tefrik about Lodge and Folk Literature, Ankara, 1982.
- TATCI, Mustafa, Collections of Yunus Emre, İstanbul, 2005.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, City of Kütahya, İstanbul, 1932.

EINIGE FESTLEGUNGEN ÜBER DAS GEDICHTSWELT (KEŞFÜ'L-GITA)

DES GAYBÎ SUN'ULLAH VON KÜTAHYA

Mustafa GÜNEŞ

Asst. Assoc. Dr., DPU Fakultät für Wissenschaft und Literatur Fachrichtung Türkische Sprache und Literatur KÜTAHYA

mgunes188@mynet.com

ZUSAMMENFASSUNG

Schlüsselwörter: *Gaybî Sun'ulla Efendi von Kütahya, Anhänger von Yunus Emre, Keşfü'l-Gita.*

Herr Gaybî Sun'ullah, der in Kütahya eher mit dem Titel "Hüdâ Rabbim" bekannt ist, gehört zu den Mystik-Dichtern des XVII. Jahrhunderts. Mit dem Rat seines Vaters ging er in 1649 nach Istanbul. Gaybî, der hier mit seinem geistlichen Lehrer İbrahim Efendi eine Beziehung anknüpfte, blieb 6 Jahre lang in seinem Derwischkloster, härmte ab, wurde sein Nachfolger.

Indem er seine Empfindungen in einer herzlich und verständlichen Türkischen Sprache zum Ausdruck brachte zeigte er, dass er ein guter Yunus Nachfolger ist. In seinen Gedichten benutzte er den Silben sowie Versmaß. In seiner Versliteratur ist eine, aus 99 Doppelversen bestehende berühmte Hymne namens "Keşfü'l-Gita" vorhanden. Im Keşfü'l-Gita,

einer von Gaybîs bekanntesten Gedichten, wurden spezielle Themen zur Schöpfung behandelt. Dieses Gedicht, wurde von Verfielfältigern (durch Handschriften das Werk vermehrende Schreiber) entweder als ein Anfangsteil des Versliteratur oder am Ende als fortführende Exemplare verfasst. Dieses Gedicht kann inhaltlich als Zusammenfassung des Gaybî Versliteratures aufgenommen werden. Gaybî, nimmt alle Wesen des Universums als Gottes Manifeste, das heißt als Erscheinungen und Reflexionen in verschiedenen Gestalten an.

Der Dichter sagt im ersten Doppelvers seiner berühmten Hymne aus, dass in sichtbaren und unsichtbaren Flächen des Gegenstandes keine andere Realität als die des Gottes vorhanden ist alles und alles nur bestehend aus einem Geschöpf ist. Der erste Doppelvers seiner Hymne, wird als Zusammenfassung all der Auffassungen des Dichters angenommen. In diesem Artikel werden wir uns mit der allgemeinen Inhalt dieses Gedichtes und mit den behandelten Themen in manchen Doppelversen befassen.

EINFÜHRUNG

Gaybî der in Kütahya, eher mit dem Titel "Hüdâ Rabbim" bekannt ist, wurde in Çavdar Kalburcu Dorf im Kütahya in 1615 geboren. Sein Vater war, Mufti Scheich Ahmed Efendi und sein Großvater war Pir Ahmed Beşir Efendi von den Derwischen von Kütahya.

Sein Vater Ahmed Beşir Efendi, war in Kütahya Lehrer an islamischen Schulen und Mufti. Sein Großvater Pir Seyyid Ahmed Beşir Efendi, war bekannt als "Vater Kalburcu Scheich Çavdar". Diese Familie, waren zumeist Derwisch Familien. Pir Ahmed Beşir Efendi, ist zugleich auch der Nachfolger von Merkez Efendi. Seine Grund- Erziehung und Bildung bekam Gaybî, von seiner Familie. (Tatcı vd.1999, 2)

Seine Abstammung von einer Scheichen Familie, hatte Wirkungen auf die Entwicklung seiner sufistischen Seite. Gaybî, der 1649 mit dem Rat seines Vaters nach Istanbul ging und sich dort İbrahim Efendi widmete, härmte im Derwischkloster von seinem Führer İbrahim Efendi, wo er sechs Jahre blieb, ab; wurde sein Nachfolger. 1655 kehrte er nach Kütahya zurück und diente

im Derwischkloster seines Großvaters Kalburcu Scheich Pir Ahmed Beşir Efendi. In seinen Werken behandelte er meistens Themen wie Einigkeit des Leibes, Tatsachen, Rezitierung, Menschen und Verfolgung der Mystik. Den Menschen, empfing er als Zentrum des Universums. Gottes Liebe, Gottes Wesen, Namen, Eigenschaften, Taten, der Mensch und Gelüste waren weitere Themen, die er in seinen Werken behandelte.

Er bemühte sich, ausgehend von der Grundlage "Alles wird mit seinem Gegensatz bekannt" darzulegen, dass die Begriffe gut und böse im Leben, im Grunde zwei unterschiedliche Erscheinungen und Ergänzungen der menschlichen Seele ist. Er betonte dass die Liebe, der grundlegende Begriff für die Existenz und Fortdauer des Lebens ist.

Obwohl seine Lyristische Seite nicht so erfolgreich wie Yunus Emre ist, zeigte uns der Ausdruck seiner Empfindungen in einer herzlichen und verständlichen Türkisch, dass er ein guter Yunus Nachfolger ist. In seinen Gedichten benutzte er, den Silben sowie den Versmaß. Er bemühte sich in seinen Dichtungen, welche er mit Silbenmaß schrieb, Arabisch und Persische Wörter und Synthesen nicht viel zu benutzen.

In seiner Versliteratur ist eine aus 99 Doppelversen bestehende berühmte Hymne namens "Keşfü'l-Gita" vorhanden. Die Gespräche die er von İbrahim Efendi befolgte, brachte er in seinem Sohbet-nâme¹ benannten Werk, zusammen. Die Kenntnisse über İbrahim Efendi's Reihe, sind in seinem Prosa-Werk namens *Biat-nâme* (≈Treue-Brief). Er hat auch Werke wie; *Tariku'l Hakk fi't-Tavecühi'l-Mutlak*, *Rühû'l-Hakika*, *Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ*, *Akâidnâme ve Mebârimü'l-Ahlâk fi Tarikati'l-Uşşak*.

Sun'ullah Gaybî von Kütahya, starb im Jahre 1663 in einer kleinen Derwischkloster in dem er diente und liegt im Kütahya Musalla Friedhof in einer für ihn errichteten Meusoleum. (Güneş vd. 2003, 16-58)

WORAN KEŞFÜ'L-KITA UNS ZUM DENKEN ANREGT:

Sun'ullah Gaybî von Kütahya, der als im XVII. Jh. lebende Herzens-Architekt die Besonderheit hat zu den Dichtern zu gehören, die im Sufi-Türkischem Literatur am meisten an Yunus

¹ Diese Plausche (Sohbet-nâme), die hinsichtlich der Sufi-Kultur von Bedeutung sind, werden von uns zur Veröffentlichung vorbereitet.

Emre erinnern, betont dass Menschen die seine Gedichte lesen oder hören, sich im geistigen Sinne erleichtern werden.

In Keşfü'l-Gitâ, einer der berühmten Dichtungen von Gaybî, werden spezielle Themen zur Schöpfung behandelt. Dieses Gedicht wurde von einigen Vervielfältigern als ein Teil von der Versliteratur am Anfang oder als Fortsetzung dessen zum Schluss, in Exemplaren verfasst (Kemikli 2000, 65). Dieses Gedicht ist vom inhaltlichem her, als Zusammenfassung des Gaybî Versliteratures annehmbar. Wir werden in unserem Artikel, den allgemein-inhalt dieses Gedichtes und die behandelten Themen in einigen einzelnen Doppelversen betonen.

Keşfü'l-Gitâ bedeutet, die Hülle aufdecken, herunternehmen und die geheimen Mysterien im Wesens-Welt enthüllen. Es wird determiniert, dass Keşfü'l-Gitâ'nin eine Benennung sein könnte, die von Hz. Ali's berühmte Rede "Selbst wenn sich der göttliche Unendlichkeits-Vorhang öffnen würde, wäre mein Glauben nicht anders" inspiriert wurde (Uçman 1982, 274). Wie wir schon wissen hat der Wissen des Gotteserkenntnis (mârifetullah) viele Ebenen. Es kann gesagt werden dass Gaybî, mit den Ansichten die er in seiner Hymne zum Ausdruck brachte, im Rahmen der Bedingungen und Wissen seiner Zeit, in einem äußerst fortgeschrittenem Punkt war.

Gaybî Sun'ullah von Kütahya sagt in seiner berühmten Hymne, ähnlich wie die Rede von Hz. Ali, dass er die göttlichen Mysterien kennt und den Schöpfer mit seinem Herzensauge Gesehen hat. Es kann als die Entdeckung des geheimen Schatzes, die Offenlegung der göttlichen Mysterien, interpretiert werden.

Die göttliche Seele in Aufbewahrung, steigt nach der Überschreitung vieler Stadien in die bekannte Welt runter und will wieder in die gleiche Stellung aufsteigen. Im Sufi-Literatur wird der Abstieg der Seele von Rat der Geister in die sichtbare Welt, kavs-i nüzul (Unterstiëgsbogen), die Rückkehr der verbannten Seele in den Götterwelt kavs-i huruç (Aufstiëgsbogen) benannt. Der Dichter betont, dass die geäußerten Ansichten in seiner Versliteratur, die in seiner bekannten Reihe etabliert ist; nur bestehend aus göttlichen Mysterien ist und die Leser erleichtert.

Sun'ullah Gaybî aus Kütahya verwendet die Dichtung, genau wie andere Dichter die Yunus Emre verfolgen, als ein Mittel seine Gefühle und Ansichten zum Ausdruck zu bringen. Obwohl das Ausdrucksstil seiner Hymne, die bekannter als seine Versliteratur ist, als fehlerhaft angesehen wird; wird dieser, als schönster seiner Werkreihe aufgenommen. Rıza Tevfik sagt hinsichtlich der Sprache des Keşfü'l-Gitâ, der in einer Hymnen-Poesiestil geschrieben wurde: "Diese sich aus 99 Doppelversen bildende Versliteratur, wurde ne-

ben einer flüssigen auch mit einer sehr offenen Sprache verfasst." (Uçman 1982, 275).

Gaybî, war wegen seinen Ansichten zum Thema, dass Gott und Gegenstand gleich sind, verschiedenen Kritiken ausgesetzt. (Doğan 2001, 383) Abdülbaki Gölpınarlı hebt hervor dass: "Gaybî, das Universum als Bestand betrachtend, das gleiche Bestand als Gott anerkennt; keinen, vom Universum entfernten Gott kennt. Dass er sich auf dem Weg befindet, den Weg der Wesens-Einheit verfolgend, alle Wesen als verschiedene Nachbilder von einem zu sehen; dass diese Ansichten von ihm zu dem Resultat des nicht Anerkennungs von Gottes-Existenz ohne Universum und Materie, führt" (Gölpınarlı, 1969, 46).

Gölpınarlı äußert, dass Gaybî in seiner Hymne alle Vereinzigung und Verständniss Ebenen erklärt und er der Ansichten des Seelenwanderungs nicht anschließt (Gölpınarlı 1931, 120). Falls wir diese Aussage bekennen, können wir daraus schließen, dass er dem Pantheist-Verständnis der westlichen Philosophie, näher ist. Tatsächlich aber ist nach dem Existenz-Einheit Verständnis von Muhyiddin Arabî nicht alles Gott, sondern wie die Reflexion seiner Nachbilder im Spiegel. Es kann gesagt werden dass Gaybî's Ansichten im Dichtungsstil; von dem wir wissen, dass er Arabî's Weg verfolgt; von Gölpınarlı zu heftig interpretiert wurden.

Nach der Theorie Einheits-Existenz ist das Wesen bestehend aus nur Gottes Namen und Eigenschaften. Alle Wesen sind Erscheinungen des hohen Schöpfers, in verschiedenen Formen (Pala 1989, 509) Der Existenz-Einheits Verständnis nach, der die Grundlage des islamischen Sufismus ist, werden Gott und Universum als ein und derselbe Wesen angenommen. Diese Gegebenheit bedeutet die Vergöttlichung des Wesens. Das Wesen soll als verschiedene Form und Erscheinung des Schöpfers erkannt werden. Die Grundlagen dieses Themas, werden auch bei Platon, einer der Philosophen der İskenderiye Schule, gesehen. Die Religionen dagegen haben zwei Wesen anerkannt: den Schöpfer (Gott) und die Schöpfung (lebend-leblos). Die Einzigartigkeits Befindung in der islamischen Sufismus, bekam in der modernen Philosophie den Namen Pantheismus. (Mermer 2006, 36-37) Die Ähnlichkeiten zwischen diesen zwei Befindungen, erfordern nicht die Anknüpfung der islamischen Sufi-Quelle zur Pantheismus.

Gaybî sagt, im letzten Doppelvers seiner Hymne, dass dieses erwähnte Gedicht aus 99 Doppelversen besteht und die Menschen die die Bedeutungen dieser Doppelversen wirklich erfassen, einen wichtigen Reichtum und Wohlstand erlangen werden. Wie wir schon wissen erfordert die totale Enthüllung und Kommentierung der Sufistischen Andeutungen und Sinnen dieses Gedichtes, lange Studien und eine tiefe Angemes-

senheit.

Die Versdichtungen die den Rotierungsglauben im Sufismus beschreiben, werden Patrouille genannt. Dichtungen die in diesem Stil geschrieben wurden, erläutern die Erschaffung des Universums und behandeln den Verlauf der Wesen als Thema.

Die Rotierungs-Theorie, werden mit kavs-i nüzul und kavs-i huruç benannten zwei Bogen erklärt. Der erste dieser Bogen heißt Unterstiëgsbogen, der zweite dagegen Aufstiëgsbogen. Es wird angenommen, dass mit dem Unterstiëgsbogen von der Einheit die Vielzahl entstanden sein könnte. Die Wesen (Pflanzen, Tiere, Menschen und jene, die den Nirvana erreichten), die mit dem Unterstiëgsbogen von der unsichtbaren Welt in die sichtbare abstiegen, erreichen mit dem Aufstiëgsbogen die einheitliche Welt. Die Geltung im Koran "Wir kamen von ihm, natürlich werden wir wieder zu ihm zurückkehren" (Bakara 156.) wurde somit verwirklicht. Die Rotierungs-Theorie gewann, zusammen mit der Beeinflussung von der antiken Philosophie, mit der Zeit einen islamischen Charakter (Torun 2003, 351-352).

Die Rotierungs-Theorie und die Seelenwanderungs-Theorie sollten nicht durcheinandergebracht werden. Es ist unmöglich, dass in Versdichtung und Prosa Werken der türkischen Mystikern, eine sich auf den Seelenwanderungs-Bekenntnis stützende Rotierungs-Theorie vorhanden ist. Denn diese Dichter haben nicht die Seelenwanderungs-Theorie, sondern die Rotierungs-Theorie im Licht des Koran-ı Kerim und den Überlieferungen, behandelt (Güzel 2006, 771).

Das Gedicht Keşfü'l-Gitâ, wurde unter dem Überschrift "Devriyye'-i 'arşıyye'-i külliyye fî-mevalid-i selâse'-i ferîşîyye min tel'îfî Gaybî Efendi Kuddise Sirruhu" geschrieben. Das erste Doppelvers dieses Gedichtes, welches den Anfang der Schöpfung, von woher das Wesen kommend wohin er geht erklärt; legt die Ansicht des Einzigartigkeits der Wesen, deutlich dar. Behandeln wir einige Doppelversen dieser Patrouille, dessen jede einzelne Doppelvers die Erleuchtung der Realitäts-Welt Mysterien veranlasst:

*Bir vücûddur cümle eşyâ 'ayn-ı eşyâdur Hudâ
Hep hüviyyetdür görinen yok Hudâ'dan mâ'adâ*

*Ein Leib sind sämtliche Gegenstände, das gleiche
Gegenstand ist Gott*

*Das ist die Identität, nichts sichtbares ausser Gott
(Güneş vd. 2003: 75)*

Gaybî nimmt alle Wesen im Universum als Manifestationen, das heißt als Erscheinungen oder Reflexionen in verschiedenen Gestalten, an. Im oben stehenden Doppelvers wird ausgesagt, dass in sichtbarer und unsichtbarer Fläche des Gegenstandes, keine andere Realität als den Gott vorhanden ist und alles nur aus einem We-

sen bestehend ist. In diesem Punkt wird der erste Doppelvers dieser berühmten Hymne, als die Zusammenfassung der Ansichten des Dichters anerkannt. Das Wesen sollte mit seinem Anfang und Ende bedacht werden. Am Anfang waren die Erscheinungen, die wir um uns herum wahrnahmen nicht vorhanden; am Ende werden sie wieder verschwinden. Süleyman Çelebi sagt im Anflehungs-Abschnitt seiner Seelenmesse:

*“Cümle âlem yökiken ol var idi
Yaradılmışdan ğani Cebbâr idi”*

Als die sämtliche Welt nicht vorhanden war, war er da

Vom Schöpfung reich war der allmächtige Gott

Alle Wesen waren zuvor, im immerwährenden und ewigen Wissen des Schöpfers, vorhanden. Alle Wesen hatten in seinem Wissen eine Erscheinung. Gegenstand und Ereignisse kommen im Rahmen dieser Erscheinungen zustande. Daher werden alles, als Erscheinungen von ihm in verschiedenen Formen, angenommen. Diese Nachbilder haben die Besonderheit, ihn repräsentierende Identitäten zu sein. Die Wesen haben keine unabhängige und persönliche Existenzen.

Den Leib, mit dessen Anfangs- und Schluss-Ansichten behandeln, ist eine un reale und, vermutete Situation. Der Leib, ist die Kontinuität ohne Anfang und Ende und ist der Ursprung selbst. Es kann kein Anfang oder Ende des Ursprunges geben. Der Gott, der sich als geheimes Reichthum kennzeichnet, will gesehen und gekannt werden. Der göttliche Glanz im neunten Himmel wird; die sieben Himmel, vier Elemente, den Erz, Die Pflanze und das Tier “Stadien” überschreitenden; im Menschen gefunden.

*Neş'e-i âdemdür ancak nefhâya kâbil vüüd
Rûh-ı Hakdur nutk-ı âdem dîmedi mi rubînâ*

Nur Adam ist dem nefhâ fähige Leib

*Das Nichtvorhandensein ist der Gottesgeist;
berührte er nicht deine Seele?*

(Güneş vd. 2003, 77)

Das Wort Nefh bedeutet, das pusten vom Gotteseigener Seele an Hz. Adam und das Wissen. Dem Sufismus zufolge gibt es vier Arten vom nefha (Pusten). Als Resultat dieser “Pusten” wird der Leib lebendig; die schlechten Angewohnheiten sterben und die Seelen werden mit guten Angewohnheiten versehen. Am Ende steigt die Seele, sich vom Leibe trennend, in die Welt der Gesamtheit benannten erhabenen Welten auf. Die erhabene Welt, wird als Ort des gänzlichen Verstandes und Wissen, angenommen. In der Niederwelt gibt es keinen Verstand und Wissen. Die Welt wurde für den Menschen erschaffen. Alle Gegenstände sind Erscheinungsorte der immerwährend und ewigen, absolut Allmächtigen. Die Teilallmächtigkeit und Wissen, die dem Menschen gegeben wurde, hat die besonderheit als Maß für die Wahrnehmung des totalen, un-

endlichen Macht und Wissens.

Göttliche Schönheiten, werden unter den Wesen vor allem am Menschen beobachtet. Denn vor dem Nichtvorhandensein wurde weder innen noch aussen, kein solches Wesen erschaffen. Alles schöne, sammelte sich am Menschen. Kein anderes Wesen als der Mensch, hatte eine solche Illusion, Ausdruck und Erscheinung. Des Schöpfers Namen und Eigenschaften, kamen am Menschen hervor. Der Haber der Wörter, lehrte dem Menschen die Namen der Gegenstände. Der Mensch, begriff die Deutungen der Wörter. Er erstellte neue Synthesen und Formulierungen, aus begrenzten Wörter. Sogar er selbst war erstaunt über das, was er sagte. Das Sagen, war des Denkens Grund sowie Resultat. Solange er sagte bemerkte er, dass dies die Besonderheit ist, welches ihn zum Menschen macht (Bekiroğlu 2008, 32–34).

Alle göttlichen Namen, sammelten sich am Menschen. Wenn der Mensch hierfür, ein gutes Spiegelbild für die bei ihm manifestierenden Namen sein kann, wäre er die Glücksquelle des Weltes. Der Mensch, der das Zentrum des Weltes ist, versuchte mit seinem Wissen das Existenz-Welt zu verstehen. Andere Wesen haben kein solches Eigenschaft. Daher ist der mensch, der König der Welt. Alle Gegenstände, wurden ihm zur Verfügung gestellt. Vom Welt Auserwählte, ist der Mensch. Die Menschheit, ist der Wortführer. Anders gesagt ist der Mensch, des Universums Augen, Ohren und Mund.

*Cümleten esmâ'ya câmi' nûshâdur zâtun senûn
Zât-ı Hakdan şânına nâzil değül mi küllihâ*

(Güneş 2003, 79)

O Mensch! In deiner Person kamen fast alle göttlichen Namen auf. Der göttliche Allmächtigkeit befahl, dir alle Namen gelehrt zu haben. Im Doppelvers, ist eine Anspielung zur, ungefähr übersetzt “Er lehrte Adam alle Namen.” bedeutenden Koranvers. Alle schönen Namen (esmaü'l-hüsna) manifestierten sich am Menschen. Der allwissende Gott übergab sein Wissen und Wort, an den als Kalif bestimmten Menschen. Er machte aus unbegrenzten Wörtern begrenzte Namen. Ihm zeigte er die Benennung, alles was mit einem namen benannt wurde. Er gab die Kraft zum Verstehen und Ausdruck. Seine Verwahrer den Menschen, brachte er in einen höheren Rang als die Engel. (Bekiroğlu 2008, 31)

Der Mensch errichtet, im Namen aller Wesen seinen Niederwurf. Er bietet den Niederwurf aller Wesen an den Schützer. Denn sogar die Engeln war sich nicht einem Nichtvorhandenem nieder. Wenn der Wert des menschlich bekleideten göttlichen Wesens nicht geschätzt wird, wäre er nicht anders als ein Tier. Denn der Schöpfungsgrund der Welt, ist der Mensch. Alles gewann an Bedeutung mit der Schöpfung des Menschen, Der Schöpfer befahl den Engeln “nimmt die Überlegenheit des Menschen an, würdigt sei-

nen Wert. Grüßt ihn. Beugt euch vor ihm nieder. Genau so, wie ihr euch vor einem Stück meines Geistes beugen würdet” (Bekiroğlu 2008, 28).

Gaybî versucht, die Welt mit einem Baum und dessen Früchte mit dem Menschen vergleichend (In der Türkischen Kultur und Literatur, wird dieser Vergleich oftmals begegnet), den Sinn des Schaffungs-Baumes und das Mysterium des Wesens, auf noch anschaulicher Weise zu erzählen. Das Frucht wird durch seinen Kern wieder ein Baum. Hz. Prophet, ist des Wesens (Schaffungs-Baum) sowohl Kern als auch Frucht. Des Welt-Baums Grund, ist der siebte Himmel. Seine Äste und Zweige sind, Feuer, Luft, Wasser und Erde (vier Elemente). Und der Blatt, die Blüte und Früchte sind die Naturwissenschaftlichen Elemente (Erz, Pflanzen und Tier).

Die Rotierung des Wesens, geschieht durch Manifestierung. Seit jeher wird die Schöpfung durch den Manifest-Weg fortgeführt. Ein Wesen, wird nicht im Gestalt eines anderen, sondern als er selbst erschaffen und kommt nie wieder auf die Welt zurück. Gaybî leugnet, betonend dass die Manifestation sich nicht wiederholen wird, die Seelenwanderung ab. Ihm nach, ist es unmöglich und unwahrscheinlich, dass ein Wesen im Form eines anderen geschaffen wird. Eine solche Annahme oder Verständnis, wäre nicht geeignet für die Übersendung des Menschen auf die Welt und der Prüfungsausspruch. Die Menschheit, wird mit den gleichen Fragen nur einmal konfrontiert.

Die Ore, ist die Essenz des Leibes. Die, die das Essenz sehen wollen, können die Welt oder den menschen betrachten. Diese, werden nichts unterschiedliches sehen. Wenn man den Baum betrachtet, sieht man die Früchte an ihm. Genau so, ist es auch möglich den Universum betrachtend die Menschen, die dessen Früchte sind zu sehen. Alle Wesen auf dem Erdboden repräsentieren als ein Schatten, das göttliche Allmacht.

Der Mensch sollte sich bewusst sein, was für ein Wesen es ist. Die Frucht des “Weltgartens” ist der Mensch. Wenn der Baum keine Früchte hätte, würde der Gärtner ihn nicht schätzen. Gaybî der die Frucht als reif und unreif sortiert, vergleicht die unreifen Früchte mit Räubern; die reifen (olgun) dagegen mit Patronen.

Elli bin yıl denilür neşr ile ba'sın bir dahı

Kuvvet-i 'âlem zühür-ı âdeme vire cılâ

(Güneş vd. 2003, 84)

Es wird gesagt, dass der Weg zwischen dem Tod und der Auferstehung 50 tausend Jahre dauert. Des Weltes Macht und Grösse dagegen, zeigt uns die Erschaffung des Menschen. Was würde diese Welt überhaupt bedeuten, wenn es nicht für den Menschen erschaffen wäre. Ein schönes Kunst, erfordert die Notwendigkeit der Existenz abgeleiteter Zuschauer und dessen Fortdauer.

Âdem ise zâhir ile bâtmı câmi' durur

Lâ-cerem dünyâ vü 'ukbâ ile oldı ol melâ

(Güneş vd. 2003: s.85)

Lâ-cerem düşdi sefer bu ikrizâ ola tamam

Kenz-i mahfi feth olup mekşâf ola sırr-ı amâ
(Güneş vd. 2003, 76)

Ohne Zweifeln wurde die Reise, die in den Dunkelheiten anfang, so beendet; der geheime Schatz öffnete sich und amâ (Unendlichkeit) Mysterien kamen im Form des Wesens, auf. Das Wort amâ, was in der Verwendung "Ewigkeits-Stufe" bedeutet; wird im Wörterbuch als, Finsternis und Wolken beschrieben. Der Gott, der Kenz-i mahfi (geheime Schatz) ist, welcher fern von jeglichen Vorbehalten, Räumen und Regeln ist; wollte die Wesen erschaffend, seine eigene Existenz erkennen lassen. Des Wesens Anfang, Ende, Innere und Äußere war er. Er war der deutliche, verborgene. Der erste, der Letzte. Wohin der Mensch sich auch drehte, er war überall.

Çünki 'âlem bir vücûddur evvel oldur âhir ol
Zâhir oldur bâtın oldur cümle ol öndin sona

Denn die Welt ist ein (sein) Leib, er ist der erste, er ist der letzte

Er ist deutlich, ist verborgen, die Gesamtheit vom Anfang bis zum Schluss

(Güneş vd., 2003, 84)

Der jüngste Tag hat eine grosse Bedeutung für die Menschheit. Schönheit und Schändlichkeit werden an dem Tag auf jedem Fall erwidert. Ohne dieses Treffen und Abrechnung, wird der Schöpfungszweck des Wesens nicht verstanden. Des Rotations wichtiger Halt, ist der jüngste Tag. Des Menschen Auferstehung, ist sein eigener Tod.

Gaybî brachte, in den letzten Doppelversen seiner Patrouille so zum Ausdruck, dass während die Möglichkeit besteht den verborgenen Herzens-Wissen zu erlangen, man nicht unwissend bleiben soll, dass die Leistung (Wissen) belohnt, der Ignoranz dagegen bestraft wird:

Ma'rifetten hisse alup kendüni bildün ise

Ehl-i cennetsin senüdüür cümle zevk ü safâ

Wenn du Anteil am Wissen nehmend, dich anmaßend verhieltest

Bist du im Himmel, deiner ist das ganze Vergnügen
(Güneş vd. 2003, 85)

Cehl ile kalup özinden olmadun ise habir

Dûzahisin çek 'azâbı cehlile kahr u ezâ

Wenn du unbewusst bleibend, der Weisheit nicht bewusst warst

(Güneş vd. 2003, 85)

Die, im Ewigkeit anfangende Reise des Menschen, der ein ewig Reisender ist, wird ohne Zweifel im Unendlichkeits-Welt beendet. Gaybî wollte in diesem berühmten Gedicht, das Abenteuer dieser Reise und Rotation in der Dichtungssprache behandelnd, des Menschheits Zug ihm selbst erzählen.

Der Hauptgedanke auf dem sich dieses Ge-

dicht; der einer von den bedeutenden Dichtungen des Türkischen Sufismus ist; stützt, ist die vahdet-i vücûd (Leibes-Einheit) Theorie. Diesem Theorie zufolge wird vorgeschoben, dass Gott und das Universum ein einziges Wesen sind. Diese Ansicht, bildet auch die Grundlage des islamischen Sufismus. Die Religionen dagegen erkennen zwei Wesen: Schöpfer und Schöpfung. Dem Sufismus zufolge gibt es nur den Gott. Das Wesens-Welt, ist nur bestehend aus verschiedenen Manifesten, Foemen und Erscheinungen, eines Wesens. Der Gott der das absolute Wesen ist, ist zugleich auch die absolute Schönheit. Auch Schönheit will gesehen und geliebt werden. Der Schöpfer hat sich hierfür, im Universum manifestiert. Und der Mensch ist das Wesen, an dem das Manifest am besten aussieht. Alle Besonderheiten des Manifestes, sind in Gottes-Wissen vorhanden. Diese Lage, ist das Essen des Gegenstandes. Anders gesagt, die Realität aller Erschaffenen, liegt in Gottes Wissen verborgen. Genau so wie der Mensch, der sich im Spiegel betrachtet, in seinen Pupillen sich selbst sieht, erschuf auch Gott die Menschheit, um all seine Eigenschaften an ihm zu sehen. (Mermer vd., 2006, 36-38)

Als Resultat: in dieser Dichtung aus 99 Doppelversen wurden, das am Anfang erschaffene heile Wesen –insbesondere der Mensch- im Gottes ewigem Wissen, des Wesens Schöpfungs-Stadien und verschiedene Mysterien in dieser Prozess behandelt. In diesem Punkt kann gesagt werden, dass der Dichter das Abenteuer des Menschen erzählt und versucht die Decke auf der Existenz aufzudecken. Dem Dichter zufolge ist das Wesen, welches wie ein Vorhang auf seine Existenz wirkt, eigentlich sein Abbild ist. Hierfür wollte Gaybî die Rede von Hazreti Ali, die hervorhebt dass "selbst wenn der Vorhang sich öffnen würde, an seinem Glauben sich nichts ändere", mit seiner Dichtung erklären. ■

BIBLIOGRAPHIE

- BEKİROĞLU, Nazan, Die Syllable der Ewigkeit, Istanbul, 2009
- Grosse Türkische Klassiker, C VI, Istanbul, 1992,
- DOĞAN, Abdurrahman, Sunullah Gaybî von Kütahya, Istanbul, 2001.
- Gaybî Versliteration, Istanbul, 1963.
- GÖLPINARLI, Abdülhakî, Die Malamatiyya und Melamiten, Istanbul, 1931.
- GÖLPINARLI, Abdülhakî, Sufismus in 100 Fragen, Istanbul, 1969.
- GÜNEŞ, Mustafa; GÜLER, Kadir, Gaybî Sunullah von Kütahya und seine Dichtungen, Kütahya 2003.
- GÜZEL, Abdurrahman, Die religiös-sufistische Türkische Literatur, Ankara, 2006.
- GÜZEL, Abdurrahman; TORUN, Ali, Handbuch für türkische Volksliteratur, Ankara, 2003.
- KEMİKLİ, Bilal, Die Versliteration von Sun'ullâh-ı Gaybî, Istanbul, 2000.
- MERMER, Ahmet, Einführung in das alt-türkische Literatur, Ankara 2006.
- PALA, İskender, Enzyklopädisches Wörterbuch für Versdichtungen B.I-II, Ankara 1989.

- TATCI, Mustafa; KURNAZ Cemal, Çavdaroglu Müfti Derwisch, Der Offenherzige Aus Kütahya, Ankara 1999.
- UÇMAN, Abdullah, Rıza Tevfik's Artikel Mit Bezug Zum Kloster Und Volksliteratur, Ankara, 1982.
- TATCI, Mustafa, Versliteration von Yunus Emre, Istanbul, 2005.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, Die Stadt Kütahya, Istanbul, 1932.

NEO-CONİZM'İN DEHŞETENGİZ “GIDA EMPERYALİZMİ”:

PL 480 (ABD’NİN TOPLUMLARI İÇTEN ÇÜRÜTME STRATEJİSİ)

Mesut MEZKİT
Araştırmacı-Yazar
mmezkit@hotmail.com

-Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar Neyin Habercisi?-

H iç düşündük mü acaba, kalp krizinden ölümlerin niçin arttığını, insanların hastane kuyruklarında hayatlarını neden kaybettiğini? Nasıl olup ta asırlardır dünyaya hükmetmiş bir milletin çocuklarının düşünmekten acız hale geldiğini? Niçin maddi çürümüşlüğüne manevi çöküşe yol açtığını? Milletimizin hastalıkların pençesinde kıvrınmasını? Bunlara nelerin yol açtığını? Müslüman-Türk milletini sağlıklı beslenmekten alıkoyan gücün ne olduğunu? Düşünme kabiliyetini kaybettiği; ruh hastalıklarının gün geçtikçe artmasına sebep olan etkenleri? Batı toplumlarında görülmeyen; ancak, ülkemizde fazlasıyla mevcut hastalıkların ana kaynağını? Türk milletini deneme/uygulama sahasına çeviren zihniyetin asıl amacını? Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO)’ın ikinci bir aşama olup olmadığını? GDO’lar ile PL 480 arasında doğrudan bir bağlantı bulunup bulunmadığını? Nasıl bir sömürgeleştirme planlandığını?

Yukarıdaki soruların cevaplarına hiç kafa yorduk mu? Bunları kendimize sorarak aklı selim ile düşünebildik mi? Yoksa komplo teorileri safsatalarıyla kafamızı kuma mı gömdük/gömüyoruz? GDO’nun ülkemiz ile ilgisi nedir?

Nasıl bir illiyet (nedensellik) bağının bulunduğunu açıklayalım.

Bu sorular birçoklarına komplocu bir yaklaşım gibi gelebilir. Emperyalistlerin (Yahudi-Hristiyan Uygarlığı/Siyonist-Haçlı Felsefesi) bu kadarını da yapabileceklerini bazıları anlamayabilir. Ancak, Türk milletini başlarına tekrar bela (!) olarak görmek istemeyen sömürgeci uygarlıklar; insanlığa huzur ve güven getiren bir medeniyetin ayağa kalkmasını istemediklerinden asırlardır planlar hazırlamışlar, bunları uygulamaya geçmişlerdir. Birçoklarını vurdumduymazlığımızdan, bananeçiliğimizden başarmışlardır. Halen gerçekleşenlerin Emperyalizm’le ilişkisi bulunduğu düşüncesine komplo fikri ile yaklaşan insanlarımızın varlığı ma-

alesef bizi bu hallere düşürmüştür.

Sizlere 43 yıl evvel hazırlanan (1966), çeşitli vesilelerle kamuoyundan gizlenen bir raporu sunmak istiyorum: **ABD’nin Toplumlari İçten Çürütme/Çökertme Stratejisi: PL 480** Raporun tam metni aşağıdaki gibidir:

“... II. Dünya Savaşı’nı izleyen süreç içerisinde ihtiyaçları aşan miktarda buğday, pirinç, pamuk yağı ve soya yağı üretmekte olan Amerika, bu ürünleri satmak ve üretim fazlaları için kendine sağlam ve devamlı pazarlar hazırlarken, politik emniyetini de güçlendirmek için bilinçsiz ve kolayca yola getirilebilecek toplumlar arıyordu. Türkiye ilk bakışta bu toplumlardan biri olmakla beraber, hızlı kalkınma arzusu ve politik çatışmaların hazırladığı uygun ortam içinde bulunduğundan operasyona uygun bir ülke olarak seçilmiştir.

1950’den sonra başlayan çeşitli yardımlar arasında parasız, çok düşük fiyatlarla ve Türk Lirası karşılığı sağlanan yiyecek maddeleri de önemli bir yer almışlardır. Zamanın hükümetleri ‘**Bedava sirke bal-dan tatlıdır**’ anlayışı ve açık sözlülüğü (!) içinde bu yiyecekleri yurdumuza sokmuşlar ve politik güç kazanmak için halkı bol yiyecek ve daha ucuza beslemenin pratik bir çare olacağını düşünmüşlerdir. 1950’den günümüze kadar PL480 programları gereğince yurdumuza sağlanan veya başka teşekküllerce paralı veya parasız olarak emperyalist amaçlarla verilen yiyeceklerin çeşitleri ile bunların ekonomik ve toplumsal bünyemiz üzerinde meydana getirdiği yıkım şu şekilde özetlenebilir

a) Emperyalistler (ki başta ABD) Türk halkının tıpkı Hindistan halkı gibi bol miktarda **et, süt ve yumurta ile balık tüketimlerini arzu etmemektedirler**. Çünkü Türk toplumu çok et ve sütle beslendiği tarihi devirlerde dünyaya hükmetmiş, kalıtıma dayalı nitelikleri üstün bir toplumdur. Eyerleri altında pas-tırma taşıyarak bunlarla beslenen Cengiz Han atlıları kımız içtikleri, yoğurt ve kefir kullandıkları devirlerde fütuhattan fütuhata koşmuş ve eski tarihçiler bu insanları süt ile beslenenler anlamında ‘**Laktofagus**’lar olarak isimlendirmişlerdir. Türk halkının aynı kalıp-

lara göre beslenmesinin entelektüel gücü etkileyerek aynı neticenin ortaya çıkmasına sebep olacağını bilen ABD, halkımızı bol miktarda tahıl ve az miktarda et, süt ve yumurta ile balığın sağlanabileceği bir düzene iteklemek için, öncelikle memleket hayvancılığının gelişmesini engellemek ve hatta baltalamak gerektiğini düşünmüşler ve bu planı uygulamaya koymuşlardır.

Et ve Balık Kurumu faaliyete geçtiği sıralarda bu kurumun yurt hayvancılığını kalkındırmasından ziyadesiyle korkanlar, işin başına işten anlamayanların getirilmesine ve bunu sağlamak için hükümetlere tavsiyelerde bulunmaya bilhassa dikkat etmişlerdir. Et ve Balık Kurumu kurulumu beri genel müdürlüğüne, Ticaret Yüksek Okulu Mezunu, mühendis, avukat, asker, kaymakam formasyonlu insanlar getirilmiş ve bunlar AID teşkilatı veya bu teşkilatça sağlanan uzmanların etkileri altında çalıştırılmıştır.

Hayvancılığımızın kalkınmaya yüz tuttuğu 1950-1960 yılları arasında Türkiye’ye çok ucuz fiyatla **süt tozu** verilmiş ve tavukçuluğun yere serilmesi için **donmuş tavuklar ile hindi ve koyun ile sığır eti** yollanmıştır. Et ve Balık Kurumu idarecilerinin politikacılara yaranmak için Türkiye’deki maliyet fiyatlarının altında fiyatlarla satışa arz ettikleri bu yiyecek maddeleri, mahalli üretimi zararlı bir iş sahası haline getirmiş, ellerinde yurda ithal edilmiş cins süt ve et hayvanları bulunan kişiler ile teşekküller Ticaret ve Tarım Bakanlıklarına yaptıkları müracaatlardan olumlu sonuçlar alamayınca hayvanlarını mezhabaya sevk etmişler ve elde ettikleri para ile turistler için otel, lokanta, meyhane açmaya veya Spor-Toto ve benzeri şans oyunlarından medet ummaya başlamışlardır Bu baltalama hareketi tamamlandıktan sonra Amerika bize verdiği et ve süt tozunu kesmiş, bunun üzerine (piyasada sağacak ve kesecek hayvan son derece azaldığı için) et ve süt fiyatları birden halkın alım gücü seviyesinin çok üzerine çıkmış, Türk halkı et ve süt yerine yavan ekmele beslenme yolunu tutmuştur.”

ABD’nin Türk toplumunu içten çürütmek için uyguladığı stratejiyi deşifre eden 1967 tarihli rapor-

dan başka bir bölüm:

b) Entelektüel gücünün gelişmemesi ve sağlığının düzene girmemesi için et yememesi arzulanan Türk toplumunun çok tahıl ile beslenmesi ve fakat bu tahılın da Türkiye’de üretilemeyerek Amerika’nın üretim fazlalarından sağlanması ABD emperyalistlerinin arzu edildiğinden, et operasyonu ile aynı zamanda tahıl oyununa girilmiştir. 1953-1954 yılları arasında tahıl üretiminin meteorolojik şartlar dolayısıyla düşük kalmasından faydalanan dostlarımız(!) bize çok ucuz fiyatla ve Türk Lirası karşılığında tahıl vermeyi teklif etmişler, zamanın idarecileri bu insancıl ve gözleri yaşartan teklifi bir kadirşinaslık olarak kabulünip, tahıl ithal etmişlerdir. Karşılığı Türk Lirası olarak Merkez Bankası’na yatırılan bu tahıllar, Amerika’nın Türkiye’deki harcamalarını finanse etmek için işe yaramış ve dolar tasarrufunu mümkün hale getirmişti.

O tarihlerde hükümet edenler, çok ucuz fiyatla ve Türk Lirası karşılığı satın aldıkları bu buğdaylarla halkın ihtiyaçlarını karşılarlarken; bir taraftan da buğday ihraç etmeye ve bununla döviz sağlamaya devam etmişler ve basit anlamı ile çift taraflı bir faydalanma sağlamışlardır. Fakat her yıl biraz daha gelişen ithalat, zamanla mahalli buğday üretimini baltalamış ve ekiciler para ettiği için tütün, pamuk ve pancar gibi tüketim maddelerine daha çok yer ayırmaya başlamışlardır. Bunun bir sonucu olarak 1960 yılına doğru ithal edilen buğday miktarının bir milyon tonu aştığını ve devamlı bir ithal konusu haline geldiğini görüyoruz. Buğdayla birlikte ithal edilen pirinç, çeltik üretimini; mısır ise, mısır üretimini baltalamış ve Türkiye Amerika’ya muhtaç hale gelmiştir.

c) Türkiye’de bolca üretilen ve soya yağına nazaran çok daha lezzetli, şıfali ve besleyici bir yağ olan zeytinyağını ve zeytinciliğimizi baltalamak için, 1960 yılından sonra Türkiye’de Amerikan Soya Birliğinin bir şubesi kurulmuş ve bu şubenin başına Türk asıllı ve becerikli bir şahıs getirilmiştir. Bu şahsın ticaret odaları yetkilileri ile işbirliği yaparak İzmir’de hazırladığı bir yağ seminerinde Amerikan Ziraat Ataşesi, Türkiye’nin Amerika’dan ucuz fiyatla ve Türk Lirası karşılığı soya yağı ithal ederek, kendi zeytinyağını pahalı fiyatlarla ve dolar karşılığı Avrupa ülkelerine ihraç etmesinin, yatırımlar dolayısıyla muhtaç olduğumuz dövizin temin ve gelir sağlamak bakımından faydalı olacağını söylemiş ve teklifte bulunmuştur. Akla yakın gelen bu teklif, seminere iştirak eden zeytinyağı üreticileri tarafından sevinçle karşılanmış ve daha sonra kanıtlanmış olduklarını anlayacak olan bu saf insan böylece yola getirilmiştir.

ABD’li yetkililer ilk iki yıl dediklerini yapmışlar ve **zeytinyağı gibi bir yağı yüzyıllarca kullandıkları bir toplumu bu alışkanlıklardan vazgeçirecek, yavan bir yağ olan soya yağı ile, ondan yapılmamış margarinlere alıştırmak için Avrupa ve bilhassa İtalya’daki firmaları harekete geçirerek Türk zeytinyağlarını satın aldırılmışlardır.** Neticede iç piyasada zeytinyağı fiyatları yükselmiş ve elinde zeytinyağı olanlar zenginleşirken, dar gelirli tüketiciler

ler zeytinyağı için sessiz yürüyüşler tertiplemişler ve sonunda **zeytinyağı fiyatının yarısı ile tedarik edebildikleri Amerikan yağından yapılmamış margarinleri kullanmaya ve bunlara alışmaya mecbur olmuşlardır.**

Radyolarda şarkılı-türkölü reklamlarla halka empoze edilen ve Türk mutfağına yerleştirilen margarinler durumunu sağlamlaştırdıktan sonra, ABD zeytinyağı fiyatlarını düşürmek için başka bir oyun oynamaya başlamış ve zeytinyağlarımızı satın almamaya başlamıştır. ABD satın almadığı zeytinyağlarımızın başka ülkelere satışını da anlaşmalarla daha önceden önlemiş olduğu için, Türkiye’de geniş zeytinyağı stokları meydana gelmiş ve zeytinyağı fiyatları çok önemli ölçülerde düşmüştür. Fakat halk margarine alıştırdığı için zeytinyağı artık alıcı bulamıyordu.

Zeytinyağının Türk mutfağında daha az, margarinlerin ise daha çok kullanılışı halk arasında kalp ve damar hastalıklarının çoğalmasına ve ölümlerin artmasına sebep olduğu için ABD’de rahatça söylenen bir gerçeği, Türkiye’de kamuoyuna açıklayanlar ve margarinlerin sağlık için zararlı olduğunu söyleyenler tehdit edilmişler, korkutulmuşlar ve peşlerine adam düşürülmüştür. Böyle olmasına rağmen ABD’nin operasyonunu tamamladığına kani olarak Türkiye’ye verdiği soya yağları için dolar istemesi ve bir ton soya yağı için 300 dolar talep edip, zeytinyağlarımıza ton başına 450 dolar teklifte bulunması, zamanın hükümetini kızdırmış ve soya anlaşması feshedilmiştir. Bundan sonra yağ darlığına düşüldüğü için EBK aracılığı ile Avrupa pazarlarından dolar karşılığı soya ve pamuk yağı alınmış ise de bu yağların kaynağı gene ABD olduğu için, planı hazırlayanlar bir başarısızlığa uğramamışlardır

... Soya, pamuk ve don yağlarının ithalatını üzerine alan Et ve Balık Kurumu ithalattan komisyon alıp, bunu halkın sırtından bir vergi gibi tahsil ettiği için hayvancılık ve balıkçılık kesimlerinde ki başarısızlığını bununla örtmekte ve hayvancılık gelişmediğinden Türk halkı ekmek ve yağ gibi boş kalori kaynakları ile yetinmek zorunda kalmaktaydı. Bu husus emperyalistlerin halkı az etle besleme maksatlarına uygun düşmekte ve fakat o tarihlerde genel müdürlük yapan emekli General, Millet Meclisi’nde, zararda olan bir kurumu yağ komisyonu ile kara geçirdiği için bilinçsiz bir davranışla öğünmekteydi.

Türkiye’ye soya ve pamuk yağları ile don yağlarının ihtiyacımız olmadığı halde ithal edildiği ve margarinlerin dengersiz bir şekilde kullanılışının halk sağlığının üzerine kötü etkiler yaptığı zamanla ve yapılan devamlı neşriyat sayesinde anlaşılmış bulunduğu için ikinci beş yıllık kalkınma planında mahalli kaynakların geliştirilmesi ve yağ açığının kendi imkânlarımız ile karşılanarak yabandan yağ ithalinin durdurulması yağ ihtisas komitesinin kararı ile öngörülmüştür. **Oysaki yılda on sekiz milyon ton soya tasulyesi üreten ve bunun değerli olan küspesini kendi için alıyorduktan sonra, içi boş kalori kaynağı ve margarin**

rin haline getirildiği zaman halk sağlığı için tehlikeli bir madde olan soya yağının ve aynı şekilde bir üretim artışı olarak ortaya çıkan pamuk ve don yağlarının satışı için Amerika, Türkiye’yi ithal ettiği miktar her yıl biraz daha artacak bir pazar olarak hazırlamaktaydı. Yağ konusunda ilgililerin uyarılmış ve Ordu ilinde bir soya fabrikasının kurulmuş ve mahalli kaynakların harekete getirilmiş olması, dostlarımızı çok kızdırmış ve buna sebep olanlara haşın davranışlar reva görülmüştür. Oysa bir Amerikalının Amerikan çıkarlarını koruması gibi, bir Türk’ün de kendi halkını ve ülkesinin çıkarlarını düşünmesi ve toplumunu uyarması tabii bir davranıştır. Soya, pamuk ve don yağlarının ithalinden ve margarin yahut sabun olarak işlenmesinden çıkar sağlayan yerli kompradorların, soya ithalatının durması veya azaltılmasına en az Amerikalılar kadar içerledikleri ve alaturka tehdit ve ithamlarla bulunarak bu kampanyayı idare edenleri etkisiz hale getirmek istedikleri de bilinmektedir.

d- Buğday, yağ ve et üzerinde oynanan oyun, aynı şekilde pirinç, şeker, mısır ve süttozu üzerinde de devam etmiştir. **Okul çağında bulunan iki milyon çocuğumuza CARE teşkilatı tarafından parasız olarak süttozu verilmesinin, genç kuşakların kazanılması ve süt üretiminin baltalanması ile ilişkili emperyalist amaçları vardır. Amerikan gazozları ile PX’ler vasıtasıyla piyasaya intikal ettirilen kaçak yiyecekler, viski ve benzeri yiyecek ve içecekler, ülkemizin üretim ve tüketim imkânına çok kötü etkiler yapmakta ve paramız yabancıların eline geçmektedir. Yalnız bu yıl Amerikan gazozları için ödenilen para ile 5000 köye ilkokul yaptırılabilir.**

Hiçbir besleyici değeri olmayan ve iyi kontrol edilemeyen bu yabancı besinler, yiyip içmenin toplumun kültürel davranışlarının bir parçası olması muvacehesinde milli yiyeceklerimizin yerini almakta oluşu da Amerikanizasyon hareketleri bakımından değer taşır. Bütün bu dolaylı davranışlar, Türk halkını çok miktarda ekmek ve yağ ile (boş kalori kaynakları) ve çok az miktarda et, süt, yumurta ve balıkla beslenen hasta ve güçsüz bir toplum haline getirmiş, hastalıkların böylece artmış olması İstanbul’da tesisler kurmuş olan emperyalist ilaç fabrikalarının işine yaramıştır.

[Mike PALECEK, Kapitalizm Bilime Karşı başlıklı makalesinde küresel ilaç firmalarının kapitalist anlayışları hususundaki görüşleri şöyledir:

“İlaç endüstrisi gücü yetmeyenlere ilaç dağıtmayı reddetmesi ve fahiş fiyatlarıyla meşhurdur. Özellikle Afrika’da AIDS salgını ile mücadeledeki ilaçların yokluğu, kapitalizmin ihtiyacı olanlara ilaç ulaştırma konusundaki kıfayetsizliğini ispatlamaya yeter. Peki kar amacı gütmeyen yeni ilaçlar geliştirilmedeki rolü nedir? Büyük ilaç firmaları, endüstrilerinin AR-GE (araştırma ve geliştirme) kısmında da iyi bir sicile sahip değiller.

AIDS hastaları her yıl kendilerini hayatta tutan

ilaçlar için on binlerce dolar ödeyebilir. 2003 yılında Fuzeon adında bir ilaç tanıtıldı (fiyatına büyük bir itiraz vardı) ve hastaları yıllık 20 bin dolarlık bir fatura ile vurdu. Roche'nin başkanı Franz Humer fiyatı savunmaya çalıştı, "Yenilik getiren çalışmalarımızda uygun bir geri dönüş oranı yakalamaya ihtiyacımız var. Bu çığır açıcı büyük bir tedavi. Bu yenilikçi çalışmaların devam etmesini istemeyen bir toplum hayal edemiyorum..."

Ancak Bay Humer'in bahsettiği yenilikçi çalışma, sadece yarı-gönlüdür. İlaç firmalarını merhamet duygusu değil nakit para motive eder. Bir ilaç firması için AIDS'li bir insan, hasta değil müşteridir. İlaç endüstrisinin bu insanların sürekli müşteri olmasını sağlamak konusunda finansal bir güdüsü var. Bu sebeple bir tedavi bulmak için çok az sayıda araştırma yapıyor. Çoğu araştırma özel sektör tarafından hastaların ömür boyu kullanmak zorunda kalacakları nitelikte ilaçlar bulmak için yapılıyor .¹

Konumuza devam ediyoruz: Ortalama ömrün kısa, çocuk ölümünün yüksek, verem oranının % 2.5, işçilerin güçsüz, eğitiminin başarısız, sosyal ortamın gergin oluşundan dışarıdan ayarlanan kötü beslenme şeklinin ve ABD'nin emperyalist uygulamaların büyük etkinliği vardır. Hem miktar hem de kalite bakımından kötü ve yetersiz yiyeceklerle beslenmeye mahkûm edilen Türk toplumu, bundan dolayı işçilerini ihraç etmek, her yıl yüzlerce çocuğun kızamık ve aşıya dayalı zemin üzerinde gelişen hastalıklardan ölmesine göz yummak ve kalkınmasını turizm projelerine ve memleket topraklarının satışa çıkarılmasına bağlamaya mecburdur. Gıda emperyalizmin makine gücünün kaynağı olan petrol emperyalizmi, üretimin diğer temel imkânı olarak tanımlanan kredi ve sermaye oyunları ile pekiştirilmiş bulunan, dostluk havası içinde gücümüzün yitirilmesi ve Türkiye'nin bu sömürge haline sokulması için yeterli olmuştur. Aslında bir ilkel madde kaynağı olan Türkiye, üretim yapabilmek için tüketim endüstrisinin ilkel maddelerini bile emperyalist ülkelere satın almak ve bunların karşılığını ödeyebilmek için yabancı ülkelerde işçilik yapan evlatlarının kazançlarını harcamak zorunluluğunda bulunuyor. Emperyalistler silahla girdikleri ülkelerde bu kadar şümüllü ve devamlı çıkarlar sağlayamadıkları için, Neoemperyalizmin, askerler yerine yabancı uzmanlar ve yardım teşekkülleri ile realize edilen sömürme usullerini bugün daha çok kullanmakta ve insanları silahla öldürecek yerde yiyeceklerle yere sermektedirler

Silahlı çatışmanın ismi savaş, fakat üretim fazlaları ile yönetilen soğuk savaşın adı ise, dostluk ilişkileri (!)

1 Le Monde Diplomatique Türkiye Ekim-2009, shf.:16)

olduğu için bu şekil, emperyalist amaçlara daha duyarlı düşmekte ve sömürülen toplumlar sömürüldüklerinin uzun süre farkına varamamaktadırlar. İşin farkına varan ve toplumunu uyarmak isteyen birkaç aydının etkisiz hale getirilmesi, eğitimin geciktirilmesi ve çoğunluğunun karanlıkta bırakılması, sinema ve aktüalite dergileri ile uyutulması, langirt ve sportoto oyunları ile sportif temasların geliştirilmesi, dinin istismarı

Emperyalist davranışların maskelenmesi için çok yararlı ve etkili olmakta, bu sayede toplum çıkarıcılar ve halkın çıkarlarını savunanlar olarak ikiye ayrılmaktadır.

Büyük bir projenin bir parçası olan **gıda emperyalizmi**, doğum kontrol çalışmaları ile birleştirilince geri kalmış ülkelerdeki hızlı çoğalma da önlenir ve uzun bir süre içinde genç kuşaklardan mahrum kalacak olan toplumlar kendiliğinden dize gelecek bir ortama sürüklenir. Bugün Türkiye'de **gıda emperyalizmi**, **doğum kontrol** çalışmaları ile birleştirilmiş ve petrollere de el atılmış olduğu için milli güvenliğimizin gerçek bir tehlike ile karşı karşıya olduğunu biliyor ve görebiliyoruz. Fakat milli güvenliği sağlama ile görevli kuruluşlar ile şahıslar, klasik anlamda saldırılar vaki oluncaya kadar harekete geçemeyecek, gerçekleri göremeyecek ve gecikmiş bulunacaklardır. Bundan dolayı Anayasa'nın 52. maddesi ile öngörülmüş olan besin ve beslenmeye ilişkin hizmetlerin, bu anlamın da dışında bir milli güvenlik konusu olarak ele alınması ve modern bilimin verilerine uygun olarak işlenmesi gerekir. Sık sık değişen hükümetler ve politik çatışmalar ile temayüller içinde milli varlığımızı temelden tehdidi altına almakta olan bu bilinçli operasyonları görememiş ve tedbirlerimizi alamamış bulunmamız, gerçekten üzücü ve ters bir gelişmedir.

Bilinen bütün ihtiyaç maddelerini ve bu arada temel ihtiyaç maddesi olan besinleri yeni emperyalizmin aracı haline getirmiş olan ABD'li yetkililer, kendi ülkelerinde kendi seçmenlerini uyarmak ve harcamalarının amaca uygun olarak yapıldığını söylemek bakımından bazı açıklamalarda bulunmak zorunda kalıyorlardı. Bu açıklamaların buraya aktarılacak değerlendirilmesi "Amerika'yı sevmeyenler komünisttir" ithamları ile ortaya çıkarak, çıkarlarını devam ettirmek isteyen kompradorlara cevap verme yönünden faydalı olabilecektir. Gıda emperyalizmi bizim tarafımızdan uydurulmuş bir deneyim olmayıp, Amerika'nın ünlü senatörü tarafından bir demecinde kullanılmış ve **PL 480** kanalı ile muhtaç ülkelere verilen yiyeceklerin, gıda emperyalizminin etkili bir aracı olarak kullanıldığı itiraf edilmiştir. **PL 480** programlarının ilk koordinatörü de bunu aynen paylaşmakta

ve bu davranışı yermektedir. Fikri tespit için bu açıklamaları kaynaklarından buraya aynen aktaralım.

Time dergisinin 12 Ağustos 1966 günlü sayısında **PL 480** gıda yardım programının ilk koordinatörü "Don Paarlberg" aynen şöyle demektedir:

"Yabancı ülkelerde yardım olarak verilen yiyecekler, bu ülkelerin zirai ürün pazarlarını tahrip etmekte ve üreticilerin cesaretlerini kıran gelişmelere sebep olmaktadır. Yardım gören insanların 'gıda emperyalizminin' kurbanları haline getirmişlerdir."

Geri kalmış -daha doğrusu geri bırakılmış- toplumları yağ ve tahıl gibi boş kalori kaynakları ile besleyerek, genç kuşakları da doğum kontrol hapları kullanarak aşındırmakta karar varmış görünen sömürgeciler, çok gayri insani çarelere başvurmayı düşünmektedirler. Amerika'da yayınlanan **Natural Food and Farming** isimli bir derginin verdiği bir haber, Dr. Joseph W. Goldziher isimli bir bilim adamının korkunç tehdidini açıklamaktadır. Goldziher şöyle diyor:

"Modern kültür avantajlarına sahip olmayan toplumlarda doğum kontrol çalışmalarını daha etkili hale getirebilmek için, bu maksatla kullanılan kısırlaştırıcı maddeler şehir sularına ve yiyecek maddelerine karıştırılmalı ve bu suretle büyük bir kitlenin kısırlaştırılması sağlanmalıdır..."

ABD, PL 480 stratejisi doğrultusunda geri kalmış ülkelerin kaynaklarını uzun süre içinde tamamen ele geçirmek ve bu ülkelere silahlı bir mukavemetle karşılaşmadan girebilmek için göze kestirdikleri toplumda iç yardımcıları da harekete geçirecek doğum kontrol projeleri uygulamaktadır. Nüfus artışı hızını uzatarak tasarrufun artırılacağı ve bu suretle yatırımların hızlandırılacağı gerekçesiyle bu uygulama maalesef Türkiye'mizde de bir kanun konusu olmuş ve Sağlık Bakanlığımız doğum kontrol çalışmalarına dört elle sarılmıştır..."²

ABD'nin toplumları; özellikle de Türk milletini çürütmek ve çökertmek için tatbik sahasına koyduğu **PL 480** stratejisi ile ilgili hazırlanan ve kırk yıldan bu tarafa gizlenen raporu milletimizin anlayışına, ayrıca GDO'ların gidişatının iyi takip edilmesi konusunu özellikle dikkatlerinize sunuyorum. Ümit ederim ki uyanışımıza vesile olur. Üzerimize serpilen ölü toprağından bir an evvel kurtularak kendimize gelmenin yollarını ararız. Bu da ancak sağlıklı bir şekilde ayakta kalmamızla ve dik durmamızla mümkündür. ■

2 Ayhan Bilgin, Vakit gazetesi, 23.10.-30.10.2005/ 06.11.-13.11.2005

MUHAFAZAKÂR DEĞİŞİM

MESUT MEZKİT

YDF Yayınları www.yenifikirdergisi.com

DREADFUL FOOD IMPERIALISM OF NEO-CONISM

PL 480 (THE STRATEGY OF USA TO CORRUPT SOCIETIES)

Mesut MEZKİT
Researcher-Author
mmezkit@hotmail.com

-What means GMO (Genetically modified organism)?

Have we ever thought why heart attacks are increasing nowadays, why people die in hospital queues? How children of an empire that ruled all world for centuries became unable to think? Why material corruption caused moral descent? Why our people suffer from illnesses so much? What are the reasons for these situations? What prevented Muslim Turks from eating a well balanced diet? What are the reasons that prevent our people think and the reasons in the increase of mental disorders? What is the cause of the illnesses in our country while these illnesses do not exist in Western societies? What is the main reason that made Turkish people guinea pig? Are genetically modified organisms (GMO) the second step? Is there a direct link between GMO and PL 480? How an exploitation is planned?

Has anyone ever thought of any of these questions above? Have we thought clearly by asking these questions to ourselves? Or have we closed our eyes to this situation just by naming it as a conspiracy theory? What is the relation of GMO with our country?

Many of these questions may seem as conspiracy theories. Some may not understand that Imperialist (Jew, Christian Civilization, Zionist and Crusader Philosophy) can do such things. However, these imperialist nations who do not want Turkish nation that stand firmly, creating a peaceful and secure world, as a threat to themselves, have prepared plans for centuries and now they have put those plans in act. And they have succeeded in most of them due to our insensitivity. We have people who still regard the relation of it with Imperialism as conspiracy theory and as a result of this we are in current conditions.

I want to reveal this report which was prepared in 1966, forty three years earlier, and con-

cealed from society till today; the strategy of USA to corrupt societies: PL 480 Complete text of the report is below:

“...During post W.W II. time, USA produced excessive amounts of wheat, rice, cottonseed oil and soy oil more than it's own need and was looking for a constant market, both unconscious and easily deceivable, to market these products. Turkey was one of the very first target countries as it was eager for a rapid development and was under the influence of politic conflicts.

Foods play an important role coming to Turkey, sometimes free, very cheap and that could be bought with Turkish Lira. In those days, governments thought that it was more practical to feed people with abundant and cheap food and accepted these foods by saying “Free vinegar is sweeter than honey”. Destruction of these free and cheap foods which were given to our country after 1950's for several imperialistic aims can be summarized in these ways :

a) Imperialist nations (firstly USA) didn't wish that Turkish people would consume much meat, milk, egg and fish like Indian people. Because when Turkish people got used to consuming much meat and milk, they would rule all the world and their genetic heritage would be a strong one. Genghis Khan Riders which carried sun dried beef under their saddle, drank milk and ate yoghurt while riding from one conquest to another and even rhetoricians named these riders ‘Laktofagus’ which means “milk drinkers”. As USA knew that if Turkish nation eats same kind of diet as they used to do, they will grow intellectually and this will cause same results as it did in the history, so USA made a plan which slowed development and even blocked animal husbandry and they provided much grain and less meat, milk, fish and eggs and they put this plan in act.

When Meat and Fish Institution began to work, those who were extremely afraid that this institution would develop animal husbandry in

the country gave advice to the government to employ workers and chiefs who did not even knew anything about this sector. Since the establishment of Meat and Fish Institution, general managers were engineers, lawyers and lieutenant colonels and these staff were made to work under the influence of experts of AID organization.

When animal husbandry began to develop in Turkey between 1950 and 1960, Turkey was given extremely cheap milk powder and to prevent the development of chicken farming, frozen chicken, turkey, sheep and beef were sent. Governors of Meat and Fish Institute put these half priced foods to the market to get the appreciation of the government and this situation made the local production centers useless. When those people, who have special imported milk and meat animals, applied Ministry of Trade and Agriculture but were rejected, so they sold their animals to butchery and with their money they either opened hotels, pubs and restaurants or hoped to win more money through lottery and etc.

After the completion of this blocking act, USA stopped to sell us milk powder and meat and prices for milk and meat increased incredibly (as there remained only little animals to milk and produce meat). As a result, Turkish people began to eat only bread instead of milk and meat.

Another text from a report in 1967, which revealed USA's plan to corrupt Turkish society:

b) To prevent intellectual growth and to prevent live healthy Turkish nation was aimed to eat more grain and less meat and to provide this situation, Turkey must eat more grain and this grain also must not be grown in Turkey, and must be supplied from USA's grain reserves. As grain production in 1953 and 1954 was insufficient due to climate conditions, our dear friends proposed to give us cheap grain in exchange of Turkish lira and this situation was very welcomed and appreciated by Turkish governors! The money of these grains was invested to the Central Bank and

Turkish lira of the USA in Turkey was used to finance material affairs between USA and Turkey and this also provided savings of the US dollar. Governments in those days imported these cheap grains and met the needs of people while continuing the production of grains and exporting them as well, so this simply served mutual interest of both countries. However the increasing amount of the imports began to block local production, and farmers began to grow tobacco, cotton and beet as these products worth much. As a result of this, it was seen that imports of wheat in late 1960's exceeded over one million tons and became constant need. Rice and corn importation with wheat blocked production of these grains as well and Turkey became necessitous to USA.

c) To block production of olive oil, which is relatively more nutritious and healthy according to soy oil, in 1960 an agency office of USA Soy Union was established in Turkey and a Turkish well educated and talented man was appointed as general manager. By cooperating with members of chambers of trade, this manager held a meeting in Izmir and USA Agriculture attaché told people that it is a better way to import cheap soy from USA and sell their precious olive oil to foreign countries with higher prices and this would also provide country to earn dollar. This proposal seemed reasonable and olive oil producers welcomed this proposal and accepted this however they were soon going to understand that they were deceived.

USA authorities kept their words for the following years and made Turkish society to abandon their centuries old traditional olive oil, and get Turkish people to use soy oil and soy margarine, and to perform this they urged firms in Europe and especially in Italy to purchase olive oil from Turkey. As a result olive oil prices in the country increased and those who had oil got richer and those who didn't have oil protested this situation and soon were forced to get used to soy oil and soy margarine which were half price of olive oil.

After margarines became a part of Turkish kitchen through advertisements on the radio broadcasts, USA began to play another role to decrease the price of our olive oil and began not to purchase olive oil from Turkey. USA put a condition on previous pact that Turkey can not sell olive oil to any other country other than America and this caused great amount of olive oil reserves in Turkey, as a result olive oil prices decreased dramatically. As people got used to margarine, olive oil lost its importance.

With less consumption of olive oil and much more consumption of margarine in Turkish kitchen, heart attacks and cardiovascular diseases increased and while this was clearly being told in the USA, those who told Turkish society that

margarines cause illnesses were either threatened or scared. Upon this USA believed that they have done it and asked 300 \$ for a ton of soy oil from Turkey and proposed 450\$ for olive oil. This angered governors in Turkey and Turkey declared soy oil pact off. After this, there happened scarcity of oil and through Meat and Fish Institution Turkey bought oil in exchange of dollar and plan makers didn't fail in their plans.

...Meat and Fish Institution took over importation of soy, cottonseed oil and frozen foods and began to take commission from these sales and tried to cover up its insufficiency in animal husbandry and fish farming fields, as a result Turkish people were forced to consume only bread and margarine. This situation was fitting into the will of the nation that wanted Turkey to consume less meat, however general manager of that time was talking big of converting Meat and Fish Institute from loss making institute to a profit making institute by taking commission from oil sales.

Constant importation of soy oil, cottonseed oil and frozen oil though not needed was proposed to be stopped because through broadcasts it was revealed that excessive use of these products caused illnesses and as a result in the second 5 year development plans it was also proposed that our needs must be supplied through our own production and local production must be given importance. However USA, which produced over 18 million tons of soy kept the precious oil-cake of soy itself, and sold useless cottonseed cake, frozen oil and unhealthy margarine to Turkey, was regarding Turkey such a market that would increase the imports of margarine and soy oil every year. Activation of local production centers and establishment of a soy oil factory in Ordu angered our dear friends and those who participated in this action were unfairly punished. However its quite reasonable that a Turkish citizen must of course protect his own and his nation's interests as a USA citizen does. It is known that, those buyer ups who benefit from the importation of soy oil and processing soy oil as margarine also got angry at the cease of importation of soy oil from USA and these buyer ups protested the authorities who participated in this action.

d) Trickery over wheat, meat and oil continued over rice, sugar, corn and milk powder as well. The reason for giving milk powder to over 2 million students in Turkey is getting appreciation of young generation, serving imperialism and halting milk production. USA's fizzy drinks, contraband foods and drinks such as whisky damaged our own local production much and our money flowed into foreign countries. We could have built 5000 schools in villages just only with money given to USA's fizzy drinks. Non nutritious and uncontrolled foods took place of our

traditional foods and this is very important part of Americanization. All these indirect actions caused Turkish nation to become a weak and sick nation only feeding on bread and non nutritious foods, consuming little meat, milk and eggs, as a result of increased illness imperialist companies built their medicine factories in Istanbul.

Mike PALACEK expresses understatement of global medicine companies of capitalism in his article named "Capitalism versus Science" with these words:

"Medicine industry is famous for rejecting to give medicine to those who can not afford and famous for its high prices. Especially lack of medicine in Africa in war against AIDS is enough to reveal the insensitivity of medicine producers. Then, what is the role of making profit in developing new medicine? Big medicine companies do not have good fame in R&D as well.

HIV-positive people may spend thousand dollars annually to medicine that keep them alive. In 2003 a new medicine was introduced, Fuzeon, (there was considerable amount of resistance to price) and struck ill people with twenty thousand dollar per year. Boss of Roche Franz Humer tried to defend the price, "We have to keep a reasonable profit to make new researches, and this is an epoch making cure. I can not imagine a society unwilling the continuity of these researches."

However the new researches that Mr. Humer mentioned are just half-volunteered. Medicine companies are motivated with money, not with emotions. For a medicine company a HIV-positive man is not an ill people but a customer. Medicine industries have a financial instinct to make these ill people their constant customer. So for this reason, very little investigation and research is done to find complete cure. Most of the investigations are done by private companies to find medicines that make ill people use them all throughout their life.¹

We continue our own topic.

USA's imperialistic applications and unbalanced poor diet have a great effect on shortness of average life span, high rate of the children deaths, %2,5 of people being tuberculosis, weak workers, failure in education and tense society mood. Turkish nation which is exposed consume food which are neither nutritious nor abundant, are prone to send off its workers, accept dying of many children due to measles and illnesses related to starvation and also prone to be dependant to tourism and sale of the country's land to other countries. That Food imperialism and petroleum imperialism, which is the strongest branch of machine industry, and credit and capital games played over Turkey in a friendly manner, were enough to make Turkey a dependant country. Turkey is

1 [Le Monde Diplomatique Turkey October-2009, page:16.]

indirectly forced to spend the money, which its citizens work to earn in foreign countries, to buy primitive consumption materials from imperialist countries to produce productions even though Turkey is homeland for primitive materials. As Imperial countries could get neither constant nor abundant resources when they occupy a country with guns, they choose Neo-imperialisms method to occupy with foreign experts, aiding agencies instead of occupying with soldiers and they kill people with food instead of using guns.

As the name of fighting with guns means war, according to imperialist countries cold war playing with production reservers is more appropriate because pretending to have good relationships with the countries which are being exploited do not get aware of this situation for a long time.

Paralyzing a few intellectual men who are aware of this situation and who try to warn people, delay in education, deceiving people with cinema and actuality magazines, increasing sportive relations with football lottery games, exploitation of religion is extremely helpful in masking Imperialist movements and as a result society is divided into two groups; pushers, and those who defend societies' interests.

When food imperialism which is a part of a huge project, is integrated to birth control plans, rapid increase of population in third world countries is prevented and the society with less young generation and more old people is more likely to over controlled. Today in Turkey we can see clearly that our national security is in danger because food imperialism is integrated with birth control alongside petroleum imperialism. However those authorities who are responsible to provide national security will not act until they see their enemies in action of war, and this will be too late. For this reason, service of food and consumption must be processed in accordance with modern scientific parameters as another national security issue, which were determined in article number 52. of Fundamental law. It is really disappointing that we failed to take required precautions against these situations which damage our national security from its roots due to frequently changing governments, political conflicts and drifts.

USA authorities, who made almost all known perishable commodities and even some basic commodities, tools of imperialism, were to make some explanations to warn their electors and show that expansions are made according to requirements. Evaluating these explanations here will be helpful in terms of giving an answer to those who say "those who do not love USA are communists". Food Imperialism is not a thing that we made up, but it is a project that was confessed by a famous USA senator that foods given to necessitous countries through PL 480 channel

are efficient devices of food imperialism. First coordinator of PL 480 program also shares this idea.

Don Paariberg , the first coordinator of PL 480 program, made this speech in Times magazine, in 12 August 1966:

"Foods given to foreign countries damage the agricultural market of the target country and discouraged producers. They made people who got aid, slaves of Food imperialism.

Those colonialists who seem determined to feed a society with non nutritious grains and margarines, and deceive young generations to use birth control pills , are thinking to commit inhuman behaviors. Natural Food and Farming magazine in USA, reveals the dreadful threat of a scientist named Dr. Joseph W. Goldziher. Goldziher says :

"To make birth control projects more efficient in countries which do not have the advantage of modern culture, emasculating materials must be added to city water supplies and foods and so many people can be emasculated in a region."

In PL 480 program, USA applies birth control projects over countries are planned to be exploited over time and occupied without facing resistance of army. Decreasing birth rate was unfortunately seen as economical and increase rate of development, Ministry of Health began to work on birth control..."²

I introduce my nation the secret report of PL 480 project which was concealed for forty years, in which USA planned to corrupt and collapse Turkish nation, and I especially underline the process of GMO. I hope it helps to make you awake. We must come to ourselves, and begin to find ways to get rid of this situation. And this is only possible if we are firm and healthy.

2 (Ayhan Bilgin, Vakit newspaper 23.10.-30.10.2005/ 06.11.-13.11.2005).

NEO-CONISMUS'ES ENTSETZLICHE 'NAHRUNGSMITTEL EMPIERIALISMUS':

PL 480 (USA'S STRATEGIE DIE GESELLSCHAFTEN VON INNEN ZU VERNICHTEN)

Mesut MEZKIT

Forscher-Autor

mmezkit@hotmail.com

- Wofür sind genetisch veränderte Organismen, der Vorbote?-

Haben wir je darüber nachgedacht, warum Todesfälle durch Herzinfarkt zunehmen, wieso Menschen an Schlangen vor Krankenhäusern sterben? Wie es dazu kam, dass die Kinder einer Nation, welcher Jahrhunderte lang über die Welt herrschte unfähig geworden sind zu denken? Warum materielle Verwesung zur moralischen Zusammenbruch führte? Unser Volk sich in den Krallen von Krankheiten windet? Was all dies heraufbeschwört hat? Welche Macht das Muslimisch-Türkische Volk von gesunder Ernährung zurückhält? Die Gründe, welche die Denkfähigkeit verlieren; seelische Krankheiten von Tag zu Tag zunehmen lässt? Die Hauptquelle der in westlichen Gesellschaften nicht gesehenen, doch in unserem Land übermäßig vorhandenen Krankheiten? Den eigentlichen Zweck der Mentalität, welche mit dem türkischen Volk Experimente durchführt? Ob genetisch veränderte Organismen (GVO) der zweite Rang sind? Ob zwischen GVO und PL 480 eine direkte Verbindung besteht? Was für eine koloniale Ausbeutung geplant wird?

Haben wir uns je über die Antworten der oben aufgelisteten Fragen den Kopf zerbrochen? Konnten wir mit gesundem Menschenverstand darüber Denken, indem wir diese Fragen uns stellen? Oder stecken wir durch Verschwörungstheorien den Kopf in den Sand? Welches Verhältnis hat das GVO mit unserem Land?

Lässt uns erläutern was für ein Kausalzusammenhang besteht Diese Fragen können den meisten wie eine Verschwörungs-Annäherung vorkommen. Manche können nicht begreifen, dass Imperialisten (Jüdisch-Christliche Zivilisation/ Siyonist-Kreuzritter Philosophie) sogar dazu imstande sind. Doch kolonistische Zivilisationen die befürchten, dass das türkische Volk ihnen wieder zum Verhängnis wird; nicht wollen dass

eine Zivilisation, welche der Menschheit Gemüt und Vertrauen leistet, aufersteht; schmiedeten seit Jahrhunderten Pläne, führten diese durch. Durch indifferentheit, gleichgültigkeit vieler, konnten sie dies erfolgreich ausführen. Die Existenz von Personen, die sich der Meinung, dass diese Vorkommnisse einen Zusammenhang mit der Imperialismus haben, als eine Verschwörungstheorie annähern, versetzte uns leider in diesen Zustand.

Ich möchte euch einen, vor 43 Jahren (1966) vorbereiteten und mit grossem Vorwand von der Öffentlichkeit geheimgehaltenen Bericht, unterbreiten: **USA's Strategie die Gesellschaften von innen zu vernichten/ zum Einsturz bringen: PL 480** Der vollständige Text lautet:

'... Während Amerika, der seinen Bedarf überschreitende Menge an Weizen, Reis, Baumwoll-Öl und Soja-Öl produzierte, in Folge vom 2. Weltkrieg sich selbst stabile und stetige Märkte zum Verkauf dieser Produkte und überschüssige Waren vorbereitete, suchte er auch nach unbewussten und leicht kniefälligen Gesellschaften um seine politische Sicherheit zu kräftigen. Da Türkei auf erstem Blick zu diesen Gesellschaften zu gehören scheint; auch mit seinem Wunsch zur raschen Entwicklung und wegen seinen politischen Konflikten in einer geeigneten Lage sich befindet, wurde er als für ein Operation geeignetes Land ausgewählt.

Anfangend nach 1950 spielten, unter verschiedenen Beiständen, die kostenlosen, sehr billigen und mit Türkischem Lira bezahlten Nahrungsmittel, eine wichtige Rolle. Die damaligen Regierungen brachten, lehndend an dem Verständnis und unverblühten Ausdruck '**Geschenktem Gaul, schaut man nicht ins Maul**', diese Nahrungen in unser Land ein und dachten, dass es ein praktisches Mittel wäre, das Volk mit mehr und noch günstigeren Lebensmittel zu ernähren um politischen Macht zu erlangen. Angebracht der PL 480 Programmen unserem Land gesicherte oder von anderen Organisationen

entgeltlich oder kostenlos mit imperialistischen Zwecken gelieferte Lebensmittelsorten und dessen verursachtes Zusammenbruch über unserem ökonomischem und gesellschaftlichem Struktur seit 1950, kann man so zusammenfassen:

a) Imperialisten (doch vor allem USA) sehen es nicht gerne, dass das Türkische Volk genau wie das Indische Volk übermäßig Fleisch, Milch, Eier und Fisch verzehrt. Denn in der geschichtlichen Phase, in der das Türkische Volk, welcher eine Gesellschaft mit überlegenen, biologischer Vererbung anlehnenden Eigenschaften, ist; sich mit viel Fleisch und Milch ernährte, herrschte es über die Welt. Die Reiter von Dschingis Khan, welche unter ihren Satteln Rinder-Dörrfleisch bewahrten und sich damit ernährten; eilten in Phasen als sie Kimiz tranken, Johgurt und Kefir verbrauchten, von Eroberung zu Eroberung und die alten Historiker nannten diese Menschen '**Laktofakus**' was soviel wie mit Milch Ernährenden bedeutet. USA welcher wusste, dass Ernährung auf gleiche Weise die intellektuelle Fähigkeit des türkischen Volkes beeinflussen und aufkommen gleicher Resultate verursachen würde; versuchte die Entwicklung des heimatlichen Viehzucht zu verhindern und dachte sogar, dass es notwendig sei dies zu sabotieren und führte diesen Plan durch, um unser Volk in eine Ordnung zu dengen in der übermäßig Getreide und wenig Fleisch, Milch, Eier und Fisch konsumiert wird.

Personen die Angst bekamen, dass die heimatliche Viehzucht sich entwickeln würde, als das Fleisch und Fisch Institut in Tätigkeit trat, haben besonders darauf geachtet, dass jemand unerfahrenes die Zuständigkeit übernimmt und machten der Regierung Empfehlungen um dies zu sichern. Seit dessen Gründung wurden im General-Verwaltung des Fleisch und Fisch Institutes Absolventen der Handels-Hochschule, Ingenieure, Rechtsanwälte, Soldaten, Landräte eingestellt und diese unter der Wirkung vom AID Organisation oder von dieser Organisation gesicherten Spezialisten beschäftigt.

Zwischen den Jahren 1950-1960 in den unser Viehzucht sich zur Entwicklung wendete, wurden der Türkei zu ganz niedrigen Preisen Milchpulver ausgehändigt und gefrieses Huhn-, Puten-, Hammel- und Rindfleisch expensiert, damit die Hühnerhaltung niederschlägt. Die Lebensmittel, die die Verwaltungsbeamten der Fleisch und Fisch Institut zu Preisen unter den Herstellungskosten in Türkei, zum Verkauf vorlegten um die Politiker zufriedenzustellen, versetzte die lokale Produktion in eine schädliche Geschäftliche Lage. Als Personen und Organisationen, die ins Heimat importierte Melk- und Schlachttiere auf Anfragen an die Handel- und Landwirtschafts Ministerium keine positiven Resultate erzielen können, übergaben sie ihre Tiere an das Schlachthaus und eröffneten mit dem Geld die sie dafür bekamen Otels, Restaurants, Kneipen für Touristen oder versuchten ihr Glück beim Sport-Toto oder vergleichbaren Glücksspielen.

Nach der Vollendung dieses Sabotage-Aktes stellte Amerika die Lieferung vom Fleisch und Milchpulver ein, daraufhin stiegen die Preise von Fleisch und Milchprodukten (da auf dem Markt die Tiere zum melken oder schlachten äußerst vermindert wurden) auf einmal so hoch, dass das Volk es sich nicht mehr leisten konnte; das Türkische Volk schlug den Weg ein sich anstatt mit Fleisch und Milch, mit fadem Brot zu ernähren.'

Ein anderes Kapitel von dem Bericht von 1967, der USA's angewendete Strategie die türkische Gesellschaft von innen zu vernichten, enthüllt:

b) Da den USA Imperialisten zufolge erwünscht wird, dass die türkische Gesellschaft kein Fleisch verzehrt, damit seine intellektuelle Macht nicht ansteigt und seine Gesundheit nicht in Ordnung ist; sich mit viel Getreide ernährt und doch diese Getreide nicht in Türkei, sondern von Amerikas Produktions-Überschuss gesichert wird, wurde zur gleichen Zeit der Fleisch Operation auch ein Getreide-Spiel unternommen. Unsere Freunde (!) die den niedrigen Stand der Getreide Produktion, wegen meteorologischen Bedingungen zwischen 1953- 1954 ausnutzten, boten uns günstige und mit Türkische Lira zu bezahlende Getreide an; die damaligen Leiter, die dies als ein menschlichen und beeindruckenden geschätzten Angebot wegnahmen, importierten Getreide. Dieses Getreide, wessen Entgelt in die Zentral Bank als Türkisches Lira überwiesen wurde, eignete sich für die Finanzierung der Ausgaben von Amerika in der Türkei und ermöglichte das US-Dollar Ersparnis.

Während die damaligen Regierenden mit dem Weizen, welches sie sehr günstig und gegen Türkische Lira kauften, den Bedarf des Volkes deckten; fuhrten sie fort, Weizen zu exportieren und damit Devisen einzubringen und mit schlich-

ten Worten einen doppelseitigen Nutzen zu erzielen. Doch die, sich von Jahr zu Jahr entwickelnde Import sabotierte mit der Zeit die lokale Weizenproduktion und die Landsmänner fingen an Konsummittel wie Tabak, Baumwolle und Zuckerrübe zu produzieren, da diese mehr Geld einbrachten. Als Resultat hiervon sehen wir, dass gegen 1960 die Menge der importiertem Weizen eine Million Tonnen übersteigt und sich in die Lage einer dauerhaften Importzustand setzt. Das, zusammen mit dem Weizen importierte Reis sabotierte die Reisfeld anlagen, der Reis dagegen die Reis Produktion und Türkei fiel in eine, der Amerika bedürftige Lage.

c) Um unser Olivenöl, welcher in der Türkei überreichlich produziert wird und im gegensatz zu Soja-öl noch schmackhafter, heilender und nahrhafter ist und Oliven Produktion zu sabotieren, wurde nach 1960 in Türkei eine Filiale der Amerikanischen Soja Gesellschaft gegründet und eine Person mit Türkischem Ursprung und geschick an die Führung gebracht. Die Amerikanische Landwirtschafts Attache sagte in einem; im Zusammenarbeit mit seinen Handelskammer Zuständigen vorbereiteten Öl Seminar in Izmir; dass es für die Sicherung der benötigten Devisen folglich der Investitionen und sichern eines Einkommens hilfreich wäre, wenn Türkei Soja-öl von Amerika zu günstigen Preisen und gegen Türkische Lira importiert, seine eigene Olivenöl zu teurem Preis in US-Dollar, in Europäische Länder exportiert und machte ein Angebot. Die am Seminar teilnehmenden Olivenöl Produzierer nahmen dieses als plausibel erscheinende Angebot mit Freude auf und somit kamen diese naiven Menschen, die später erkennen werden dass sie reingelegt wurden, zu Vernunft.

Die Zuständigen der USA hielten zwei Jahre lang was sie versprochen und brachten die Firmen in Europa, doch besonders in Italien dazu, türkisches Olivenöl zu kaufen um eine Gesellschaft von der Gewohnheit, jahrhunderte lang verwendetem Olivenöl abzubringen; dem Sojaöl, was ein fades Öl ist und von diesem produziertem Margarine anzugewöhnen. Letzten endes sind die Preise der Olivenöle auf dem Markt gestiegen und während Olivenöl Besitzer sich bereicherten, organisierten Verbraucher mit geringen Einkünften einen stillen Marsch und wurden am Ende dazu gezwungen von Amerikanischem Öl hergestellte Margarine die zur Hälfte des Olivenöl Preises zu beschaffen ist, zu verbrauchen und sich an dieses zu gewöhnen.

Nachdem sich die Lage der, durch gesungene Werbungen in Radiosendern aufgezwungen und in türkischen Küchen eingebrachten Margarinen verfestigte; fing USA in weiteres Spiel an um die Preise des Olivenöles zu senken und kaufte nicht mehr unseren Olivenöl. Weil USA, der unsere Olivenöle nicht mehr kaufte,

den Verkauf an andere Länder, durch den früheren Abkommen verhindert hatte, bildeten sich in der Türkei grosse Olivenöl Lagerungen und die Olivenöl Preise sanken in erheblichem Maße. Doch weil das Volk an Margarine angewöhnt wurde, fand das Olivenöl keine Käufer mehr.

Weil Olivenöl in türkischen Küchen weniger, Margarinen dagegen mehr verbraucht wurden, somit Herz und Blutgefäß Erkrankungen zunahmen und Erhöhung der Todesfälle verursachten; wurden Personen die, in der USA mit Leichtigkeit ausgesagte Wahrheit, in der Türkei der Öffentlichkeit erläuterten und sagten dass Margarine schädlich für die Gesundheit ist bedroht, verängstigt und verfolgt. Trotz dies wurde die damalige Regierung angeheizt als USA; mit der Überzeugung von der Vollendung seiner Operation, für die Sojaöle die er der Türkei importierte US-Dollar verlangte und pro Tonne Sojaöl 300 Dollar beantragte, für unsere Olivenöle 450 Dollar anbot; und das Soja Abkommen wurde für ungültig erklärt. Obwohl danach wegen Öl Mangel mittels FFG gegen Dollar Soja- und Baumwollöle gekauft wurden, Missglückten die Personen, die diese Pläne schmiedeten, nicht weil dennoch die Quelle dieser Öle USA war.

... Weil das Fisch und Fleisch Gesellschaft, das den Import von Soja, Baumwoll und festen Ölen übernommen hat von diesem Import Provision nehmend, dies auf Kosten des Volkes wie eine Steuer einnimmt; vertuschte er sein Misserfolg in der Viehzucht und Fischerei und da die Viehzucht sich nicht entwickelte, musste das türkische Volk sich mit faden Kaloriequellen wie Brot und Öl zufriedengeben. Diese Angelegenheit ist der Absicht der Imperialisten entsprechend, das Volk mit wenig Fleisch zu versorgen und doch prahlte der pensionierte General; der als Generaldirektor beschäftigt war; in diesen Jahren mit einer unbewussten Handlung, in der National Versammlung, weil er eine Gesellschaft mit Verlusten durch das Öl Provision, in eine Profitable Lage gebracht hat.

Weil im Laufe der Zeit und ständigen Publikationen begriffen wurde, dass in der Türkei obwohl kein Bedarf besteht, Soja und Wollöle mit Margarinen importiert und das unausgeglichene Verbrauch der Margarinen, schlechten Einfluss über die Gesundheit des Volkes hat; wurde die Förderung der lokalen Quellen und das ausgleichen der Öl Defizite mit eigenen Mitteln, somit das stoppen des Öl Importes vom Fremden, mit dem Beschluss des Öl Spezial Ausschusses im zweiten Fünf-Jahres-Entwicklungsplan, vorgesehen. Jedoch bereitete Amerika, das jährlich 18 Million Tonnen Sojabohnen produziert und nach behalten seines kostbaren Tresters, Türkei für das Verkauf des Soja Öles; der faden Kaloriequelle, der bei Verarbeitung zu Margarine, eine für die Gesundheit des Volkes schädliche Substanz ist

und genauso auch die Baumwolle und festen Öle, welche sich aus Produktionsüberschüssen bilden; als eine von Jahr zu Jahr zunehmende Markt vor. Das die Zuständigen zum Thema Öl gewarnt und in Ordu eine Soja-Fabrik gegründet, somit die lokalen Quellen in Bewegung gesetzt wurden, verärgerte unsere Freunde (!) und denen die dies verursachten wurde eine Bestrafung als angebracht empfunden. Jedoch ist; genau wie dass ein Amerikaner die Amerikanischen Vorteile schützt, auch ein Türke sich um seinen eigenen Volk und die Vorteile seines Landes kümmert und seine Gesellschaft warnt; eine natürliche Handlung. Es ist bekannt dass die einheimischen Vermittler, die von dem Import der Soja, Baumwolle und festen Ölen und dessen Verarbeitung zu Margarine oder Seife, profitieren; das verringern sogar stoppen des Soja Importes mindestens genauso wie Amerikaner übernahmen und durch Drohungen und Beschuldigungen nach türkischer Art, die Personen, die diese Champagne steuerten ausser Gefecht setzen wollen.

d) Das beim Weizen, Öl und Fleisch gespielte Spiel wurde genauso auch beim Reis, Zucker, Meis und Milchpulver fortgesetzt. Die Verteilung kostenloser Milchpulver von Care Organisation an 2 Millionen Kinder im Schulalter, diente zu imperialistischen Zwecken im Zusammenhang mit dem gewinnen der jungen Generation für sich und sabotieren des Milchproduktions. Die, Mittels PX'en, zusammen mit der amerikanischen Brauselimonade, in den Markt übergehende Schmuggel-Nahrungsmittel, Whiskey und vergleichbare Lebensmittel und Getränke wirkten schlecht auf die Produktions und Verbrauchsmöglichkeiten unseres Landes und unser Geld kam in fremde Hände. Wir könnten nur mit den diesjährigen Brauselimonaden ausgaben, Grundschulen in 5000 Dörfern errichten.

Es ist hinsichtlich der Amerikanisierungsbewegung äußerst bedeutend, dass diese nicht nahrhaften und nicht ausreichend kontrollierten fremden Nahrungen, ein Teil von dem kulturellen Ernährungsverhalten des Volkes werden und somit den Platz unserer nationalen Nahrungen einnehmen. Dass das türkische Volk eine, sich im Übermaß mit Brot und Öl ernährende, kranke und schwache Gesellschaft wurde, somit Krankheiten zunahmen, war günstig für die imperialistischen Arznei Fabriken, die in Istanbul Einrichtungen gründeten.

[Die Ansichten von Mike Palek in seinem Artikel Namens Kapitalismus gegen die Wissenschaft, zu der Angelegenheit der kapitalistischen Verständniss der sphärischen Arznei Firmen, sind folgende:

‘Die Arznei Industrie ist mit der Verweigerung vom austeilern der Medikamente an Bedürftige und seinen übermäßig hohen Preisen bekannt. Vor allem der Mangel an Arznei, bei dem

Kampf gegen AIDS Epidemie in Afrika, beweist die Untauglichkeit des Kapitalismus hinsichtlich der Medikamentenübergabe an Bedürftige. Nun was für eine Rolle hat das ‘Profit beabsichtigen’, bei der Entwicklung neuer Arzneimittel? Die grossen Arznei Firmen sind auch bei der FE (Forschung und Entwicklung) Abteilung, nicht gut registriert.

AIDS Erkrankte können jedes Jahr für die, sie am Leben erhaltende Medikamente zehntausende von Dollar, bezahlen. In 2003 wurde ein Medikament Namens Fuezon bekannt gemacht (es gab grosse Einwände zu seinem Preis) und traf die Patienten mit einer Rechnung von jährlich 20 tausend Dollar. Franz Humer; der Vorsitzende von Roche; versuchte den Preis zu verteidigen, ‘Wir brauchen entsprechend den Neuheit bringenden Studien, einen Feedback Verhältnis. Dies ist eine bahnbrechende Behandlung. Ich könnte mir keine Gesellschaft vorstellen, die nicht will dass diese Neuheit bringenden Studien fortgesetzt werden...’

Doch diese Neuheiten bringenden Studien, die Herr Humer erwähnt, sind nur zum Teil freiwillig. Die Arznei Firmen motiviert nicht der Mitleids-Gefühl, sondern nur Bargeld. Für eine Arznei Firma ist ein AIDS erkrankter Mensch kein Patient, sondern Kunde. Die Arznei Industrie hat einen finanziellen Antrieb, diese Personen als Stammkunden zu sichern. Aus diesem Grund werden sehr wenige Forschungen, für eine Behandlung, gemacht. Die meisten Forschungen werden von der privaten Sektor gemacht, um Medikamente zu entwickeln, die der Patient Lebenslang benutzen muss⁽¹⁾

Wir fahren fort:

Das von ausserhalb eingestellte schlechte Ernährungsstil und USA's imperialistische Handlungen, haben grosse Wirkung über die Kürze des durchschnittlichen Lebens, Höhe der Kinder-Todesfälle, 2.5%ige Tuberkulose Verhältniss, Schwachheit der Arbeiter, Erfolglosigkeit des Bildungs, Gespanntheit der sozialen Lage. Die türkische Gesellschaft, die sowohl hinsichtlich der Menge als auch der Qualität dazu verurteilt wurde, sich mit schlechten und ungenügenden Lebensmitteln zu ernähren; wurde deswegen dazu gezwungen seine Arbeiter zu exportieren, zu den, an Masern und Hungersnot anlehnend entstandenen Krankheiten sterbenden Kindern ein Auge zuzudrücken und für seinen Aufstieg, auf touristische Projekte und den Verkauf von heimatlichen Grundstücken zu setzen. Das Petroleum Imperialismus, was die maschinelle Arbeitsleistungsquelle des Nahrungs-Imperialismus ist; war bei der Verhärtung der als Haupt-Möglichkeit des Produktions definierten Kredit und Kapital Spielen, für den Verlust unseres Machtes und versetzen der Türkei, in die Lage einer kolonialen

Ausbeutung, ausreichend. Türkei, der eigentlich eine primitive Stoffquelle ist, war gezwungen den Verdienst seiner, in fremden Ländern arbeitenden Kinder auszugeben; um sogar primitive Stoffe der Verbrauch Industrie von imperialistischen Ländern abzukaufen, damit er produzieren kann. Da Imperialisten von Ländern, in die er mit Waffen eindringen, nicht solch umfassende und fort-dauernde Vorteile erzielten; verwendet Neoimperialismus heute, anstatt durch Soldaten, durch fremde Spezialisten und Hilfs-Organisationen realisierte Ausbeutungsmethoden und schlägt die Menschen, mit Nahrungsmitteln nieder anstatt sie mit Waffen zu ermorden.

Weil bewaffnete Konflikte, Krieg doch der durch Produktions-Überschüsse verwaltete Kalte Krieg, Freundesbeziehungen (!) heisst, kam dies den imperialistischen Absichten noch sensibler vor und die ausgebeutete Gesellschaft bemerkte lange Zeit nicht, dass sie ausgebeutet wurde.

Das ausser Gefecht setzen einiger Intellektuellen, die die Tatsachen bemerken und die Gesellschaft warnen wollen; verzögern der Bildung und im Dunkeln stehen lassen des Mehrteiles; hinhalten mit Kino und Aktualitätszeitschriften; erstellen sportlicher Kontakte mit Tischfußball und Sport-Toto Spielen; ausnutzen des Religions; ist nützlich und wirksam für die Maskierung der imperialistischen Handlungen, hiermit teilt sich die Gesellschaft als Ausbeuter der Vorteile und Verteidiger der Vorteile des Volkes, in zwei Gruppen geteilt.

Wenn die Nahrungsempirialismus, welches ein Teil dieses grossen Projektes ist, mit Schwangerschaftsverhütungs-Tätigkeiten zusammengebracht wird; wird die rasche Fortpflanzung in den restlichen Ländern verhindert und somit die Gesellschaften, die für lange Zeit seinen jungen Generationen beraubt werden, von alleine in den Zustand des niederkniehens hingeschleppt. Wir wissen und sehen, dass unsere nationale Sicherheit einer echten Gefahr gegenübersteht, weil heute die Nahrungsempirialismus mit den Verhütungsstudien zusammengeführt und da Petroleum an sich gerissen wurde. Doch die Institutionen und Personen, die beauftragt wurden um die nationale Sicherheit zu gewähren, würden bis zu Angriffen im kalssischen Sinne nicht in Bewegung kommen, die Tatsachen nicht sehen und sich verzögern. Deswegen ist es von Bedeutung, dass die Dienste betrefflich der im 52. Artikel des Staatsgrundgesetzes vorgesehenen Nahrung und Ernährungen über diese Bedeutung hinaus, als ein Sicherheits Thema behandelt und der Modernen Wissenschaftsdaten angemessen bearbeitet wird. Das wir in Tendenzen mit den sich oft wechselnden Regierungen und politischen Konflikten, die bewussten Operationen, die unsere nationale Existenz bedrohten nicht vorgehnt und Maßnahmen getroffen haben, ist eine wirk-

1 (Le Monde Diplomatique Türkei, Oktober-2009, S.16.)

lich traurige und falsche Entwicklung.

Die Zuständigen der USA, die die bekannten Bedarf-Stoffe und inzwischen auch Nahrungsmittel, welche Hauptbedarf-Stoffe sind, zum Mittel des Imperialismus machten; waren dazu verpflichtet in ihren Ländern ihre Wähler zu warnen und zu mitteilen, dass die Ausgaben dem Zweck gemäß gemacht werden. Diese Erläuterung hierher übertragend zu bewerten, würde nützlich sein um den Vermittlern, die mit 'Die die Amerika hassen, sind Kommunisten' Beschuldigungen aufkommend, ihre Vorteile weiterführen wollen. Dass das Nahrungsempire kein von uns erfundenes Versuchsstück ist, wurde in einer Erklärung der bekannten Senator Amerikas geäußert und zugestanden dass die durch PL480 den Bedürftigen verteilte Lebensmittel, ein wirksames Mittel des Imperialismus ist. Auch der erste Koordinator der PL 480 Programme teilt dies genau mit und setzt diese Handlung herab. Für die ideelle Feststellung übertragen wir diese Aussagen von dessen Quellen ebenso hierher.

In der am 12. August 1966 erschienenen Ausgabe des Time Zeitschriftes, sagte der erste Koordinator des Nahrungshilfprogrammes 'Don Paariberg' folgendes:

'Die von fremden Ländern als Hilfe zur Verfügung gestellten Lebensmittel, zerstören die landwirtschaftliche Produktion in diesen Ländern und verursachen die Produzenten entmutigende Entwicklungen. Diese brachten die geholfenen Menschen in die Lage der Opfer des Imperialismus.'

Ausbeuter, die beschlossen haben zurück gebliebene- besser gesagt zurück gelassene Gesellschaften, mit faden Kaloriequellen wie Öl und Getreide zu ernähren und die junge Generation mit Anti-Baby Pillen abzunutzen, denken daran sich an unmenschliche Mittel zu wenden. Eine Meldung in der in Amerika veröffentlichten Zeitschrift namens **Natural Food an Charming**, erklärt die furchterliche Drohung eines Wissenschaftlers Namens Dr. Joseph W. Goldziher. Goldziher sagt folgendes:

'Um die Schwangerschaftsverhütung der Gesellschaften, die nicht die Vorteile der modernen Kultur besitzen wirksamer zu machen, sollte die zu diesem Zweck benutzte Sterilisierungsmittel in die Stadtwasser und Lebensmittel vermischt werden und somit die Sterilisierung grosser Massen zugesichert werden...'

Die USA führt in ausgewählten Ländern, die Innen-Helfer aktivierend Schwangerschaftsverhütungs-Projekte durch, um nach PL 480 Strategie nach die Quellen der zurückgebliebenen Länder für lange Zeit vollständig zu beschlagnahmen und in diese Länder, ohne mit bewaffneten Stärken zu begegnen, einzudringen. Mit der Begründung dass durch Verlängerung des Bevöl-

kerungswachstums, die Ersparnisse erhöht und somit Investitionen beschleunigt werden, wurde diese Anwendung leider ein Rechtsthema in der Türkei und das Gesundheitsministerium hängt sich mehr an die Schwangerschaftsverhütungsstudien ran...'²

Ich biete eine, mit der PL 480 Strategie; welche die USA Gesellschaften für die Entkräftung und Zerfall des türkischen Nationes, in den Anwendungsbereich brachten; vorbereitete und seit vierzig Jahren geheimgehaltene Bericht, dem Verständnis unserer Nation, ausserdem das Thema zur Verfolgung der Zeitläufe der GVO's, eurer Aufmerksamkeit, an. Ich hoffe dies veranlasst unser Erwachen. Das suchen nach Wegen zu uns zu finden indem wir uns von dem, auf uns bestreuten toten Erde befreien. Und dies ist nur durch überleben auf gesunde weiße und aufrecht stehen möglich.

2 (Ayhan Bilgin, Vakıf Zeitung, 23.10.-30.10.2005/ 06.11.-13.11.2005).

Neden Cengiz ALTINTAŞ?

Davut TÜRKSEVER (Aydın-Nazilli Anadolu Öğretmen Lisesi)(davuttrkseven@yahoo.com)

İnsanoğlu dünyaya geleli beri hep bir şeyler yapmıştır. Yaptığı bu işler den bazen mutlu olmuş, bazen de mutsuz olmuştur. Bazı işleri zamanında bitirmiş, bazı işleri ise zamanında bitirememiştir. Zaman mefhumu her insan için farklılık gösterebilir. Kimi zamanın sıkıcı geçtiğinden, kimi de zamanın yetersizliğinden söz eder. Oysaki zamanın genişliği veya darlığı kişiye göre değişir. İnsan var, bir iş yapar zaman darlığı çeker, insan var birden fazla iş yapar yine de bir başka işe vakit bulur. İşte birden fazla işe zaman bulabilen insanlardan biri olan Cengiz ALTINTAŞ Bey ile beraberiz. Birçok işle uğraşan Cengiz Bey'in en ilginç yanı, 4 yıl devlette çalıştıktan sonra özel sektörde ve siyasi işlerde başarılı olmuş olması. Bu da yetmiyor daha yapacak çok iş var diyor. Ve ekliyor: "Gelecek, eğitimle şekillenir"

Bu sözlerle röportajımıza başlıyoruz:

Soru: Siz, çok yönlü bir kişisiniz. Tabirimi maruz görünüz lütfen; bir koltukta bir değil üç karpuz taşıyorsunuz. Eğitimcisiniz. Aynı zamanda işadami ve politikacısınız. Öncelikle, izin verirsiniz sizin eğitimciliğiniz ile başlamak istiyorum.

Neden eğitim?

Cevap:Çünkü; yeni yüzyılın değişen şartları na ayak uydurabilmek, öne çıkardığı değerlere sahip çağdaş bir toplum olarak yaşayabilmek için, sadece okur-yazar olmak bile yeter sebep olmaktan çıkmıştır. Zira geçen yüzyılın son çeyreğinde meydana gelen hızlı değişim süreci, bireyleri ve toplumları kontrol edemedikleri yönelimlere sürüklemekte; böylece günümüzün ve geleceğin bilgi toplumu oluşmaktadır. Bu oluşum kişinin bir taraftan merkezi konuma gelmesini sağlarken, diğer taraftan demokratik sivil toplum örgütlerinin güçlenmesi, gönüllü kuruluşların etkinleşmesi, doğal çevremize yönelen tehditler sonucu yeni bir çevre bilincinin gelişmesi, öğrenmeyi öğrenmek, gibi yeni oluşum ve kavramları da beraberinde getirmektedir.

Dolayısıyla 21. yüzyılda eğitimin önemi

daha da artacaktır. Zira rekabete dayalı, yeni dünya düzeninde eğitime en fazla yatırım yapan ve eğitilmiş insan gücüne sahip ülkeler avantaj sağlayacaktır. Böylece eğitim, her zaman olduğu gibi, insan davranışlarını değiştiren, insanların birbirleriyle ve toplumla ilişkilerini sağlayan bir araç olarak 21. yüzyılda da etkinliğini sürdürecektir.

Ülkemizin gelişmesinin ve yükselmesinin eğitim-öğretimle mümkündür diye düşünüyorum.

Soru: Eğitimcilik yönünüz ile kabul görmeyi neye bağlıyorsunuz?

Cevap:Eğitimin içinden geliyorum. Hem devlette hem özel sektörde çalıştım. Hem de eğitimin her kademesinde; memur, işçi, patron olarak çalıştım ve çalışıyorum.

Soru: Özelden genele doğru bir eğitim genel sorunlarını ve çözüm noktasındaki görüşleriniz nelerdir?

Cevap:

a) Fiziki altyapı ve Donanım sorunu: Bu sorunun çözümü özel okulların sayısını arttırmaktır. Bunun için gerekli bilgi ve sermaye birikimi ülkemizde var

b) Eğitim sistemindeki merkezîyetçi ve bürokratik yapı: Çözüm, eğitim sistemimizi merkezîyetçi ve bürokratik yapıdan kurtararak, çağdaş toplumlarda olduğu gibi katılımcı bir yöntemle; sorun üreten değil, sorun çözen bir yapıya kavuşturmalıyız.

c) ÖSS Sınavı ve Üniversiteye girişte Karşılaşılan sorunlar: Çözüm; Liseler arasında pozitif, negatif, genel, meslek vs ayrımı yapılmadan öğrenciler sınava girebilmeli. Orta öğretim başarı puanı herkese eşit uygulanmalı. Sistem bireysel değişim ve gelişime açık olmalı.

d) Üniversitelerde ar-ge çalışmalarını arttırılmalı, genç beyinlerin bu çalışmalara katılmaları

teşvik edilmeli ve önleri açılmalıdır.

Çağdaş eğitim; öğrenci merkezli ve tam öğrenmedir. Öğrenmeyi öğretir. Bilimsel ve akılcıdır.

Soru:İşadamlığı yönünüze gelmek istiyorum. Şu anda eğitimle alakalı olarak iş hayatında çok önemli bir yerde bulunuyorsunuz. Bu noktaya gelinceye kadarki süreci anlatır mısınız?

Cevap: Devlette 4 yıl, özel kurumlarda 13 yıl olmak üzere toplam 17 yıldır eğitimin içindeyim.

Şimdi eğitimle ilgili iki büyük şirketin ortağım. Kooperatif yöneticiliği de yapıyorum.

Ülkemiz özel sektöre çok alışkın değil. Bürokratik engeller hat safhada. Teşvik edilmediği gibi engelleniyor. Çözüm olarak; eğitim özelleşmeli, devlet etkin bir denetleyici olmalı.

Soru:İş hayatınızdaki bu başarıyı nasıl yakaladınız?

Cevap: Başarı için çok şey gereklidir ama bunların en önemlisi kendine güvendir. İyi olduğunuza inanmazsanız başarılı olamazsınız. Başarılı olmak istiyorsanız işe kendinize güvenerek başlamalısınız ve cesaretinizi destekleyecek bir başarı çizelgesi oluşturana kadar güveninizi arttırmayı sürdürmelisiniz. İyi olduğunu bilen kişi daima iyi işler yapar.

İş hayatında bir işin verebileceği zengin zevklerden yararlanmanın da bir yolu vardır. İşinize sadece iş olarak bakmaktan vazgeçin ve onu bir spor olarak görmeye başlayın. Bu size şunları kazandırır: 1-İşinizden büyük zevk alırsınız 2-Bağımsızlık kazanırsınız 3-İş hayatının rekabetinden büyük zevk alırsınız 4- İşinizde tanınırsınız.

Bütün bunlarla beraber; Özverili çalışmamdan, ekip çalışmasına önem vermemden ve işin mutfağından en alttan yukarıya doğru gelmemden dolayı başarılı olduğuma inanıyorum.

Soru: Eğitimle ilgili ne gibi projeleriniz var?

Cevap: Şu anki hayalim; özel ilkokul, Lise ve Üniversite açmak.

Soru: Siz, aynı zamanda politikacısınız. Neden politikaya girmeyi tercih ettiniz? Kendinizi Politik olarak nerede görüyorsunuz?

Cevap: Ülkemin kurtuluşu eğitimdedir. Bunu en iyi eğitimci anlatır. Biz politikaya girmeseydik, eğitim camiasının dışından birileri girebilirdi. Eğitim-öğretim sorunlarını ve çözümlerini bilenler işin içinde olsun diye politikaya girdim. Politikaya girmemde çevrem de önemli bir baskısı vardı.

Hedeflerimin ilk adındayım. Siyaseti, politikayı, teşkilatçılığı, öğrenmeye çalışıyorum. İşin içinde, mutfağında pişmeye çalışıyorum.

Soru: Genel perspektiften Türk politikasının açmazlarını değerlendir misiniz?

Cevap: En büyük açmazımız; toplumsal korkularımız. Şimdiye kadar hep bu korkularla siyaset yapılmış. Bu korkular konuşulmamış, sorunlarla yüzleşilmemiş. Üzerine gidilmemiş, gidilmeyince de tabu haline gelmiş. Şimdi de içinden çıkılmaz bir mesele olmuş.

İkinci açmazımız; Geçmişimizi yok saymak. Oysaki geçmişimiz oldukça eski, köklü bir geçmiştir. Kısaca, Nuh Tufanı kadar eskidir. Onun için midir nedendir, geçmişte olsun günümüzde olsun, ülkemizde tufan hiç eksik olmuyor.

Üçüncü açmazımız; Seçim zamanında halkçı, seçimden sonra devletçi olunuyor. Bunun da sebebi herhalde bürokrasi.

Soru: Gelecekteki politik hedefleriniz nelerdir?

Cevap: Mensup olduğum parti veya fikir, beni nerde görmek istiyorsa orada bulunmak istiyorum.

Soru: Eğitimci, işadamı ve politik kimliğinizle nasıl bir gelecek hayal ediyorsunuz?

Cevap: Toplumun; siyasal, sosyal ve ekonomik çağı yakalamasını istiyorum. Etnik sorunlar olmaksızın, her türlü insan ve düşüncenin bir arada yaşayabilmesi. Herkesin fikrini söyleyebildiği, tabusuz, istediği görüntüde, fikirde ve davranışta olabilen, eğitim seviyesi yüksek, kişi başına düşen milli gelirin 50 bin dolar olan bir TÜRKİYE ha-

CENGİZ ALTINTAŞ KİMDİR?

1972 yılında Denizli ilinin Çal ilçesine bağlı Denizler kasabasında dünyaya geldi. İlkokulu ve ortaokulu Denizler İlköğretim Okulu, lise tahsilini de Denizli Lisesi'nde tamamladı. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Biyoloji Öğretmenliği bölümünü bitirdi. Beş yıl devlet okullarında görev yaptıktan sonra özel sektöre geçti. Aydın SBS Uğur Dershanesi ve Çine Uğur Dershanesi yönetim kurulu başkanlığını yürütmektedir. Ak Parti Aydın teşkilatı kurucusu ve Ak Parti Aydın İl Yürütme Kurulu üyesi seçim işleri başkanıdır. Evli, iki çocuk babasıdır. İngilizce bilmektedir. (altintas-cengiz@hotmail.com)

Interview with CENGİZ ALTINTAŞ

Why Cengiz ALTINTAŞ?

Davut TÜRKSEVER (Aydın-Nazilli Anatolian Teacher High School) (davuttrkseven@yahoo.com)

Human being has always dealt with something since its creation. He has sometimes been satisfied with his works and sometimes not. He has sometimes finished works in time and sometimes not. Concept of time is different for every one. Some regard it as boring and some insufficient. However, time concept is different for everyone. A man does work and complains about lack of time, another one does more work and still finds time for other activities. Now, we are with one of those men who can find time for both work and activities, Cengiz ALTINTAŞ. The most interesting side of Mr. Cengiz is that he has worked for government department for four years and after that he has been successful in both private sector and politics. He says even these are not enough, there is much to do.

We start our interview with these words :

Sir, you are a man of many parts. You are working so hard. You are a lecturer. You are not only a businessman but also politician as well. First, if you let me ask, I want to start from your educationalist side.

Question-1: Why education?

Answer: To keep up with changing conditions of this new century and to live as a contemporary society, being literate is not enough. Because the rapid changing process in last quarter of the past century has drifted the societies to uncontrollable directions and this forms the current and future information base. While this situation creates a man-centered medium, it brings new terms such as strengthening democratic civil organizations, activating volunteer organizations, creating a new conscious of environment against threats of our natural environment, and some new terms and formations such as learning the learning.

For this reason, education will be more and more important in the 21st century. Because the

more the countries invest on education and have more educated man power, the more advantageous they will be. So, education by changing human behaviors and providing them communication between each other and society will keep its efficiency as a tool in the 21st century.

I certainly think that it is only possible to become a developed country by means of education.

Question 2- You are accepted as a lecturer, why do you think it is so?

Answer: I have always been in education system. I have worked both in private sector and government. I have worked in every level of education, as a clerk, as a worker and as a boss, and still working in this way.

Question 3- From private to general, what do think about the solutions of educational problems?

Answer:

a) Problem of physical substructure and facilities : Solution for this problem is to increase the number of private schools. To accomplish this, we have enough information and wealth.

b) Central and bureaucratic structure in our education system : Solution : we must get rid of this central and bureaucratic system of our education system and just like in modern countries we must create participatory medium and must resolve problems not create problems.

c) Problems in University Entrance Exams : Solution : Students must have the rights to enter this exam regardless of their high school departments. Elementary education points must be applied equally to all students. System must be open to individual changes and development.

d) Research and development studies in universities should be increased, young students must be encouraged to join these studies.

Contemporary education is student centered and means learning properly. It teaches learning. It is scientific and rationalist.

Question 4-: I want to talk about your businessman side. You are in a very important position as an educationalist. Could you please tell us the process till today?

Answer: I have been in education for seventeen years , four in government and thirteen years in private sector.

I am now a sharer of two big companies related to education. I am also a cooperative manager.

Our country is not used to private sector. Bureaucratic obstacles are common. It is not only supported but also prevented. Solution is that education must be private and government must be an efficient controller.

Question 5-: How could you be so successful in your business life ?

Answer: Success requires many things but most important thing is self reliance. If you don't believe that you are good at your job, then you will fail. If you want to be successful, you must start from self reliance and you must increase this till you catch a successful line which can encourage your success. A man who knows that he is successful always does good things. There is a way to make use of various pleasures that business offers. Give up looking your job just as a job, regard it as sports. As a result : 1- You will enjoy work. 2- You will gain your independence. 3-You will enjoy rival ship of business life. 4- You will become known in your business.

Among these, I believe that self scarifying , giving importance to team work and learning the job from tip to toe are the other reasons behind my success.

Question 6- What are your projects about education ?

Answer: My dream is to found a private primary school, high school and university.

Question 7- You are a politician at the same time. Why did you prefer to deal with politics? Where do you see yourself as a politician ?

Answer: Salvation of my country is bound to education. An educationalist may explain it best. If we didn't deal with politics, someone from education system would do it. I am dealing with politics to make sure that only someone who knows the problems of education can solve the educational problems. I must also admit that my friends and people around me had great pressure on my decision to deal with politics.

I am at the beginning of reaching my targets. I am trying to learn politics and organizations. I am trying to learn this work in kitchen.

Question 8- Could you evaluate to dead ends of Turkish politics in general perspective?

Answer: The biggest dead end is our social fear. Politics has always been experienced in this fear until now. This fear hasn't been mentioned and hasn't been faced. It hasn't been dealt with and as a result it has been a taboo. And now it has been a dead end.

Our second dead end ; Ignoring our past. However, our past is very old and long standing. Shortly it is as old as Noah's Flood. I don't know the reason but since then our country has always experienced some catastrophes.

Our third dead end : Although everyone becomes populist during the elections, they become statist after the elections. The reason for this is probably the bureaucracy.

Question 9- What are your political aims for future?

Answer: Wherever and whenever my party needs me, I want to be there.

Question 10- What do you dream about future as a businessman, politician and educationalist?

Answer :I want society to keep up with political, social and economical age. To live together, regardless of ethnic discrimination. I wish TURKEY would be a country where everyone can express his ideas freely, where everyone have his own appearance , ideas and behaviors , where everyone is highly literate and where average per

capita income is fifty thousand dollars. ■

WHO IS CENGİZ ALTINTAŞ?

He was born in 1972, in Denizler village of Çal district of Denizli. He completed his primary and elementary education in Denizler Primary School and completed his high school education in Denizli High School. He graduated from Biology Teaching Department of Necatibey Education Faculty of Balıkesir University. He worked in government schools for four years and he started to work for private sector. He is chairman of board of directors of Aydın SBS Uğur Education Center and Çine Uğur Education Center. He is founder of Aydın Ak Party organization and he is chairman of election committee of Ak Party Implementation Council. He is married and has two children. He knows English. (altintas-cengiz@hotmail.com)

Warum Cengiz ALTINTAŞ?

Davut TÜRKSEVER

Aydın-Nazilli Anadolu Gymnasium

davuttrkseven@yahoo.com

Seit die Menschheit auf der Welt ist, ging es immer Beschäftigungen nach. Mit diesen Beschäftigungen die er nachging wurde er manchmal glücklich, manchmal aber auch unglücklich. Manches konnte er rechtzeitig erledigen, anderes dagegen nicht rechtzeitig vollenden. Der Zeitsinn kann für jeden Menschen unterschiedlich sein. Manche sprechen davon, dass die Zeit langweilig vergeht, andere dagegen von der Ungenügsamkeit des Zeitens. Jedoch kann die Geräumigkeit oder Knappheit des Zeitens, von Person zu Person sich unterscheiden. Es gibt Menschen für die die Zeit zu knapp wird, wenn sie einer Beschäftigung nachgehen und es gibt Menschen, die mehreres auf einmal erledigen können und trotzdem Zeit für weitere Aktivitäten haben. Nun, wir sind mit einem der Menschen die für mehrere Beschäftigungen Zeit haben, Herrn Cengiz ALTINTAŞ, zusammen. Das interessante an Herrn Cengiz, der vielem nachgeht, ist dass er in der privaten Branche und politischen Tätigkeiten erfolgreich wurde, nachdem er 4 Jahre im Staat gearbeitet hatte. Sogar dies reicht nicht aus, er sagt dass noch vieles zu machen ist.

Mit diesen Worten fangen wir mit unserem Interview an:

Frage: Sie sind eine vielseitige Person. Missverstehen sie bitte meinen Ausdruck nicht, doch sie gehen drei Tätigkeiten zugleich nach. Sie sind Erzieher. Doch sogleich auch Geschäftsmann und Politiker. Wenn sie mir gestatten, möchte ich zuerst mit ihrer Rolle als Erzieher anfangen. Warum Erziehung?

Antwort: Denn, um den veränderten Bedingungen des neuen Jahrhunderts sich anzupassen; als eine moderne Gesellschaft mit hervorgehobenen Werten leben zu können, ist es nicht mehr ausreichend nur lesen-schreiben zu können. Denn, die hervorgebrachte rasche Änderungs-

zeitspanne im letzten Viertel der vorherigen Jahrhundert, schleppt die Individuen und Gesellschaften, in nicht überwachbare Richtungen; somit entsteht die des Heutige und des Zukünftiges belehrte Gesellschaft. Während diese Entstehung, auf der einen Seite sichert, dass die Person in eine zentrale Lage geführt wird, bringt es auf der anderen Seite auch neue Entstehungen und Begriffe wie die Stärkung der demokratischen Zivilgesellschafts-Organisationen; Aktivierung der freiwilligen Institutionen; Entwicklung einer neuen Umfelds-Bewusstsein, infolge der an unsere natürliche Umgebung gerichteten Drohungen; Belehren des Lernens; mit sich zusammen.

Als mittelbare Folge, wird im 21. Jh. die Bedeutung der Erziehung mehr zunehmen. Denn, die sich auf Konkurrenz stützenden; in der Ordnung des neuen Weltens, der Bildung am meisten investierenden und über ausgebildete Menschenleistungen verfügenden Länder werden im Vorteil sein. Somit wird die Erziehung wie schon seither, auch im 21. Jh. als ein Mittel, der die menschlichen Verhalten verändernd die Beziehungen der Menschen miteinander und mit der Gesellschaft ermöglicht, seine Wirkung Ich bin der Ansicht, dass die Entwicklung und Erhebung unseres Landes, durch Erziehung-Belehrung möglich ist.

Frage: An was führen sie die Anerkennung ihrer pädagogischen Seite?

Antwort: Ich komme von der Erziehungsbranche. Ich habe bei der Staat sowie auch in der privaten Branche gearbeitet. Und ich arbeitete und arbeite auch in verschiedenen Etappen der Erziehung; als Beamter, Arbeitnehmer und Arbeitgeber.

Frage: Was sind ihre Ansichten über die allgemein Probleme des Erziehungs und dessen Lösungen von persönlichem zu allgemeinen?

Antwort:

a) Physisches Unterbau und Ausstattungsproblem: Die Lösung dieses Problemes liegt in der Erhöhung des Anzahles der Privatschulen. Unser Land verfügt über den hierfür benötigten Wissen und Kapital.

b) Die zentralistische und bürokratische Struktur in der Erziehungssystem: Die Lösung ist; das Erziehungssystem von der zentralistischen und bürokratischen Struktur befreiend, mit einer teilnehmenden Methode wie in den modernen Gesellschaften, einer Probleme überwältigenden Struktur zu erlangen.

c) Die gegenübergestandenen Probleme bei der ÖSS Prüfung und der Eintrag in die Universität: Die Lösung ist; die Schüler sollten ohne Differenzierungen wie positiv, negativ, allgemein, beruflich usw. Zwischen Gymnasien, bei der Prüfung teilnehmen können. Die Sekundarbildungs-Leistungspunkte sollten bei jedem gleich sein. Das System sollte individuellen Veränderungen und Entwicklungen offen sein.

d) Die Forschungs- und Entwicklungsstudien in Universitäten sollten erhöht; die jungen Verstände zur Teilnahme an diesen Studien angeht und ihre Wege freigemacht werden.

Die moderne Erziehung ist Schülerorientiertes und Ganzheitliches Lernen. Es lehrt das (selbstständige) lernen. Es ist wissenschaftlich und rational.

Frage: Ich möchte zu ihrer Seite als Geschäftsmann kommen. Sie befinden sich zur Zeit betrefflich der Erziehung, in einer sehr wichtigen Phase im Geschäftsleben. Können sie uns die Zeitspanne bis zu diesem Punkt schildern?

Antwort: Ich bin seit insgesamt 17 Jahren; davon 4 Jahre bei der Staat und 13 Jahre im privaten Sektor, in der Erziehungsbranche.

Jetzt bin ich Teilhaber zwei, mit Erziehung zusammengebandenen Handelsgesellschaften. Ich leite auch ein kooperativ-Verwaltung.

Unser Land ist nicht vertraut mit der privaten Sektor. Die bürokratischen Hindernisse sind im höchsten Stadium. Sogleich es nicht angeregt wird, wird es auch verhindert. Als Lösung, sollte der Staat ein aktiver Kontrolleur sein.

Frage: Wie haben sie diesen Erfolg in ihrem Berufsleben erreicht?

Antwort: Für Erfolg ist vieles nötig, doch das wichtigste davon ist selbstvertrauen. Wenn sie nicht glauben dass sie gut sind, können sie nicht erfolgreich werden. Wenn sie erfolgreich sein wollen, sollten sie damit anfangen an sich zu glauben und damit fortzufahren bis sie eine, ihren Mut stützende Erfolgsliste erstellt haben. Eine Person die an sich glaubt, macht stets ordentliches.

Es gibt auch einen Weg von den vielseitigen Vergnügungen, welche das berufliche Leben darreicht, zu profitieren. Verzichtet darauf, euren Beruf als nur eine Arbeit zu sehen und fangt an dies als Sport zu betrachten. Dies verschafft euch folgendes: 1- Ihr werdet grosse Freude an eurer Arbeit haben. 2- Ihr gewinnt Unabhängigkeit. 3- Die Rivalität im Berufsleben wird euch grosse Freude bereiten. 4- Ihr werdet in eurem Beruf anerkannt.

Zusammen mit all dem glaube ich, dass ich erfolgreich bin, weil ich Wert auf Zusammenarbeit lege und mich von ganz unten aufgearbeitet habe.

Frage: Was für Projekt haben sie im Zusammenhang mit der Erziehung?

Antwort: Mein jetziger Traum ist es, eine private Grundschule, Gymnasium und Universität zu gründen.

Frage: Sie sind gleichzeitig auch Politiker. Wieso bevorzugen sie in die Politik einzusteigen? Wo sehen sie sich selbst im politischen Sinne?

Antwort: Die Befreiung meines Landes liegt in der Erziehung. Dies kann am besten ein Erzieher erklären. Wenn wir nicht in die Politik eingestiegen wären, hätten das andere ausserhalb der Erziehungsgemeinde gemacht. Ich bin in die Politik eingetreten, damit jemand drin ist, der die Probleme der Erziehung-Belehrung und dessen Lösungen kennt. In meinem Einstieg in die Politik, hatte auch meine Umgebung grossen Druck ausgeübt.

Ich bin noch im ersten Schritt meiner Ziele. Ich versuche vieles über Politik und Organisa-

tionen zu lernen. Ich versuche in der Arbeit, in dessen Küche gekocht zu werden.

Frage: Können sie von einer allgemeinen Perspektive aus, die schwierigen Lagen der türkischen Politik bewerten?

Antwort: Die schwierigste Lage sind unsere gesellschaftlichen Ängste. Bis jetzt wurde immer mit diesen Ängsten, Politik gemacht. Es wurde nicht über diese Ängste gesprochen, nicht mit den Problemen konfrontiert. Nicht darauf zugegangen, somit daraus ein Tabu gemacht. Und jetzt ist es eine auswegslose schwierige Angelegenheit geworden.

Die zweite schwierige Lage ist es, unsere Vergangenheit zu ignorieren. Indessen ist unsere Vergangenheit eine äusserst alte und auf fester Grundlage ruhende Vergangenheit. Kurz gesagt, so als wie das Noah Sintflut. Ob es wohl daran liegt; egal ob in der Vergangenheit oder in der Gegenwart, in unserem Land nehmen die Sintflute nie ein Ende.

Die dritte schwierige Lage ist; dass während den Wahlen eine demokratische, nach den Wahlen aber staatssozialistische Haltung eingenommen wird. Der Grund dafür ist wahrscheinlich die Bürokratie.

Frage: Was sind ihre politischen Ziele für die Zukunft?

Antwort: Ich werde dort sein, wo mich die Partei oder Idee zu der ich angehörend bin, sehen will.

Frage: Was für eine Zukunft erträumen sie, in ihren Rollen als Erzieher, Geschäftsmann und Politiker?

Antwort: Ich will, dass die Gesellschaft; die politische, die soziale und die ökonomische Periode erreicht. Ohne ethnische Probleme, jede Art von Menschen und Verständnissen zusammenleben können. Ich Träume von einer Türkei in der; alle ihre Meinungen äussern können; ohne Tabus, der im gewünschten Bild, Idee oder Verhalten sein kann; das Erziehungsstandart hoch ist; das Jahreseinkommen 50.000 Dollar pro Person ist. ■

WER IST CENGİZ ALTINTAŞ?

Er kam in 1972, in; an die Çal Gemeinde des Stadtes Denizli gebundenen Provinzes, Denizli auf die Welt. Er beendete die Grund und Sekundarstufe in Denizli Grundschule und den Gymnasialausbildung in der Denizli Lyzeum. Er absolvierte das Programm Lehramt für Biologie, an der Necatibey Fakultät für Erziehungswissenschaften der Balıkesir Universität. Nach 4 Jahren Berufstätigkeit an den Staat gebunden, stieg er ins private Sektor um. Er ist Vorsitzender, der Aydın SBS Uğur Kurse und Çine Uğur Kurse. Er ist Organisationsgründer der AK Partei in Aydın und wiederum auch Provinz Vorstandsmitglied, Vorsitzender der Wahlgang in der AK Partei. Er ist verheiratet und Vater von zwei Kindern. Er kann Englisch. (altintas-cengiz@hotmail.com)

Sağlığınız İçin

KOMBUÇAY® *İçin*

2200 yıldan beri içiliyor...

www.kombucay.com

Merkez :Atatürk Mah. 1016 Sk. No:10/F Selçuk / İZMİR Tel : 0 232 892 72 02 info@kombucay.com

Aydın :Ziraat Bank Arka Sokağı No:14 K:1 Aydın Tel : 0 256 214 81 68 aydin@kombucay.com

Adana :Cemalpaşa Mh.Galeria İş Merk. No:563-570 Seyhan / ADANA Tel :0 322 457 13 85 / 457 70 03 adana@kombucay.com